

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA
IES DE BRIÓN
CURSO 2020-2021

7 de Outubro de 2020

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DO DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA

1.	Introdución e contextualización.....	9
2.	Valores éticos de 1º de ESO.....	11
2.1.	Introdución.....	11
2.2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	11
2.3.	Concreción de obxectivos.....	11
2.4.	Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliáveis.....	12
2.5.	Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	22
2.6.	Materiais e recursos didácticos.....	23
2.7.	Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	23
a)	Criterios de avaliación.....	23
b)	Criterios de cualificación.....	23
c)	Criterios de promoción.....	24
d)	Avaliación extraordinaria.....	24
2.8.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	25
a)	Indicadores de logro do proceso de ensino.....	25
b)	Indicadores de logro da práctica docente.....	25
2.9.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentas.....	25
2.10.	Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia.....	25
2.11.	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	26
2.12.	Medidas de atención á diversidade.....	27
2.13.	Concreción dos elementos transversais.....	27
2.14.	Actividades complementarias e extraescolares.....	27
2.15.	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	27
2.16.	Plan lector.....	28
2.17.	Plan TIC.....	28
3.	Valores éticos de 2º de ESO.....	28
3.1.	Introdución.....	28
3.2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	28
3.3.	Concreción de obxectivos.....	29
3.4.	Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliáveis.....	29
3.5.	Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	38
3.6.	Materiais e recursos didácticos.....	38
3.7.	Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	38
a)	Criterios de avaliación.....	38

b)	Criterios de cualificación.....	38
c)	Criterios de promoción	40
d)	Avaliación extraordinaria.....	40
3.8.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	40
a)	Indicadores de logro do proceso de ensino.....	40
b)	Indicadores de logro da práctica docente.....	40
3.9.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentas.....	41
3.10.	Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia.....	41
3.11.	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	41
3.12.	Medidas de atención á diversidade	42
3.13.	Concreción dos elementos transversais	42
3.14.	Actividades complementarias e extraescolares	42
3.15.	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	43
3.16.	Plan lector	43
3.17.	Plan TIC.....	43
4.	Valores éticos de 3º de ESO.....	43
4.1.	Introdución	43
4.2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	44
4.3.	Concreción de obxectivos	44
4.4.	Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliáveis	45
4.5.	Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	53
4.6.	Materiais e recursos didácticos.....	53
4.7.	Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado	53
a)	Criterios de avaliación	53
b)	Criterios de cualificación.....	54
c)	Criterios de promoción	55
d)	Avaliación extraordinaria.....	55
4.8.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	55
a)	Indicadores de logro do proceso de ensino.....	55
b)	Indicadores de logro da práctica docente.....	56
4.9.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentas.....	56
4.10.	Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia.....	56

4.11.	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	57
4.12.	Medidas de atención á diversidade	57
4.13.	Concreción dos elementos transversais	58
4.14.	Actividades complementarias e extraescolares	58
4.15.	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	58
4.16.	Plan lector	58
4.17.	Plan TIC.....	58
5.	Valores éticos de 4º de ESO	59
5.1.	Introdución	59
5.2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	59
5.3.	Concreción de obxectivos	59
5.4.	Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliáveis	60
5.5.	Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	69
5.6.	Materiais e recursos didácticos.....	69
5.7.	Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado	70
a)	Criterios de avaliación	70
b)	Criterios de cualificación.....	70
c)	Criterios de promoción	71
d)	Avaliación extraordinaria.....	71
5.8.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	72
a)	Indicadores de logro do proceso de ensino.....	72
b)	Indicadores de logro da práctica docente.....	72
5.9.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.....	72
5.10.	Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia.....	72
5.11.	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	73
5.12.	Medidas de atención á diversidade	74
5.13.	Concreción dos elementos transversais	74
5.14.	Actividades complementarias e extraescolares	74
5.15.	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	74
5.16.	Plan lector	75
5.17.	Plan TIC.....	75
6.	Filosofía de 1º de bacharelato	75
6.1.	Introdución e contextualización	75

6.2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	75
6.3.	Concreción de obxectivos por curso	76
6.4.	Concreción para cada estándar de aprendizaxe	77
6.5.	Concrecións metodolóxicas que require a materia	95
6.6.	Materiais e recursos didácticos que se van a utilizar.....	96
6.7.	Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado	97
a)	Criterios de avaliación	97
b)	Criterios de cualificación	97
c)	Criterios de promoción	100
d)	Avaliacións extraordinarias.....	100
6.8.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	101
6.9.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentas.....	101
6.10.	Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia	101
6.11.	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	101
6.12.	Medidas de atención á diversidade	102
6.13.	Concreción dos elementos transversais	102
6.14.	Actividades complementarias e extraescolares	102
6.15.	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	102
6.16.	Plan lector	103
6.17.	Plan TIC.....	104
7.	Historia da filosofía.....	104
7.1.	Introdución e contextualización	104
7.2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	105
7.3.	Concreción dos obxectivos por curso.....	105
7.4.	Concreción para cada estándar de aprendizaxe	106
7.5.	Consideracións metodolóxicas que require a materia	121
7.6.	Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar	122
7.7.	Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	122
a)	Criterios de avaliación	122
b)	Criterios de cualificación	123
c)	Criterios de promoción	126
d)	Avaliacións extraordinarias.....	126
7.8.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	126
a)	Indicadores de logro do proceso de ensino.....	126

b)	Indicadores de logro da práctica docente.....	126
7.9.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentas.....	127
7.10.	Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato	128
7.11.	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	128
7.12.	Medidas de atención á diversidade	129
7.13.	Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda ..	129
7.14.	Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.	129
7.15.	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	129
7.16.	Plan lector	130
7.17.	Plan TIC.....	130
8.	Psicoloxía.....	130
8.1.	Introdución e contextualización	130
8.2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	130
8.3.	Concreción dos obxectivos por curso.....	130
8.4.	Concreción para cada estándar de aprendizaxe.....	131
8.5.	Consideracións metodolóxicas que requira a materia	147
8.6.	Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar	147
8.7.	Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	147
a)	Criterios de avaliación	147
b)	Criterios de cualificación.....	148
c)	Avaliación extraordinaria.....	159
8.8.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	161
a)	Indicadores de logro do proceso de ensino.....	161
b)	Indicadores de logro da práctica docente.....	161
8.9.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentas.....	161
8.10.	Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato	161
8.11.	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	161
8.12.	Medidas de atención á diversidade.	162
8.13.	Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda ..	162
8.14.	Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.	162

8.15.	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	162
8.16.	Plan TIC.....	163
9.	Filosofía 4º ESO.....	163
9.1.	Introdución e contextualización	163
9.2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	163
9.3.	Concreción dos obxectivos por curso.....	163
9.4.	Concreción para cada estándar de aprendizaxe	164
9.5.	Consideracións metodolóxicas que requira a materia	177
9.6.	Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar	177
9.7.	Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	177
a)	Criterios de avaliación	177
b)	Criterios de cualificación.....	180
c)	Criterios de promoción	182
d)	Avaliación extraordinaria:.....	182
9.8.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	182
a)	Indicadores de logro do proceso de ensino.....	182
b)	Indicadores de logro da práctica docente.....	182
9.9.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentas.....	183
9.10.	Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.	183
9.11.	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	183
9.12.	Medidas de atención á diversidade.	183
9.13.	Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda. .	184
9.14.	Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.	184
9.15.	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	184
9.16.	Plan lector	184
9.17.	Plan TIC.....	184
10.	Antropoloxía	184
10.1.	Introdución e contextualización.....	184
10.2.	Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	185
10.3.	Concreción dos obxectivos por curso	185
10.4.	Concreción para cada estándar de aprendizaxe	186
10.5.	Consideracións metodolóxicas que requira a materia	192
10.6.	Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar	193

10.7.	Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	193
a)	Criterios de avaliación	193
b)	Criterios de cualificación	194
c)	Criterios de promoción	195
10.8.	Avaliación extraordinaria:.....	196
10.9.	Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.	196
a)	Indicadores de logro do proceso de ensino.....	196
b)	Indicadores de logro da práctica docente.....	196
10.10.	Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentas.....	197
10.11.	Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.	197
10.12.	Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.	197
10.13.	Medidas de atención á diversidade.	197
10.14.	Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda. .	197
10.15.	Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.	198
10.16.	Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.	198
10.17.	Plan lector	198
10.18.	Plan TIC.....	198
11.	Aplicación dos plans e proxectos do centro.....	198
11.1.	Plan lector	198
11.2.	Plan TIC.....	203
12.	Actividades extraescolares e complementarias.....	204
12.1.	Conmemoracións	204
12.2.	Saídas fora do centro	204

1. Introducción e contextualización.

A programación didáctica deste curso 2020-2021 serve de marco para a unificación dos criterios dos distintos profesores que imparten materias asociadas a este departamento (pertenzan ou non a el) e serve como punto de referencia para a orientación do traballo do noso alumnado.

A programación pretende responder ás esixencias da normativa referente ás actividades docentes para este curso académico, coa concreción dos obxectivos, que se pretenden acadar, a metodoloxía que se vai empregar, a distribución temporal da materia que se impartirá e os sistemas de avaliación e recuperación que se van seguir, facendo especial fincapé nos contidos mínimos esixibles para cada unha das materias que deberá impartir.

Como, na actualidade non existe máis membro nato do departamento que O Xefe de Departamento, a programación didáctica servirá de referencia para aquel profesorado que imparta materias afíns, aínda que non poida requirirse por parte do Xefatura de Filosofía o seu cumprimento posto que este profesorado está exento da asistencia as reunións de departamento.

A través desta Programación o Departamento establece bases para a coordinación con outros programas, especialmente no eido das actividades complementarias e extraescolares e das actividades da Biblioteca.

Debido a situación provocada polo COVID 19 , no último trimestre do curso pasado, este curso 2020-2021, durante as dúas primeiras semanas , e sempre tendo en conta os informes individualizados, impartiránse os contidos que non se puideron traballar no curso pasado. Trataranse dun xeito resumido, facendo énfase naqueles aspectos máis importantes que o profesor considere oportuno. No caso da Historia da Filosofía de 2º de Bacharelato , procuraremos adaptarnos as directrices marcadas pola CIUG para o exame de ABAU.

O Departamento de Filosofía do IES de Brión, segundo o Real Decreto 665/2015, de 17 de xullo, ten asignadas as materias seguintes:

- VALORES ÉTICOS 1º, 2º, 3º E 4º DE ESO: materia específica do novo currículo LOMCE para ESO, optativa coa materia de Relixión. Nesta materia o obxectivo fundamental é a formación en valores do alumnado, proporcionando neste momento da súa formación capacidades e actitudes que permitan unha xestión autónoma e moral da súa conduta. Se fará énfase sobre todo nas actividades prácticas.
- A FILOSOFÍA DE 1º DE BACHARELATO: é unha materia troncal común do Bacharelato LOMCE.
- PSICOLOXÍA 2º de Bacharelato. É unha materia optativa de libre configuración para todas as modalidades do bacharelato LOMCE. Esta materia pode ser elixida como materia optativa nas probas de finalización de Bacharelato, polo que a súa metodoloxía estará condicionada á preparación para esta proba.
- HISTORIA DA FILOSOFÍA de 2º de Bacharelato é unha materia específica da modalidade do bacharelato de Humanidades e Ciencias sociais.
- FILOSOFÍA 4º ESO: Materia optativa no último curso de Educación Secundaria obrigatoria. 3 horas semanais.
- ANTROPOLOXÍA: Materia optativa no primeiro curso de Bacharelato. 2 horas semanais. Non conta co alumnado suficiente polo que non se impartirá.
- ÉTICA E FILOSOFÍA DO DEREITO: materia optativa no primeiro curso de Bacharelato. 2 horas semanais. Non conta co alumnado suficiente polo que non se impartirá.

PROFESORADO DO DEPARTAMENTO :

O departamento de filosofía está integrado polo seguinte profesorado:

María Dolores Costa Casas, profesora interina e Xefa do seminario. (Departamento unipersonal)

No presente curso escolar hai profesorado doutros departamentos encargados de impartir Valores éticos. Son os seguintes:

María Luisa Martínez, Manuel Lorenzo Santos, Tania García Conde, Álvaro Fernández Real e Pedro Lago Peñas.

MATERIAS IMPARTIDAS POR CADA PROFESOR:

María Dolores Costa Casas:

Historia da Filosofía 2º bacharelato 4 horas, Psicología 2º bacharelato 3 horas, Filosofía 1º bacharelato 6 horas, Filosofía 4º ESO 3 horas, Valores éticos 4º ESO 1 hora, Valores éticos 1º ESO 1 hora.(total 18 horas).

María Luisa Martínez 1º/4º ESO Valores éticos (2 horas)

Tania García Conde 2º ESO Valores éticos (2 grupos , 2 horas)

Pedro Lago Peñas 3º ESO Valores éticos (2 grupos , 2 horas)

Manuel Lorenzo Santos 1º ESO (1 hora)

Álvaro Fernández Real 2º ESO (1 hora)

Entendemos que o obxectivo metodolóxico fundamental no ensino desta disciplina non debe centrarse só na filosofía se non en todos os eidos que teñen no seu proceso de desenvolvemento a razón como base. Neste sentido, á filosofía, como materia no bacharelato, lle corresponde a tarefa fundamental de transmisión de pautas racionais que nos ofrezan criterios para avaliar os nosos coñecementos e a súa función social. O feito de razoar e o uso do linguaxe é o que nos permite interiorizar o noso ser social, de aí a importancia que outorgaremos ó uso adecuado da linguaxe, xa que nunha sociedade de complexidade cada vez máis crecente como a nosa, na que os xoves terán que usar rexistros moi diferentes, e preciso desenvolver unha capacidade racional que nos permita valorar e comprender o significado das diferentes opcións que se nos presentan. Esta concepción converte ó profesor máis en mediador que en transmisor de coñecementos, a transmisión de pautas racionais debería ser, en todo caso, o método máis adecuado que para ser autónomo. Por iso é preciso atender ao obxectivo metodolóxico fundamental que debe cumprir o ensino da filosofía na súa función integradora dos saberes: neste sentido, é importante que os xoves aprendan a distinguir os distintos tipos de saber e a considerar o seu valor, así como a reconsiderar os campos diferentes da verdade, porque a razón ten que ver coa verdade, pero non é a mesma verdade a que se pode atopar no campo das matemáticas que no da historia.

Outro principio metodolóxico importante é facer entender que se todo coñecemento ten que ver coa razón, pensar e razoar é algo que esixe un esforzo que se desenvolve a no traballo, no estudo e na reflexión, de aí o valor pedagóxico do esforzo como un medio para o aprendizaxe. Tamén consideramos importante aprender a desenvolver a capacidade de escoitar os demais, de poñerse no lugar do outro, xa que a razón non se nota sómente cando un argumenta se non tamén cando un comprende argumentos. Ser racional é ser capaz de desenvolver unha capacidade de diálogo, de poder ser persuadido por argumentos, non só persuadir os demais con argumentos. Como dixo Amos Oz “imaxinar ó outro é un potente antídoto contra o fanatismo e o odio. Creo que os libros que nos fan imaxinar ó outro poden facernos máis inmunes contra as estratagemas do mal”. Compartimos, pois, o espírito que animou a Ilustración no que se reivindicou o valor da lectura como instrumento educativo e civilizador.

De acordo con estes obxectivos básicos, preferiranse clases interactivas, actividades de grupo, autoavaliación, exercicios de ampliación ou reforzo. Para reforzar o cumprimento desta praxe, contamos no centro con aulas de informática, o que permite acceder e ter dispoñíbeis todos os contidos curriculares da disciplina de Filosofía, a partir dos distintos recursos didácticos que están á nosa disposición.

2. Valores éticos de 1º de ESO

2.1. Introducción

A materia de valores éticos debe atender a unha formación integral da persoa e afondar no tratamento transversal dos problemas. O decreto que regula esta materia apunta, a oportunidade que “brinda a materia para pór en práctica metodoloxías didácticas activas e contextualizadas que faciliten a participación do alumnado en traballos cooperativos, a realización de tarefas, a aprendizaxe baseada en problemas, o estudo de casos, o traballo por retos, etc., metodoloxías todas elas que lle confiren ao alumnado o papel de axente activo da súa propia formación.

Dado que a materia ten unha presenza semanal de 1 hora, semella importante seleccionar moi ben a metodoloxía e os contidos a desenvolver e potenciar a continuidade con outros cursos e niveis.

2.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

É fundamental o tratamento que esta materia fai de algunhas das competencias básicas do currículo:

- CSC: o respecto polo outro, o respecto á regras do debate, a busca dun consenso e a eliminación de prexuízos.
- CCL: na necesidade de rigor e claridade de expresión. A lectura de textos de pensadores relevantes da nosa cultura aumenta a capacidade lingüística e reflexiva.
- CAA: na busca autónoma de respostas, o crecemento persoal e cognitivo e o aprecio pola creatividade o respecto.
- CCMT: a través da crítica e análise das achegas científicas e tecnolóxicas e a súa influencia nos valores e na vida dos individuos.
- CD: a través dos traballos colaborativos de busca de información nas redes e procesamento da información e comunicación por diferentes canles.

2.3. Concreción de obxectivos

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- j) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

2.4. Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliáveis

Valores éticos. 1º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 1. A dignidade da persoa						
a d h	B1.1. O concepto problemático de persoa. Significado etimolóxico. B1.2. Características da persoa: independencia, racionalidade e liberdade. B1.3. Dignidade da persoa: a persoa como ser moral.	B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre.	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando o seu significado etimolóxico.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.1.2. Describe as características principais da persoa: substancia independente, racional e libre.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.1.3. Explica e valora a dignidade da persoa que, como ente autónomo, se converte nun "ser moral".	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b d e g h	B1.4. Adolescencia: crise de identidade, formación de grupos e influencia do grupo no/na adolescente.	B1.2. Comprender a crise da identidade persoal que xorde na adolescencia e as súas causas, e describir as características dos grupos que forman e a influencia que exercen sobre os seus	VEB1.2.1. Coñece información, de fontes diversas, arredor dos grupos de adolescentes, as súas características e a influencia que exercen sobre os seus membros na determinación da súa	CAA CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 1º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	B1.5. Desenvolvemento da autonomía persoal na adolescencia. Control da conduta e escolla de valores éticos.	membros, coa finalidade de tomar conciencia da necesidade que ten, para seguir medrando moralmente e pasar á vida adulta, do desenvolvemento da súa autonomía persoal e do control da súa conduta.	conduta, e realiza un resumo coa información obtida. VEB1.2.2. Elabora conclusións sobre a importancia que ten para o/a adolescente desenvolver a autonomía persoal e ter o control da súa propia conduta conforme aos valores éticos libremente elixidos.	CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a f g l	B1.6. Personalidade: factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno ambiental que inflúen na súa construción. Capacidade de autodeterminación no ser humano.	B1.3. Describir en que consiste a personalidade e valorar a importancia de enriquecelo con valores e virtudes éticas, mediante o esforzo e a vontade persoal.	VEB1.3.1. Identifica en que consiste a personalidade e os factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno que inflúen na súa construción, e aprecia a capacidade de autodeterminación no ser humano.	CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a d g h	B1.7. A razón e a liberdade na estrutura da personalidade e na escolla dos valores éticos que a conformarán.	B1.4. Xustificar a importancia que ten o uso da razón e a liberdade no ser humano para determinar "como quere ser", elixindo os valores éticos que desexa incorporar á súa personalidade.	VEB1.4.1. Describe e estima o papel relevante da razón e a liberdade para configurar cos seus propios actos a estrutura da súa personalidade. VEB1.4.2. Realiza unha lista dos valores éticos que estima como desexables para integralos na súa personalidade, e explica as razóns da súa elección.	CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes 50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b d e g h	B1.8. A intelixencia emocional e o seu papel no desenvolvemento moral da persoa. B1.9. Emocións, sentimentos e vida moral.	B1.5. Analizar en que consiste a intelixencia emocional e valorar a súa importancia no desenvolvemento moral do ser humano.	VEB1.5.1. Define a intelixencia emocional e as súas características, valorando a súa importancia na construción moral do ente humano.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	B1.10. Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.		VEB1.5.2. Explica en que consisten as emocións e os sentimentos, e como se relacionan coa vida moral.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.5.3. Atopa, disertando en grupo, a relación entre algunhas virtudes e valores éticos e o desenvolvemento das capacidades de autocontrol emocional e automotivación, tales como a sinceridade, o respecto, a prudencia, a temperanza, a xustiza e a perseveranza, entre outras	CAA CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b d g h m	B1.11. Habilidades emocionais segundo Goleman. B1.12. Habilidades emocionais e virtudes éticas. B1.13. Introspección: autoconhecimento, autocontrol e autonomía.	B1.6. Estimar a importancia do desenvolvemento da intelixencia emocional e a súa influencia na construción da personalidade e o seu carácter moral, con capacidade de empregar a introspección para recoñecer emocións e sentimentos no seu interior, para mellorar as súas habilidades emocionais.	VEB1.6.1. Comprende en que consisten as habilidades emocionais que, segundo Goleman, debe desenvolver o ser humano, e elabora un esquema explicativo arredor do tema, en colaboración en grupo.	CAA	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.6.2. Relaciona o desenvolvemento das habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas, tales como a perseveranza, a prudencia, a autonomía persoal, a temperanza, a fortaleza da vontade, a honestidade cun mesmo, o respecto á xustiza e a fidelidade aos propios principios éticos, entre outras.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.6.3. Emprega a introspección como medio para recoñecer as propias emocións, os sentimentos e os estados de ánimo, coa finalidade de ter un maior control deles	CAA CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 1º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			e ser capaz de automotivarse, converténdose no dono da propia conduta.			Caderno do alumnado
adgm	B1.14. Construción da identidade propia consonte valores éticos. B1.15. Persoa como proxecto vital.	B1.7. Comprender e apreciar a capacidade do ser humano, para influír de maneira consciente e voluntaria na construción da súa propia identidade, consonte os valores éticos, e así mellorar a súa autoestima.	VEB1.7.1. Toma conciencia e aprecia a capacidade que posúe para modelar a propia identidade e facer de si mesmo/a unha persoa xusta, sincera, tolerante, amable, xenerosa, respectuosa, solidaria, honesta, libre, etc., nunha palabra, digna de ser apreciada por si mesmo/a.	CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.7.2. Deseña un proxecto de vida persoal conforme o modelo de persoa que quere ser e os valores éticos que desexa adquirir, facendo que a súa propia vida teña un sentido.	CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais						
abdegh	B2.1. A natureza social do ser humano. B2.2. Relación dialéctica entre individuo e sociedade. B2.3. Os valores éticos como guías das relacións interpersoais na sociedade.	B2.1. Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e a relación dialéctica que se establece entre este e a sociedade, estimando a importancia dunha vida social dirixida polos valores éticos.	VEB2.1.1. Explica por que o ser humano é social por natureza e valora as consecuencias que ten este feito na súa vida persoal e moral.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.1.2. Discirne e expresa, en pequenos grupos, sobre a influencia mutua que se establece entre o individuo e a sociedade.	CCL CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.1.3. Achega razóns que fundamenten a necesidade de establecer uns valores éticos que guíen as relacións interpersoais e utiliza a iniciativa persoal para	CD CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 1º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			elaborar, mediante soportes informáticos, unha presentación gráfica das súas conclusións sobre este tema.			Caderno do alumnado
a b d e g h ñ	B2.4. Proceso de socialización: interiorización de valores e normas morais. B2.5. Valores inculcados polos axentes sociais na configuración da personalidade. B2.6. Necesidade da crítica racional para alcanzar valores éticos universais, exemplificados na DUDH e baseados na dignidade humana.	B2.2. Describir e valorar a importancia da influencia do contorno social e cultural no desenvolvemento moral da persoa, a través da análise do papel que desempeñan os axentes sociais.	VEB2.2.1. Describe o proceso de socialización e valora a súa importancia na interiorización individual dos valores e as normas morais que rexen a conduta da sociedade en que vive.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.2.2. Exemplifica, en colaboración en grupo, a influencia que teñen na configuración da personalidade os valores morais inculcados polos axentes sociais, entre eles a familia, a escola, os amigos e os medios de comunicación masiva, elaborando un esquema e conclusións, utilizando soportes informáticos.	CAA CD CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.2.3. Xustifica e aprecia a necesidade da crítica racional, como medio indispensable para adecuar aos valores éticos universais establecidos na DUDH os costumes, as normas, os valores, etc., do seu medio, rexeitando todo o que atente contra a dignidade do humano e os seus dereitos fundamentais.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a h	B2.7. Diferenza entre a vida privada (regulada pola ética) e a vida pública (regulada polo dereito). Límites da liberdade nos dous ámbitos.	B2.3. Distinguir na persoa os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social.	VEB2.3.1. Define os ámbitos da vida privada e a pública, así como o límite da liberdade humana, en ambos os casos.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
a b d h	B2.8. Habilidades emocionais de Goleman e valores éticos que atinxen ás relación humanas.	B2.4. Relacionar e valorar a importancia das habilidades da intelixencia emocional sinaladas por Goleman, en relación coa vida interpersonal, e establecer o seu vínculo cos valores éticos que enriquecen as relacións humanas.	VEB2.4.1. Comprende a importancia que para Goleman ten a capacidade de recoñecer as emocións alleas e a de controlar as relacións interpersoais, e elabora un resumo esquemático sobre o tema.	CAA	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b d g h	B2.9. Asertividade fronte a agresividade e a inhibición. B2.10. Asertividade e respecto á dignidade das outras persoas. B2.11. Asertividade e outras habilidades sociais.	B2.5. Utilizar a conduta asertiva e as habilidades sociais, coa finalidade de incorporar á súa personalidade algúns valores e virtudes éticas necesarias no desenvolvemento dunha vida social máis xusta e enriquecedora.	VEB2.5.1. Explica en que consiste a conduta asertiva, facendo unha comparación co comportamento agresivo ou inhibido, e adopta como principio moral fundamental, nas relacións interpersoais, o respecto á dignidade das persoas.	CCL CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.5.2. Aмосa, nas relacións interpersoais, unha actitude de respecto cara ao dereito que todos os seres humano teñen a sentir, pensar e actuar de forma diferente, a equivocarse, a gozar do tempo de descanso, a ter unha vida privada, a tomar as súas propias decisións, etc., e nomeadamente a ser valorado de forma especial polo simple feito de ser persoa, sen discriminar nin menosprezar a ningún, etc.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.5.3. Emprega, en diálogos curtos reais ou inventados, habilidades sociais como a empatía, a escoita activa, a interrogación asertiva, etc., coa finalidade de que aprenda a utilizalos de forma natural na súa relación coas demais persoas.	CAA CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.5.4. Exercita algunhas técnicas de comuni-	CAA CCL CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			cación interpersonal, mediante a realización de diálogos orais, tales como a forma axeitada de dicir non, o disco raído, o banco de néboa, etc., co obxecto de dominalas e poder utilizalas no momento adecuado.			Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b d h	B2.12. Valores e virtudes éticas nas relacións interpersoais. B2.13. Deber moral e cívico do auxilio.	B2.6. Xustificar a importancia dos valores e das virtudes éticas para conseguir unhas relacións interpersoais xustas, respectuosas e satisfactorias.	VEB2.6.1. Identifica a adquisición das virtudes éticas como unha condición necesaria para lograr unhas boas relacións interpersoais, entre elas a prudencia, a lealdade, a sinceridade, a xenerosidade, etc.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.6.2. Elabora unha lista con algúns valores éticos que deben estar presentes nas relacións entre o individuo e a sociedade, tales como responsabilidade, compromiso, tolerancia, pacifismo, lealdade, solidariedade, prudencia, respecto mutuo, xustiza, etc.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.6.3. Destaca o deber moral e cívico que todas as persoas teñen de prestar auxilio e socorro a outras cuxa vida, liberdade e seguridade estean en perigo de xeito inminente, colaborando na medida das súas posibilidades a prestar primeiros auxilios, en casos de emerxencia.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO. SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 3. A reflexión ética						

Valores éticos. 1º de ESO. SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
a d h	B3.1. Diferenzas entre ética e moral. Importancia da reflexión ética.	B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para guiar de forma racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a d f h	B3.2. Conduta instintiva animal e o comportamento racional, libre e moral do ser humano.	B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas.	VEB3.2.1. Distingue entre a conduta instintiva do animal e o comportamento racional e libre do ser humano, destacando a magnitude das súas diferenzas e apreciando as consecuencias que estas teñen na vida das persoas.	CMCCT CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b d e f g h	B3.3. Liberdade e concepto de persoa. B3.4. Influencia na liberdade da intelixencia e da vontade. B3.5. Factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación.	B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa e apreciar o papel que a intelixencia e a vontade teñen como factores que incrementan a capacidade de autodefinición.	VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e o concepto de persoa.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.3.2. Analiza e valora a influencia que teñen na liberdade persoal a intelixencia, que nos permite coñecer posibles opcións para elixir, e a vontade, que nos dá a fortaleza suficiente para facer o que temos decidido facer.	CAA	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.3.3. Analiza algúns factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, cultu-	CCL CD CMCCT	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula

Valores éticos. 1º de ESO. SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			rais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación, e expón as súas conclusións de forma clara, mediante unha presentación realizada con soportes informáticos e audiovisuais.			Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b d e h	B3.6. Valores. O seu papel na vida individual e colectiva. B3.7. Clases de valores. B3.8. Xerarquías de valores.	B3.4. Xustificar e apreciar o papel dos valores na vida persoal e social, resaltando as súas características, a súa clasificación e a súa xerarquía, coa finalidade de comprender a súa natureza e a súa importancia.	VEB3.4.1. Explica o que son os valores e as súas principais características, e aprecia a súa importancia na vida individual e colectiva das persoas.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.4.2. Procura e selecciona información sobre a existencia de clases de valores: relixiosos, afectivos, intelectuais, vitais, etc.	CAA CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.4.3. Realiza, en traballo en grupo, unha xerarquía de valores, explicando a súa fundamentación racional, mediante unha exposición usando medios informáticos ou audiovisuais.	CD CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a d h	B3.9. Carácter distintivo dos valores éticos.	B3.5. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos.	VEB3.5.1. Explica a diferenza entre os valores éticos e o resto dos valores, e valora a importancia para a persoa dos valores éticos.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a d e g	B3.10. Valores e normas éticas, e os seus efectos beneficiosos para	B3.6. Tomar conciencia da importancia dos valores e das normas éticas,	VEB3.6.1. Destaca algunhas das consecuencias negativas que, a nivel individual e comunitario,	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula

Valores éticos. 1º de ESO. SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
h	a persoa e para a comunidade.	como guía da conduta individual e social, asumindo a responsabilidade de difundilos e promovelos polos beneficios que proporcionan á persoa e á comunidade.	ten a ausencia de valores e normas éticas, tales como o egoísmo, a corrupción, a mentira, o abuso de poder, a intolerancia, a insolidariedade, a violación dos dereitos humanos, etc.			Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.6.2. Emprende, utilizando a iniciativa persoal e a colaboración en grupo, a organización e o desenvolvemento dunha campaña no seu medio, co fin de promover o recoñecemento dos valores éticos como elementos fundamentais do pleno desenvolvemento persoal e social.	CAA CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos						
a c d h	B5.1. Preámbulo da DUDH: a dignidade das persoas como fundamento dos seus dereitos universais, inalienables e innatos.	B5.1. Identificar, no preámbulo da DUDH, o respecto á dignidade das persoas e os seus atributos esenciais como o fundamento do que derivan todos os dereitos humanos.	VEB5.1.1. Explica e aprecia en que consiste a dignidade que esta declaración recoñece ao ser humano como persoa, posuidora duns dereitos universais, inalienables e innatos, mediante a lectura do seu preámbulo.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b c d e g h	B5.2. Dereitos da muller: patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e desigualdade de xénero. B5.3. Dereitos da infancia.	B5.2. Estimar a importancia do problema actual do exercicio dos dereitos da muller e da infancia en grande parte do mundo, coñecendo as súas causas e tomando	VEB5.2.1. Dá razóns sobre a orixe histórica do problema dos dereitos da muller, recoñecendo os patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e a desigualdade de xénero.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 1º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
		conciencia deles, coa finalidade de promover a súa solución.	VEB5.2.2. Xustifica a necesidade de actuar en defensa dos dereitos da infancia, loitando contra a violencia e o abuso do que nenos e as nenas son vítimas no século XXI, tales como o abuso sexual, o traballo infantil, ou a súa utilización como soldados/as, etc.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.2.3. Emprime, en colaboración en grupo, a elaboración dunha campaña contra a discriminación da muller e a violencia de xénero no seu medio familiar, escolar e social, e avalía os resultados obtidos.	CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a d e g	B5.4. Organizacións que traballan polos dereitos humanos: institucións internacionais e ONG.	B5.3. Apreciar o labor que realizan institucións e ONG que traballan pola defensa dos dereitos humanos, auxiliando as persoas que por natureza os posúen, pero non teñen a oportunidade de exercelos.	VEB5.3.1. Indaga, en traballo en colaboración, sobre o traballo de institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan polo cumprimento dos dereitos humanos (Amnistía Internacional, e ONG como Mans Unidas, Médicos sen Fronteiras e Cáritas, entre outros), e elabora e expresa as súas conclusións.	CAA CSC CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

2.5. Concrecións metodolóxicas que require a materia

Tentarase que a aprendizaxe dos diferentes núcleos temáticos poida ser abordada desde a perspectiva ABP (traballo por proxectos) que, pola súa propia natureza debe adaptarse ás características específicas do grupo-aula no que se traballe.

Como indica o Decreto 86 do 25 de Xuño de 2015, a metodoloxía deberá incluír estratexias que teñan como principio respectar a diversidade do alumnado, por iso, e ao fío dos diferentes desenvolvementos temáticos, propóranse diferentes propostas de actividades que teñan como finalidade que o alumno/a poida aplicar a intelixencia predominante en cada un deles, ao mesmo tempo que se fomenta o traballo colaborativo.

Teremos como fío condutor o diario de clase, onde o alumnado irá recollendo, as aprendizaxes, reflexión, creacións e achegas. Este diario de clase se avaliará tendo en conta os criterios de avaliación e a consecución dos estándares de aprendizaxe. O instrumento de avaliación será o presentado no apartado 2.7 Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

2.6. Materiais e recursos didácticos

Os materiais e recursos didácticos estarán a disposición do alumnado na Aula Virtual do curso e serán fundamentalmente:

- Libro dixital: Valores éticos 1º de ESO. E-DIXGAL
- Fichas de traballo.
- Apuntes.
- Explicacións do profesor.
- Material en vídeo complementario a cada unidade didáctica.

2.7. Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado

a) Criterios de avaliación

- A habilidade na construción de conceptos e o seu uso efectivo nas diferentes actividades.
- Comprensión e análise dos problemas relacionados coa valoración de procesos de decisión persoal e/ou social.
- Capacidade de xustificación e argumentación das ideas expostas.
- Capacidade de análise dos argumentos e contraargumentos propostos para a resolución de dilemas éticos.
- Comprensión das capacidades de razoamento, sentimentos e vontade na elaboración da personalidade e a toma de decisións.
- Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e os factores fundamentais que inflúen na vida social e no desenvolvemento moral da persoa.
- Ser quen de separar e distinguir os ámbitos privado e público para o ámbito das decisións e accións humanas.
- Conseguir un grao de integración e coherencia entre os coñecementos teóricos dos valores e a aplicación e uso dos mesmos nas súas acción cotiás no centro de ensino.

b) Criterios de cualificación

A nota de avaliación obterase do seguinte modo:

- Traballos na aula recollidos no Diario de clase do alumno/a: 75%.
- Actitude na aula 25%.

Instrumentos de avaliación

- Caderno do profesor para valorar as actitudes na aula.
- Caderno do alumno: onde se avaliarán os traballos realizados e as exposicións na aula rúbrica de avaliación de estándares de aprendizaxe.
- Actitude na aula. Caderno do profesor. Ficha do alumno/a. (max. 2,5 puntos)

• Cumprimento das indicacións do profesor.	0,25
• Respecto do quenda de palabra.	0,25
• Traer o material de traballo.	0,25
• Participación na clase	0,25
• Coidado do material persoal e da aula	0,25
• Manter un comportamento e unha postura correcta	0,25

• Puntualidade e orde nas entradas e saídas da aula	0,25
• Aproveitamento do tempo de traballo persoal	0,25
• Non faltas de asistencia inxustificadas	0,25
• Actitude colaboradora e implicación coa materia	0,25

- Diario de aula (max. 7,5 puntos) no diario de clase serán o medio para medir o grao de consecución dos estándares de aprendizaxe e competencias clave. Os criterios de corrección dos traballos do alumno serán os seguintes:
 - Deberán presentarse todos os traballos na orde na que foron propostos e realizados na aula.
 - No caso de que algún traballo non se realizase no seu momento por causas xustificadas o alumno poderá presentalo para a súa cualificación posterior.
 - Os traballos estarán realizados de forma completa e non poderán estar copiados polos de outros alumnos.
 - A presentación dos traballos deberá axustarse ás condicións prescritas na aula.
 - A calidade dos traballos presentados, as respostas elaboradas, a boa redacción, o traballo de reflexión, a recompilación de datos, a calidade da exposición oral.

A análise dos niveis de adquisición das competencias claves farase con arrego á seguinte rúbrica:

Rúbrica de avaliación do Diario de Clase

Criterio de avaliación	puntuación
A habilidade na construción de conceptos e o seu uso efectivo nas diferentes actividades	1 punto
Comprensión e análise dos problemas relacionados coa valoración de procesos de decisión persoal e/ou social	1 punto
Capacidade de xustificación e argumentación das ideas expostas	1 punto
Capacidade de análise dos argumentos e contraargumentos propostos para a resolución de dilemas éticos	1 punto
Comprensión das capacidades de razoamento, sentimentos e vontade na elaboración da personalidade e a toma de decisións.	1 punto
Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e os factores fundamentais que inflúen na vida social e no desenvolvemento moral da persoa	1 punto
Ser quen de separar e distinguir os ámbitos privado e público para o ámbito das decisións e accións humanas	1 punto
Conseguir un grao de integración e coherencia entre os coñecementos teóricos dos valores e a aplicación e uso dos mesmos nas súas accións cotiás no centro de ensino.	0,5 puntos

A recuperación das diferentes avaliacións no caso de estar suspensas consistirá na elaboración de todos os traballos non presentados e/ou suspensos e na modificación da actitude na seguinte avaliación.

Dada a situación actual provocada polo COVID 19, no caso de confinamento, a avaliación tería en conta únicamente os traballos realizados e entregados polo alumnado por medio da aula virtual do centro. Esta programación está basada en estándares de aprendizaxe mínimos, polo que en caso de confinamento ou semipresencialidade, adaptaránse os contidos (que xa son contidos mínimos), reducíndoos o máximo posible de tal xeito que permitan superar os estándares de aprendizaxe.

c) Criterios de promoción

Para acadar o nivel de suficiencia final o alumnado deberá obter unha cualificación Media do 50% en cada un dos instrumentos de avaliación aplicados: caderno do alumnado e avaliación da actitude na aula.

d) Avaliación extraordinaria

O exame extraordinario de setembro responderá ao seguinte esquema:

Realización dunha composición sobre calquera dos temas desenvolto no programa cun mínimo de 500 palabras, (5 puntos).

Exemplo:

- Composición cunha extensión mínima de cincocentas palabras.
- Tema: Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.
- Valoración: 10 % presentación; 10% ortografía; 30% expresión; 50% contidos.

2.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

a) Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear o interese que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a aplicación e transferencia do coñecemento.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
6. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
7. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
8. Correspondeuse o traballo do alumnado dentro do grupo coa avaliación obxectiva da materia				
9. A avaliación foi obxectiva				
10. A asistencia e compromiso coa materia foi a adecuada				

b) Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Análizanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Os materiais son axeitados as capacidades do alumnado e aos contidos da materia				
16. Os cuestionarios son adecuados a cada bloque temático				
17. Avaliáase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

2.9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Por ser este o primeiro curso de desenvolvemento da materia non haberá alumnado coa materia pendente.

2.10. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia

O alumnado que:

- Se incorpore ao curso académico na derradeira avaliación.
- Proveña de plans de estudos anteriores.

- Realizará un exame final escrito, no que o alumno deberá demostrar especialmente o seu coñecemento dos contidos mínimos e a aplicación dos procedementos establecidos na programación.

Os mesmos criterios servirán para a proba extraordinaria de setembro.

O exame de acreditación responderá ao seguinte esquema:

- Realización dunha composición sobre calquera dos temas desenvolto no programa cun mínimo de 500 palabras, (5 puntos).

Exemplo:

Composición cunha extensión mínima de cincocentas palabras.

Tema: Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.

Valoración: 10 % presentación; 10% ortografía; 30% expresión; 50% contidos.

2.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados

Para levar a cabo a avaliación inicial do alumnado se proporá un dilema moral ao que o alumno deberá dar resposta usando os argumentos que considere pertinentes e utilizando aqueles conceptos que lle permitan xustificar a súa elección.

O exercicio valorárase de acordo aos estándares do test moral de Kohlberg e permitirá situar o nivel moral do individuo segundo a seguinte rúbrica.

NIVEL	ESTADIO	O ben	Razóns	Perspectiva social
I: Preconvencional	1. Heterónimo	Evitar o castigo. Obediencia por si mesma.	Poder superior da autoridade.	Non considera os intereses de outros. Non relaciona puntos de vista. Confunde a perspectiva da autoridade ca propia.
	2. Individualista	Interese individual. Un intercambio xusto. Deixar actuar ao outro segundo os seus intereses.	Servir aos propios intereses recoñecendo os dos demais.	Conciencia dos intereses alleos. O ben é relativo a cada persoa.
II: Convencional	3. Interpesonal	Vivir conforme ao que se espera de un. Ter bos motivos e mostrar interese polos demais. Manter relacións de respecto e gratitude	Necesidade de ser boa persoa diante dos demais e de un mesmo.	Perspectiva respecto a outros individuos. Conciencia de intereses compartidos. Interese pola aceptación social.
	4. Sistema social e conciencia	Cumprir coas promesas. Manter as leis agás en casos extremos. Contribuír á sociedade e ao grupo	Faltar á lei só sería un problema "se todos fixeran o mesmo". Cumprir coas obrigacións.	Diferenza entre o interese social e os acordos entre grupos. Defende o sistema
III: Postconvencional	5. Contrato social	A imparcialidade e o contrato social. Algunhas cousas son boas en si mesmas e mantéñense en todas as sociedades.	Axustarse ás leis polo ben común e os dereitos de todos. As leis deben ser racionais e útiles para o maior número de xente.	É consciente do estado anterior ao social e ve a sociedade coma un contrato. Considera que o punto de vista legal e o moral, en ocasións, entran en conflito.

	6. Principios universais	Identifícase con principios xerais: a igualdade, a dignidade dos individuos.	Crenza en principios morais universais xustificados racionalmente. Coherencia e compromiso persoal. Posibilidade de universalizar e reverter as normas.	Individuo racional que recoñece o feito de que as persoas son fins en si mesmas e debe tratalas dese xeito
--	--------------------------	--	---	--

En función dos resultados desta proba adaptaranse as actividades propostas nas unidades didácticas e as tarefas finais propostas para cada avaliación.

2.12. Medidas de atención á diversidade

Proporanse medidas de reforzo mediante lecturas, vídeos e outros materiais complementarios para aqueles alumnos que teñan dificultades coas competencias básicas. Todos eles dispoñibles a través da aula virtual.

Proporanse diferentes canles para a presentación das tarefas que, de acordo coa teoría das Intelixencias Múltiples, se adapten mellor a cada un dos alumnos. Así en cada tema serán de elección unha serie de tarefas que propoñen formas de realización adaptadas a cada unha destas intelixencias (infografía, cómics, videopresentacións, textos...).

A través da aula virtual da materia garantirase o seguimento da materia a aquel alumnado que, por razóns xustificadas, non poida durante algún tempo asistir ás clases.

2.13. Concreción dos elementos transversais

Os elementos transversais do currículo da materia de Filosofía serán os establecidos no currículo oficial da materia:

- A educación cívica e constitucional.
- A comprensión de lectura.
- A corrección na expresión oral e escrita.
- Uso de ferramentas para a comunicación audiovisual e outros elementos de TIC.
- Emprendemento como antítese do estancamento e a pasividade.
- A orientación da conduta cara valores democráticos e éticos.

2.14. Actividades complementarias e extraescolares

As previstas no Plan anual do Centro.

2.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora

A fin de poder mellorar a programación didáctica dos anos vindeiros:

- Recoller na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e cursos.
- Realizar unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Realizarase unha comprobación dos indicadores seguintes:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				

6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
9. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
10. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
11. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
12. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
13. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
14. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
15. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

2.16. Plan lector

O proposto para o Plan Lector del Centro.

2.17. Plan TIC

- Uso e manexo da información en contextos dixitais.
- Creación de materiais dixitais como resultado das tarefas propostas ao longo do curso.
- Participación en blogs e plataformas dixitais para crear un PLE.
- Aprendizaxe e uso das aulas dixitais en contorno MOODLE.
- Uso do Entorno Virtual de Aprendizaxe - Educación Dixital - Proxecto Abalar (EDIXGAL).
- Uso da plataforma en liña que a Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia (AMTEGA) e a Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia, Agueiro.

3. Valores éticos de 2º de ESO

3.1. Introducción

A materia de valores éticos debe atender a unha formación integral da persoa e afondar no tratamento transversal dos problemas. O decreto que regula esta materia apunta, a oportunidade que “brinda a materia para pór en práctica metodoloxías didácticas activas e contextualizadas que faciliten a participación do alumnado en traballos cooperativos, a realización de tarefas, a aprendizaxe baseada en problemas, o estudo de casos, o traballo por retos, etc., metodoloxías todas elas que lle confiren ao alumnado o papel de axente activo da súa propia formación.

Dado que a materia ten unha presenza semanal de 1 hora, semella importante seleccionar moi ben a metodoloxía e os contidos a desenvolver e potenciar a continuidade con outros cursos e niveis.

3.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

É fundamental o tratamento que esta materia fai de algunhas das competencias básicas do currículo:

- CSC: o respecto polo outro, o respecto á regras do debate, a busca dun consenso e a eliminación de prexuízos.
- CCL: na necesidade de rigor e claridade de expresión. A lectura de textos de pensadores relevantes da nosa cultura aumenta a capacidade lingüística e reflexiva.
- CAA: na busca autónoma de respostas, o crecemento persoal e cognitivo e o aprecio pola creatividade o respecto.
- CCMT: a través da crítica e análise das achegas científicas e tecnolóxicas e a súa influencia nos valores e na vida dos individuos.
- CD: a través dos traballos colaborativos de busca de información nas redes e procesamento da información e comunicación por diferentes canles.

3.3. Concreción de obxectivos

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- j) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

3.4. Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliáveis

Valores éticos. 2º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 1. A dignidade da persoa						
a d h l	B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía.	B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa,	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos:

Valores éticos. 2º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
		dignidade que posúe polo feito de ser libre.	analizando algunhas definicións achegadas por filósofos/as.			Caderno do profesor Caderno do alumnado
a c d h l	B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma.	B1.2. Identificar os conceptos de heteronomía e autonomía, mediante a concepción kantiana da persoa, coa finalidade de valorar a súa importancia e aplicala na realización da vida moral.	VEB1.2.1. Explica a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.2.2. Comenta e valora a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins alleos a ela.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b d h l	B1.3. Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas.	B1.3. Entender a relación entre os actos, os hábitos e o desenvolvemento do carácter, mediante a comprensión do concepto de virtude en Aristóteles e, en especial, o relativo ás virtudes éticas, pola importancia que teñen no desenvolvemento da personalidade.	VEB1.3.1. Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.3.2. Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano, identifica algunhas destas e ordénaas segundo un criterio racional.	CAA CCL CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais						
a b e g h	B2.1. Diferenzas entre ética e dereito. B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública.	B2.1. Distinguir, na persoa, os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social.	VEB2.1.1. Distingue entre os ámbitos de acción que corresponden á ética e ao dereito, e expón as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informática.	CCL CD	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 2º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			VEB2.1.2. Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente.	CCL CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 2º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 3. A reflexión ética						
a d h	B3.1. Diferenza entre ética e moral. B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta.	B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas, e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para guiar de xeito racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética, como unha guía racional de conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b d g h	B3.3. Estrutura moral da persoa. B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Kohlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral.	B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, analizando as súas etapas de desenvolvemento e tomando conciencia da necesidade que ten de normas	VEB3.2.1. Sinala en que consiste a estrutura moral da persoa como ser racional e libre, razón pola que esta é responsable da súa conduta e das consecuencias desta.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 2º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
		éticas, libre e racionalmente asumidas, como guía do seu comportamento.	VEB3.2.2. Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Kohlberg, e as características propias de cada unha, destacando como se pasa da heteronomía á autonomía moral.	CCL CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
ag h	B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa.	B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa, e apreciar o papel da intelixencia e da vontade como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación.	VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
abcd e g h	B3.6. Características distintivas dos valores éticos. B3.7. Valores éticos e dignidade humana.	B3.4. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos.	VEB3.4.1. Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.4.2. Emprega o espírito emprendedor para realizar, en grupo, unha campaña destinada a difundir a importancia de respectar os valores éticos, tanto na vida persoal como na social.	CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
ab h l	B3.8. Normas. Especificidade das normas éticas. B3.9. Relativismo moral dos sofistas. B3.10. Intelectualismo moral en Sócrates e Platón.	B3.5. Establecer o concepto de normas éticas e apreciar a súa importancia, identificando as súas características e a natureza da súa orixe e validez, mediante o coñecemento do debate ético	VEB3.5.1. Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoa das normas xurídicas, relixiosas, etc.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 2º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	B3.11. Relativismo moral fronte a obxectivismo moral.	que existiu entre Sócrates e os sofistas.	VEB3.5.2. Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en que se fundamentaba a súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas.	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.5.3. Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o "intelectualismo moral", e explica en que consiste e a postura de Platón ao respecto.	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.5.4. Compara o relativismo e o obxectivismo moral apreciando a vixencia destas teorías éticas na actualidade, e expresa opinións de forma argumentada.	CCL CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
b e g h l	B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais. B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins.	B3.6. Explicar as características e os obxectivos das teorías éticas, así como a súa clasificación en éticas de fins e procedementais, sinalando os principios máis destacados do hedonismo de Epicuro.	VEB3.6.1. Enuncia os elementos distintivos das "teorías éticas" e argumenta a súa clasificación en éticas de fins e éticas procedementais, e elabora un esquema coas súas características máis destacadas.	CAA CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.6.2. Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de Epicuro e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética de fins.	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.6.3. Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra do epicureísmo, e expón as súas	CAA CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos:

Valores éticos. 2º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			conclusións cos argumentos racionais correspondentes.			Caderno do profesor Caderno do alumnado
b h l	B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins. B3.15. O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.	B3.7. Entender os principais aspectos do eudemonismo aristotélico, identificándoo como unha ética de fins e valorando a súa importancia e a vivencia actuais.	VEB3.7.1. Explica o significado do termo "eudemonismo" e o que para Aristóteles significa a felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.7.2. Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa.	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.7.3. Achega razóns para clasificar o eudemonismo de Aristóteles dentro da categoría da ética de fins.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
b g h l	B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción.	B3.8. Comprender os elementos máis significativos da ética utilitarista e a súa relación co hedonismo de Epicuro, clasificándoa como unha ética de fins e elaborando argumentos que apoiem a súa valoración persoal arredor desta formulación ética.	VEB3.8.1. Fai unha re-censión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.8.2. Enumera as características que fan do utilitarismo e do epicurismo unhas éticas de fins.	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 2º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			VEB3.8.3. Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista.	CCL CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 4. A xustiza e a política						
a b e h l	B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico. B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos.	B4.1. Comprender e valorar a importancia da relación entre os conceptos de ética, política e xustiza, mediante a análise e a definición destes termos, destacando o vínculo entre eles no pensamento de Aristóteles.	VEB4.1.1. Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza.	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB4.1.2. Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles.	CAA	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
b e g h l	B4.3. A política de Aristóteles. B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade.	B4.2. Coñecer e apreciar a política de Aristóteles e as súas características esenciais, e entender o seu concepto de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade, elaborando un xuízo crítico sobre a perspectiva deste filósofo.	VEB4.2.1. Elabora, recorrendo á súa iniciativa persoal, unha presentación con soporte informático, sobre a política aristotélica como unha teoría organicista, cunha finalidade ética e que atribúe a función educativa ao Estado.	CSIEE CD CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB4.2.2. Selecciona e usa información, en colaboración co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle dá á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e o ben común, e expón as súas	CAA CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 2º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			conclusións persoais debidamente fundamentadas.			

Valores éticos. 2º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos						
b e h	B5.1. Relacións entre ética e dereito.	B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións.	VEB5.1.1. Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito.	CCL CD	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía						
a b d e f g h m	B6.1. Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana. B6.2. Valores recoñecidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica.	B6.1. Recoñecer a importancia da dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, así como a necesidade de establecer límites éticos e xurídicos, coa finalidade de orientar a súa actividade consistente os valores defendidos pola DUDH.	VEB6.1.1. Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, avaliando o impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, político, ético e ecolóxico, etc.). VEB6.1.2. Achega argumentos que fundamentan a necesidade de pór límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo. VEB6.1.3. Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, uti-	CAA CMCCT CSC CCL CMCCT CSC CD CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes 50% nas listas de cotexo correspondentes 50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 2º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			lizando medios informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente.			Caderno do profesor Caderno do alumnado
adgm	B6.3. Problemas da tecnoddependencia.	B6.2. Entender e valorar o problema da tecnoddependencia e a alienación humana á que conduce.	VEB6.2.1. Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano a tecnoddependencia, sinalando os seus síntomas e as súas causas, e estimando as súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos videoxogos e ás redes sociais, que conduce as persoas cara a unha progresiva deshumanización.	CMCCT	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
abdefghm	B6.4. Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía.	B6.3. Utilizar os valores éticos contidos na DUDH no campo científico e tecnolóxico, coa finalidade de evitar a súa aplicación inadecuada e solucionar os dilemas morais que ás veces se presentan, nomeadamente no terreo da medicina e a biotecnoloxía.	VEB6.3.1. Analiza información seleccionada de diversas fontes, coa finalidade de coñecer en que consisten algúns dos avances en medicina e biotecnoloxía, que formulan dilemas morais (utilización de células nai, clonación, euxeñese, etc.), sinalando algúns perigos que estes encerran de prescindir do respecto á dignidade humana e os seus valores fundamentais.	CCL CMCCT CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB6.3.2. Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas.	CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

3.5. Concrecións metodolóxicas que require a materia

Tentarase que a aprendizaxe dos diferentes núcleos temáticos poida ser abordada desde a perspectiva ABP (traballo por proxectos) que, pola súa propia natureza debe adaptarse ás características específicas do grupo-aula no que se traballe.

Como indica o Decreto 86 do 25 de Xuño de 2015, a metodoloxía deberá incluír estratexias que teñan como principio respectar a diversidade do alumnado, por iso, e ao fío dos diferentes desenvolvementos temáticos, proponanse diferentes propostas de actividades que teñan como finalidade que o alumno/a poida aplicar a intelixencia predominante en cada un deles, ao mesmo tempo que se fomenta o traballo colaborativo.

Teremos como fío condutor o diario de clase, onde o alumnado irá recollendo, as aprendizaxes, reflexión, creacións e achegas. Este diario de clase se avaliará tendo en conta os criterios de avaliación e a consecución dos estándares de aprendizaxe. O instrumento de avaliación será o presentado no apartado 3.7 Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

3.6. Materiais e recursos didácticos

Os materiais e recursos didácticos estarán a disposición do alumnado na Aula Virtual do curso e serán fundamentalmente:

- Libro dixital: Valores éticos 1º de ESO. E-DIXGAL
- Fichas de traballo.
- Apuntes.
- Explicacións do profesor.
- Material en vídeo complementario a cada unidade didáctica.

Non é necesario o uso dun libro de texto, pero o profesor poderá recomendar algún no caso de que o alumnado así o requira.

3.7. Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado

a) Criterios de avaliación

- A habilidade na construción de conceptos e o seu uso efectivo nas diferentes actividades.
- Comprensión e análise dos problemas relacionados coa valoración de procesos de decisión persoal e/ou social.
- Capacidade de xustificación e argumentación das ideas expostas.
- Capacidade de análise dos argumentos e contraargumentos propostos para a resolución de dilemas éticos.
- Comprensión das capacidades de razoamento, sentimentos e vontade na elaboración da personalidade e a toma de decisións.
- Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e os factores fundamentais que inflúen na vida social e no desenvolvemento moral da persoa.
- Ser quen de separar e distinguir os ámbitos privado e público para o ámbito das decisións e accións humanas.
- Conseguir un grao de integración e coherencia entre os coñecementos teóricos dos valores e a aplicación e uso dos mesmos nas súas acción cotiás no centro de ensino.

b) Criterios de cualificación

A nota de avaliación obterase do seguinte modo:

- Traballos na aula recollidos no Diario de clase do alumno/a: 75%.
- Actitude na aula 25%.

Instrumentos de avaliación:

- Caderno do profesor para valorar as actitudes na aula.
- Caderno do alumno: onde se avaliarán os traballos realizados e as exposicións na aula rúbrica de avaliación de estándares de aprendizaxe.
- Actitude na aula. Caderno do profesor. Ficha do alumno/a. (max. 2,5 puntos)

• Cumprimento das indicacións do profesor.	0,25
• Respecto do quenda de palabra.	0,25
• Traer o material de traballo.	0,25
• Participación na clase	0,25
• Coidado do material persoal e da aula	0,25
• Manter un comportamento e unha postura correcta	0,25
• Puntualidade e orde nas entradas e saídas da aula	0,25
• Aproveitamento do tempo de traballo persoal	0,25
• Non faltas de asistencia inxustificadas	0,25
• Actitude colaboradora e implicación coa materia	0,25

- Diario de aula (max. 7,5 puntos) no diario de clase serán o medio para medir o grao de consecución dos estándares de aprendizaxe e competencias clave. Os criterios de corrección dos traballos do alumno serán os seguintes:
 - Deberán presentarse todos os traballos na orde na que foron propostos e realizados na aula.
 - No caso de que algún traballo non se realizase no seu momento por causas xustificadas o alumno poderá presentalo para a súa cualificación posterior.
 - Os traballos estarán realizados de forma completa e non poderán estar copiados polos de outros alumnos.
 - A presentación dos traballos deberá axustarse ás condicións prescritas na aula.
 - A calidade dos traballos presentados, as respostas elaboradas, a boa redacción, o traballo de reflexión, a recompilación de datos, a calidade da exposición oral.

A análise dos niveis de adquisición das competencias claves farase con arrego á seguinte rúbrica:

Rúbrica de avaliación do Diario de Clase

Criterio de avaliación	puntuación
A habilidade na construción de conceptos e o seu uso efectivo nas diferentes actividades	1 punto
Comprensión e análise dos problemas relacionados coa valoración de procesos de decisión persoal e/ou social	1 punto
Capacidade de xustificación e argumentación das ideas expostas	1 punto
Capacidade de análise dos argumentos e contraargumentos propostos para a resolución de dilemas éticos	1 punto
Comprensión das capacidades de razoamento, sentimentos e vontade na elaboración da personalidade e a toma de decisións.	1 punto
Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e os factores fundamentais que inflúen na vida social e no desenvolvemento moral da persoa	1 punto
Ser quen de separar e distinguir os ámbitos privado e público para o ámbito das decisións e accións humanas	1 punto
Conseguir un grao de integración e coherencia entre os coñecementos teóricos dos valores e a aplicación e uso dos mesmos nas súas accións cotiás no centro de ensino.	0,5 puntos

A recuperación das diferentes avaliacións no caso de estar suspensas consistirá na elaboración de todos os traballos non presentados e/ou suspensos e na modificación da actitude na seguinte avaliación.

Dada a situación actual provocada polo COVID 19, no caso de un posible confinamento, a avaliación terá en conta unicamente os traballos realizados e entregados polo alumnado por medio da aula virtual do centro. Esta programación está baseada en estándares de aprendizaxe mínimos, polo que en caso de confinamento ou semipresencialidade, adaptaránse os contidos (que xa son contidos mínimos), reducíndoos o máximo posible de tal xeito que permitan superar os estándares de aprendizaxe.

c) Criterios de promoción

Para acadar o nivel de suficiencia final o alumnado deberá obter unha cualificación Media do 50% en cada un dos instrumentos de avaliación aplicados: Caderno do alumnado e avaliación da actitude na aula.

d) Avaliación extraordinaria

O exame extraordinario de setembro responderá ao seguinte esquema:

Realización dunha composición sobre calquera dos temas desenvolto no programa cun mínimo de 500 palabras, (5 puntos).

Exemplo:

- Composición cunha extensión mínima de cincocentas palabras.
- Tema: Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.
- Valoración: 10 % presentación; 10% ortografía; 30% expresión; 50% contidos.

3.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

a) Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear o interese que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a aplicación e transferencia do coñecemento.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
6. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
7. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
8. Correspondeuse o traballo do alumnado dentro do grupo coa avaliación obxectiva da materia				
9. A avaliación foi obxectiva				
10. A asistencia e compromiso coa materia foi a adecuada				

b) Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				

10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Os materiais son axeitados as capacidades do alumnado e aos contidos da materia				
16. Os cuestionarios son adecuados a cada bloque temático				
17. Avaliáase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

3.9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Por ser este o primeiro curso de desenvolvemento da materia non haberá alumnado coa materia pendente.

3.10. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia

O alumnado que:

- Se incorpore ao curso académico na derradeira avaliación.
- Proveña de plans de estudos anteriores.
 - Realizará un exame final escrito, no que o alumno deberá demostrar especialmente o seu coñecemento dos contidos mínimos e a aplicación dos procedementos establecidos na programación.

Os mesmos criterios servirán para a proba extraordinaria de setembro.

O exame de acreditación responderá ao seguinte esquema:

- Realización dunha composición sobre calquera dos temas desenvolto no programa cun mínimo de 500 palabras, (5 puntos).

Exemplo:

Composición cunha extensión mínima de cincocentas palabras.

Tema: Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.

Valoración: 10 % presentación; 10% ortografía; 30% expresión; 50% contidos.

3.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados

Para levar a cabo a avaliación inicial do alumnado se proporá un dilema moral ao que o alumno deberá dar resposta usando os argumentos que considere pertinentes e utilizando aqueles conceptos que lle permitan xustificar a súa elección.

O exercicio valorárase de acordo aos estándares do test moral de Kohlberg e permitirá situar o nivel moral do individuo segundo a seguinte rúbrica.

NIVEL	ESTADIO	O ben	Razóns	Perspectiva social
I: Preconvencional	1. Heterónimo	Evitar o castigo. Obediencia por si mesma.	Poder superior da autoridade.	Non considera os intereses de outros. Non relaciona puntos de vista. Confunde a perspectiva da autoridade ca propia.
	2. Individualista	Interese individual. Un intercambio xusto.	Servir aos propios intereses recoñecendo os dos demais.	Conciencia dos intereses alleos.

		Deixar actuar ao outro segundo os seus intereses.		O ben é relativo a cada persoa.
II: Convencional	3. Interpesonal	Vivir conforme ao que se espera de un. Ter bos motivos e mostrar interese polos demais. Manter relacións de respecto e gratitude	Necesidade de ser boa persoa diante dos demais e de un mesmo.	Perspectiva respecto a outros individuos. Consciencia de intereses compartidos. Interese pola aceptación social.
	4. Sistema social e conciencia	Cumprir coas promesas. Manter as leis agás en casos extremos. Contribuír á sociedade e ao grupo	Faltar á lei só sería un problema "se todos fixeran o mesmo". Cumprir coas obrigacións.	Diferenza entre o interese social e os acordos entre grupos. Defende o sistema
III: Postconvencional	5. Contrato social	A imparcialidade e o contrato social. Algunhas cousas son boas en si mesmas e mantéñense en todas as sociedades.	Axustarse ás leis polo ben común e os dereitos de todos. As leis deben ser racionais e útiles para o maior número de xente.	É consciente do estado anterior ao social e ve a sociedade coma un contrato. Considera que o punto de vista legal e o moral, en ocasións, entran en conflito.
	6. Principios universais	Identifícase con principios xerais: a igualdade, a dignidade dos individuos.	Crenza en principios morais universais xustificados racionalmente. Coherencia e compromiso persoal. Posibilidade de universalizar e reverter as normas.	Individuo racional que recoñece o feito de que as persoas son fins en si mesmas e debe tratalas dese xeito

En función dos resultados desta proba adaptaranse as actividades propostas nas unidades didácticas e as tarefas finais propostas para cada avaliación.

3.12. Medidas de atención á diversidade

Proporanse medidas de reforzo mediante lecturas, vídeos e outros materiais complementarios para aqueles alumnos que teñan dificultades coas competencias básicas. Todos eles dispoñibles a través da aula virtual.

Proporanse diferentes canles para a presentación das tarefas que, de acordo coa teoría das Intelixencias Múltiples, se adapten mellor a cada un dos alumnos. Así en cada tema serán de elección unha serie de tarefas que propoñen formas de realización adaptadas a cada unha destas intelixencias (infografía, cómics, videopresentacións, textos...).

A través da aula virtual da materia garantírase o seguimento da materia a aquel alumnado que, por razóns xustificadas, non poida durante algún tempo asistir ás clases.

3.13. Concreción dos elementos transversais

Os elementos transversais do currículo da materia de Filosofía serán os establecidos no currículo oficial da materia:

- A educación cívica e constitucional.
- A comprensión de lectura.
- A corrección na expresión oral e escrita.
- Uso de ferramentas para a comunicación audiovisual e outros elementos de TIC.
- Emprendemento como antítese do estancamento e a pasividade.
- A orientación da conduta cara valores democráticos e éticos.

3.14. Actividades complementarias e extraescolares

As previstas no Plan anual do Centro.

3.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora

A fin de poder mellorar a programación didáctica dos anos vindeiros:

- Recoller na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e cursos.
- Realizar unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Realizárase unha comprobación dos indicadores seguintes:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
9. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
10. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
11. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
12. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
13. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
14. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
15. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

3.16. Plan lector

O proposto para o Plan Lector del Centro.

3.17. Plan TIC

- Uso e manexo da información en contextos dixitais.
- Creación de materiais dixitais como resultado das tarefas propostas ao longo do curso.
- Participación en blogs e plataformas dixitais para crear un PLE.
- Aprendizaxe e uso das aulas dixitais en contorno MOODLE.
- Uso do Entorno Virtual de Aprendizaxe - Educación Dixital - Proxecto Abalar (EDIXGAL).
- Uso da plataforma en liña que a Axencia para a Modernización Tecnolóxica de Galicia (AMTEGA) e a Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia, Agueiro.

4. Valores éticos de 3º de ESO

4.1. Introducción

A materia de valores éticos debe atender a unha formación integral da persoa e afondar no tratamento transversal dos problemas. O decreto que regula esta materia apunta, a oportunidade que “brinda a materia para pór en práctica metodoloxías didácticas activas e contextualizadas que faciliten a participación do alumnado en traballos cooperativos, a realización de tarefas, a aprendizaxe baseada en problemas, o estudo de casos, o traballo por retos, etc., metodoloxías todas elas que lle confiren ao alumnado o papel de axente activo da súa propia formación.

Dado que a materia ten unha presenza semanal de 1 hora, semella importante seleccionar moi ben a metodoloxía e os contidos a desenvolver e potenciar a continuidade con outros cursos e niveis.

4.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

É fundamental o tratamento que esta materia fai de algunhas das competencias básicas do currículo:

- CSC: o respecto polo outro, o respecto á regras do debate, a busca dun consenso e a eliminación de prexuízos.
- CCL: na necesidade de rigor e claridade de expresión. A lectura de textos de pensadores relevantes da nosa cultura aumenta a capacidade lingüística e reflexiva.
- CAA: na busca autónoma de respostas, o crecemento persoal e cognitivo e o aprecio pola creatividade o respecto.
- CCMT: a través da crítica e análise das achegas científicas e tecnolóxicas e a súa influencia nos valores e na vida dos individuos.
- CD: a través dos traballos colaborativos de busca de información nas redes e procesamento da información e comunicación por diferentes canles.

4.3. Concreción de obxectivos

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- j) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o

desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

4.4. Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliáveis

Valores éticos. 3º ESO PRIMEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 4. A xustiza e a política						
a c d h l	B4.1. A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH. B4.2. O Estado de dereito. B4.3. Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc. B4.4. División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da cidadanía.	B4.1. Xustificar racionalmente a necesidade dos valores e principios éticos contidos na DUDH, como fundamento universal das democracias durante os séculos XX e XXI, destacando as súas características e a súa relación cos conceptos de "Estado de dereito" e "división de poderes".	VEB4.1.1. Fundamenta racionalmente e eticamente a elección da democracia como un sistema que está por riba doutras formas de goberno, polo feito de incorporar nos seus principios os valores éticos sinalados na DUDH.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB4.1.2. Define o concepto de "Estado de dereito" e establece a súa relación coa defensa dos valores éticos e cívicos na sociedade democrática.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB4.1.3. Describe o significado dos seguintes conceptos e establece a relación entre eles: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB4.1.4. Explica a división de poderes proposta por Montesquieu e a función que desempeñan o poder lexislativo, o executivo e o xudicial no Estado democrático, como instrumento para evitar o monopolio do poder político e como medio que permite aos cidadáns e ás cidadás o control do Estado.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a d g		B4.2. Recoñecer a necesidade da participación activa dos cidadáns e	VEB4.2.1. Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado

Valores éticos. 3º ESO PRIMEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
h	B4.5. Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia. B4.6. Riscos de democracias que violen os dereitos humanos.	das cidadás na vida política do Estado coa finalidade de evitar os riscos dunha democracia que viole os dereitos humanos.	as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado.			Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB4.2.2. Define a magnitude dalgúns dos riscos que existen nos gobernos democráticos cando non se respectan os valores éticos da DUDH (dexeneración en demagogia, ditadura das maiorías, escasa participación cidadá, etc.) e formula posibles medidas para evitalos.	CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b c d h l	B4.7. A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e conceptos preliminares que establece.	B4.3. Coñecer e valorar os fundamentos da Constitución española de 1978, identificando os valores éticos dos que parte e os conceptos preliminares que establece.	VEB4.3.1. Identifica e aprecia os valores éticos máis salientables nos que se fundamenta a Constitución española, e sinala a orixe da súa lexitimidade e a súa finalidade, mediante a lectura comprensiva e comentada do seu preámbulo.	CCL CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB4.3.2. Describe os conceptos preliminares delimitados na Constitución española e a súa dimensión ética (nación española, pluralidade ideolóxica ou papel e funcións atribuídas ás Forzas Armadas), a través da lectura comprensiva e comentada dos artigos 1 ao 9.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a c d h	B4.8. Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española.	B4.4. Amosar respecto pola Constitución española e identificar nela, mediante unha lectura explicativa e comentada, os dereitos e os deberes do individuo como persoa e cidadán ou cidadá, apreciando a súa adecuación á DUDH, coa finalidade de asumir de	VEB4.4.1. Sinala e comenta a importancia dos "dereitos e as liberdades públicas fundamentais da persoa" establecidos na Constitución: liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto; carácter aconfesional do Estado; dereito á libre expresión de ideas e pensamentos; e	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 3º ESO PRIMEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
		xeito consciente e responsable os principios de convivencia que ben rexer no Estado español.	dereito á reunión política e á libre asociación, e os seus límites.			
a b c d g h	B4.9. Adecuación da Constitución española aos principios éticos da DUDH. B4.10. Deberes cidadáns na Constitución española. B4.11. Responsabilidade fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española.	B4.5. Sinalar e apreciar a adecuación da Constitución española aos principios éticos definidos pola DUDH, mediante a lectura comentada e reflexiva dos "dereitos e deberes dos cidadáns" (artigos do 30 ao 38) e dos "principios reitores da política social e económica" (artigos do 39 ao 52).	VEB4.5.1. Coñece e aprecia na Constitución española a súa adecuación á DUDH, e sinala os valores éticos en que se fundamentan os dereitos e os deberes dos cidadáns e das cidadás, así como os principios reitores da política social e económica. VEB4.5.2. Explica e asume os deberes cidadáns que establece a Constitución, e ordénaos segundo a súa importancia, xustificando a orde elixida. VEB4.5.3. Achega razóns para xustificar a importancia que ten, para o bo funcionamento da democracia, o feito de que os cidadáns e cidadás sexan conscientes non só dos seus dereitos, senón tamén das súas obrigas como un deber cívico, xurídico e ético. VEB4.5.4. Recoñece a responsabilidade fiscal dos cidadáns e da cidadás, e a súa relación cos orzamentos xerais do Estado como un deber ético que contribúe ao desenvolvemento do ben común.	CSC CCL CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes 50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b g h l ñ	B4.12. Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II.	B4.6. Coñecer e valorar os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia segundo aparece no seu título preliminar e no título primeiro, capítulos I e II.	VEB4.6.1. Sinala e comenta, a través do traballo colaborativo, os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia recollidos no seu título preliminar.	CAA CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 3º ESO PRIMEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
						Caderno do alumnado
			VEB4.6.2. Identifica e valora as características sinaladas no título I sobre o "poder galego".	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB4.6.3. Identifica e valora as funcións e as características do Parlamento sinaladas no capítulo I, e da Xunta e a súa Presidencia, segundo o capítulo II.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a d h l	B4.13. Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se fundamenta, de acordo coa DUDH. B4.14. Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás.	B4.7. Coñecer os elementos esenciais da UE, analizando os beneficios recibidos e as responsabilidades adquiridas polos estados membros e a súa cidadanía, coa finalidade de recoñecer a súa utilidade e os logros alcanzados por esta.	VEB4.7.1. Describe a integración económica e política da UE, o seu desenvolvemento histórico desde 1951, os seus obxectivos e os valores éticos nos que se fundamenta, de acordo coa DUDH.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB4.7.2. Identifica e aprecia a importancia dos logros alcanzados pola UE e o beneficio que estes supuxeron para a vida dos cidadáns e das cidadás (anulación de fronteiras e restricións alfandegueiras, libre circulación de persoas e capitais, etc.), así como as obrigas adquiridas en diferentes ámbitos (económico, político, da seguridade e a paz, etc.).	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 3º ESO SEGUNDO TRIMESTRE							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación	
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos							
a b e h	B5.1. Relación entre ética e dereito. B5.2. Relación entre legalidade e lexitimidade.	B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións, e analizar o significado dos termos de legalidade e lexitimidade.	VEB5.1.1. Busca e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, semellanzas e vínculos existentes entre a Ética e o Dereito, e entre a legalidade e a lexitimidade, elaborando e presentando conclusións fundamentadas.	CAA CD	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado	
			B5.2. Explicar o problema da xustificación das normas xurídicas, a través da análise das teorías do dereito natural ou iusnaturalismo, o convencionalismo e o positivismo xurídico, identificando a súa aplicación no pensamento xurídico de determinados/as filósofos/as, coa finalidade de ir conformando unha opinión argumentada sobre a fundamentación ética das leis.	VEB5.2.1. Elabora en grupo unha presentación con soporte dixital sobre a teoría iusnaturalista do dereito, o seu obxectivo e as súas características, identificando na teoría de Locke un exemplo desta no que se refire á orixe das leis xurídicas, a súa validez e as funcións que lle atribúe ao Estado.	CD CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
				VEB5.2.2. Destaca e valora, no pensamento sofista, a distinción entre "physis" e "nomos", describindo a súa contribución ao convencionalismo xurídico, e elabora conclusións argumentadas arredor deste tema.	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
				VEB5.2.3. Analiza información sobre o positivismo xurídico de Kelsen, nomeadamente no relativo á validez das normas e dos criterios que utiliza, especialmente o de eficacia, e a relación que establece entre a ética e o dereito.	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b e g h l	B5.3. Xustificación das normas xurídicas. B5.4. Convencionalismo dos sofistas B5.5. Iusnaturalismo. Iusnaturalismo de Locke. B5.6. Iuspositivismo de Kelsen.	B5.2. Explicar o problema da xustificación das normas xurídicas, a través da análise das teorías do dereito natural ou iusnaturalismo, o convencionalismo e o positivismo xurídico, identificando a súa aplicación no pensamento xurídico de determinados/as filósofos/as, coa finalidade de ir conformando unha opinión argumentada sobre a fundamentación ética das leis.	VEB5.2.4. Recorre ao espírito emprendedor e á iniciativa persoal para elaborar unha presentación con medios informáticos, en colaboración co grupo, comparando as	CAA CD CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor	

Valores éticos. 3º ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			tres teorías do dereito e explicando as súas conclusións.			Caderno do alumnado
a b d e h l	B5.7. Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados.	B5.3. Analizar o momento histórico e político que impulsou a elaboración da DUDH e a creación da ONU, coa finalidade de entendela como unha necesidade do seu tempo, cuxo valor continúa vixente como fundamento ético universal da lexitimidade do dereito e dos estados.	VEB5.3.1. Explica a función da DUDH como un código ético recoñecido polos países integrantes da ONU, coa finalidade de promover a xustiza, a igualdade e a paz en todo o mundo.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.3.2. Contrasta información dos acontecementos históricos e políticos que orixinaron a DUDH, entre eles o uso das ideoloxías nacionalistas e racistas que defendían a superioridade duns homes sobre outros, chegando ao extremo do Holocausto xudeu, así como a discriminación e o exterminio de todas as persoas que non pertencesen a unha determinada etnia, a un modelo físico, a unha relixión, a unhas ideas políticas, etc.	CAA	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.3.3. Sinala os obxectivos da creación da ONU e a data en que se asinou a DUDH, e valora a importancia deste feito para a historia da humanidade.	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b c d e g h l	B5.8. Estrutura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito.	B5.4. Interpretar e apreciar o contido e a estrutura interna da DUDH, coa finalidade de coñecerla e propiciar o seu aprecio e respecto.	VEB5.4.1. Constrúe un esquema sobre a estrutura da DUDH, que se compón dun preámbulo e 30 artigos que poden clasificarse da seguinte maneira: Os artigos 1 e 2 refírense aos dereitos inherentes a todas as persoas: a liber-	CAA CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 3º ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			<p>dade, a igualdade, a fraternidade e a non-discriminación.</p> <p>Os artigos do 3 ao 11 refírense aos dereitos individuais.</p> <p>Os artigos do 12 ao 17 establecen os dereitos do individuo en relación coa comunidade.</p> <p>Os artigos do 18 ao 21 sinalan os dereitos e as liberdades políticas.</p> <p>Os artigos do 22 ao 27 céntranse nos dereitos económicos, sociais e culturais.</p> <p>Finalmente, os artigos do 28 ao 30 refírense á interpretación de todos eles, ás condicións necesarias para o seu exercicio e aos seus límites.</p>			
			VEB5.4.2. Elabora unha campaña, en colaboración co grupo, coa finalidade de difundir a DUDH como fundamento do dereito e a democracia, no seu medio escolar, familiar e social.	CCEC CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
b h l	B5.9. Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento.	B5.5. Comprender o desenvolvemento histórico dos dereitos humanos como unha conquista da humanidade	VEB5.5.1. Describe os feitos máis influentes no desenvolvemento histórico dos dereitos humanos da primeira xeración (dereitos civís e políticos), da segunda xeración (económicos, sociais e culturais) e da terceira (dereitos dos pobos á solidariedade, ao desenvolvemento e á paz).	CCEC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a c d e	B5.10. Problemas aos que se enfrenta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH.	B5.6. Avaliar, utilizando o xuízo crítico, a magnitude dos problemas aos que se enfrenta a aplicación da DUDH.	VEB5.6.1. Investiga mediante información obtida en distintas fontes, sobre os problemas e os retos da aplicación da DUDH, no que se refire ao exercicio de dereitos civís	CAA CD CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 3º ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			(destacando os problemas relativos á intolerancia, a exclusión social, a discriminación da muller, a violencia de xénero e a existencia de actitudes como a homofobia, o racismo, a xenofobia, o acoso laboral e escolar, etc.) e dos dereitos políticos (guerras, terrorismo, ditaduras, xenocidio, refuxiados/as políticos/as, etc.).			Caderno do alumnado

Valores éticos. 3º ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía						
a b d e f g h	B6.1. Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos.	B6.1. Recoñecer que existen casos en que a investigación científica non é neutral, senón que está determinada por intereses políticos, económicos, etc., mediante a análise da idea de progreso e a súa interpretación equivocada, cando os obxectivos non respectan un código ético fundamentado na DUDH.	VEB6.1.1. Obtén e selecciona información, traballando en colaboración, dalgunos casos nos que a investigación científica e tecnolóxica non foi guiada nin é compatible cos valores éticos da DUDH, xerando impactos negativos nos ámbitos humano e ambiental, sinalando as causas. VEB6.1.2. Diserta, colaborando en grupo, sobre a idea de progreso na ciencia e a súa relación cos valores éticos, o respecto á dignidade humana e o seu medio, e elabora e expón conclusións. VEB6.1.3. Selecciona e contrasta información, colaborando en grupo, sobre algunhas das ameazas da aplicación indiscriminada da ciencia e a	CAA CD CMCCT CSC CCL CMCCT CCL CMCCT CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes 50% nas listas de cotexo correspondentes 50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 3º ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			tecnoloxía para o contorno ambiental e para a vida (explotación descontrolada dos recursos naturais, destrución de hábitats, contaminación química e industrial, choiva ácida, cambio climático, desertificación, etc.).			Cademo do alumnado

4.5. Concrecións metodolóxicas que require a materia

Tentarase que a aprendizaxe dos diferentes núcleos temáticos poida ser abordada desde a perspectiva ABP (traballo por proxectos) que, pola súa propia natureza debe adaptarse ás características específicas do grupo-aula no que se traballe.

Como indica o Decreto 86 do 25 de Xuño de 2015, a metodoloxía deberá incluír estratexias que teñan como principio respectar a diversidade do alumnado, por iso, e ao fío dos diferentes desenvolvementos temáticos, propóranse diferentes propostas de actividades que teñan como finalidade que o alumno/a poida aplicar a intelixencia predominante en cada un deles, ao mesmo tempo que se fomenta o traballo colaborativo.

Teremos como fío condutor o diario de clase, onde o alumnado irá recollendo, as aprendizaxes, reflexión, creacións e achegas. Este diario de clase se avaliará tendo en conta os criterios de avaliación e a consecución dos estándares de aprendizaxe. O instrumento de avaliación será o presentado no apartado 4.7 Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

4.6. Materiais e recursos didácticos

Os materiais e recursos didácticos estarán a disposición do alumnado na Aula Virtual do curso e serán fundamentalmente:

- Fichas de traballo.
- Apuntes.
- Explicacións do profesor.
- Material en vídeo complementario a cada unidade didáctica.

Non é necesario o uso dun libro de texto, pero o profesor poderá recomendar algún no caso de que o alumnado así o requira.

4.7. Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado

a) Criterios de avaliación

- A habilidade na construción de conceptos e o seu uso efectivo nas diferentes actividades.
- Comprensión e análise dos problemas relacionados coa valoración de procesos de decisión persoal e/ou social.
- Capacidade de xustificación e argumentación das ideas expostas.
- Capacidade de análise dos argumentos e contraargumentos propostos para a resolución de dilemas éticos.

- Comprensión das capacidades de razoamento, sentimentos e vontade na elaboración da personalidade e a toma de decisións.
- Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e os factores fundamentais que inflúen na vida social e no desenvolvemento moral da persoa.
- Ser quen de separar e distinguir os ámbitos privado e público para o ámbito das decisións e accións humanas.
- Conseguir un grao de integración e coherencia entre os coñecementos teóricos dos valores e a aplicación e uso dos mesmos nas súas accións cotiás no centro de ensino.

b) Criterios de cualificación

A nota de avaliación obtérase do seguinte modo:

- Traballos na aula recollidos no Diario de clase do alumno/a: 75%.
- Actitude na aula 25%.

Instrumentos de avaliación

- Caderno do profesor para valorar as actitudes na aula.
- Caderno do alumno: onde se avaliarán os traballos realizados e as exposicións na aula rúbrica de avaliación de estándares de aprendizaxe.
- Actitude na aula. Caderno do profesor. Ficha do alumno/a. (max. 2,5 puntos)

• Cumprimento das indicacións do profesor.	0,25
• Respecto do quenda de palabra.	0,25
• Traer o material de traballo.	0,25
• Participación na clase	0,25
• Coidado do material persoal e da aula	0,25
• Manter un comportamento e unha postura correcta	0,25
• Puntualidade e orde nas entradas e saídas da aula	0,25
• Aproveitamento do tempo de traballo persoal	0,25
• Non faltas de asistencia inxustificadas	0,25
• Actitude colaboradora e implicación coa materia	0,25

- Diario de aula (max. 7,5 puntos) no diario de clase serán o medio para medir o grao de consecución dos estándares de aprendizaxe e competencias clave. Os criterios de corrección dos traballos do alumno serán os seguintes:
 - Deberán presentarse todos os traballos na orde na que foron propostos e realizados na aula.
 - No caso de que algún traballo non se realizase no seu momento por causas xustificadas o alumno poderá presentalo para a súa cualificación posterior.
 - Os traballos estarán realizados de forma completa e non poderán estar copiados polos de outros alumnos.
 - A presentación dos traballos deberá axustarse ás condicións prescritas na aula.
 - A calidade dos traballos presentados, as respostas elaboradas, a boa redacción, o traballo de reflexión, a recompilación de datos, a calidade da exposición oral.

A análise dos niveis de adquisición das competencias claves farase con arrego á seguinte rúbrica:

Rúbrica de avaliación do Diario de Clase

Criterio de avaliación	puntuación
A habilidade na construción de conceptos e o seu uso efectivo nas diferentes actividades	1 punto

Comprensión e análise dos problemas relacionados coa valoración de procesos de decisión persoal e/ou social	1 punto
Capacidade de xustificación e argumentación das ideas expostas	1 punto
Capacidade de análise dos argumentos e contraargumentos propostos para a resolución de dilemas éticos	1 punto
Comprensión das capacidades de razoamento, sentimentos e vontade na elaboración da personalidade e a toma de decisións.	1 punto
Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e os factores fundamentais que inflúen na vida social e no desenvolvemento moral da persoa	1 punto
Ser quen de separar e distinguir os ámbitos privado e público para o ámbito das decisións e accións humanas	1 punto
Conseguir un grao de integración e coherencia entre os coñecementos teóricos dos valores e a aplicación e uso dos mesmos nas súas accións cotiás no centro de ensino.	0,5 puntos

A recuperación das diferentes avaliacións no caso de estar suspensas consistirá na elaboración de todos os traballos non presentados e/ou suspensos e na modificación da actitude na seguinte avaliación.

Dada a situación actual provocada polo COVID 19, no caso de darse un escenario de confinamento, a avaliación do alumnado terá en conta os traballos realizados e entregados nos prazos establecidos, a través da aula virtual do centro. Esta programación, a seguir en caso de ensino presencial, está baseada en estándares de aprendizaxe mínimos, polo que en caso de confinamento ou semipresencialidade, adaptaránse os contidos (que xa son contidos mínimos), reducindoos o máximo posible de tal xeito que permitan superar os estándares de aprendizaxe establecidos.

c) Criterios de promoción

Para acadar o nivel de suficiencia final o alumnado deberá obter unha cualificación Media do 50% en cada un dos instrumentos de avaliación aplicados: Caderno do alumnado e avaliación da actitude na aula.

d) Avaliación extraordinaria

O exame extraordinario de setembro responderá ao seguinte esquema:

Realización dunha composición sobre calquera dos temas desenvolto no programa cun mínimo de 500 palabras, (5 puntos).

Exemplo:

- Composición cunha extensión mínima de cincocentas palabras.
- Tema: Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.
- Valoración: 10 % presentación; 10% ortografía; 30% expresión; 50% contidos.

4.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

a) Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear o interese que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a aplicación e transferencia do coñecemento.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
6. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
7. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
8. Correspondeuse o traballo do alumnado dentro do grupo coa avaliación obxectiva da materia				

9. A avaliación foi obxectiva				
10. A asistencia e compromiso coa materia foi a adecuada				

b) Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínanse o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Análizanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Os materiais son axeitados as capacidades do alumnado e aos contidos da materia				
16. Os cuestionarios son adecuados a cada bloque temático				
17. Avaliáse a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

4.9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Por ser este o primeiro curso de desenvolvemento da materia non haberá alumnado coa materia pendente.

4.10. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia

O alumnado que:

- Se incorpore ao curso académico na derradeira avaliación.
- Proveña de plans de estudos anteriores.
 - Realizará un exame final escrito, no que o alumno deberá demostrar especialmente o seu coñecemento dos contidos mínimos e a aplicación dos procedementos establecidos na programación.

Os mesmos criterios servirán para a proba extraordinaria de setembro.

O exame de acreditación responderá ao seguinte esquema:

- Realización dunha composición sobre calquera dos temas desenvolto no programa cun mínimo de 500 palabras, (5 puntos).

Exemplo:

Composición cunha extensión mínima de cinco centas palabras.

Tema: Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.

Valoración: 10 % presentación; 10% ortografía; 30% expresión; 50% contidos.

4.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados

Para levar a cabo a avaliación inicial do alumnado se proporá un dilema moral ao que o alumno deberá dar resposta usando os argumentos que considere pertinentes e utilizando aqueles conceptos que lle permitan xustificar a súa elección.

O exercicio valorárase de acordo aos estándares do test moral de Kohlberg e permitirá situar o nivel moral do individuo segundo a seguinte rúbrica.

NIVEL	ESTADIO	O ben	Razóns	Perspectiva social
I: Preconvencional	1. Heterónimo	Evitar o castigo. Obediencia por si mesma.	Poder superior da autoridade.	Non considera os intereses de outros. Non relaciona puntos de vista. Confunde a perspectiva da autoridade ca propia.
	2. Individualista	Interese individual. Un intercambio xusto. Deixar actuar ao outro segundo os seus intereses.	Servir aos propios intereses recoñecendo os dos demais.	Conciencia dos intereses alleos. O ben é relativo a cada persoa.
II: Convencional	3. Interpesonal	Vivir conforme ao que se espera de un. Ter bos motivos e mostrar interese polos demais. Manter relacións de respecto e gratitude	Necesidade de ser boa persoa diante dos demais e de un mesmo.	Perspectiva respecto a outros individuos. Conciencia de intereses compartidos. Interese pola aceptación social.
	4. Sistema social e conciencia	Cumprir coas promesas. Manter as leis agás en casos extremos. Contribuír á sociedade e ao grupo	Faltar á lei só sería un problema "se todos fixeran o mesmo". Cumprir coas obrigacións.	Diferenza entre o interese social e os acordos entre grupos. Defende o sistema
III: Postconvencional	5. Contrato social	A imparcialidade e o contrato social. Algunhas cousas son boas en si mesmas e mantéñense en todas as sociedades.	Axustarse ás leis polo ben común e os dereitos de todos. As leis deben ser racionais e útiles para o maior número de xente.	É consciente do estado anterior ao social e ve a sociedade coma un contrato. Considera que o punto de vista legal e o moral, en ocasións, entran en conflito.
	6. Principios universais	Identifícase con principios xerais: a igualdade, a dignidade dos individuos.	Crenza en principios morais universais xustificados racionalmente. Coherencia e compromiso persoal. Posibilidade de universalizar e reverter as normas.	Individuo racional que recoñece o feito de que as persoas son fins en si mesmas e debe tratalas dese xeito

En función dos resultados desta proba adaptaranse as actividades propostas nas unidades didácticas e as tarefas finais propostas para cada avaliación.

4.12. Medidas de atención á diversidade

Proporanse medidas de reforzo mediante lecturas, vídeos e outros materiais complementarios para aqueles alumnos que teñan dificultades coas competencias básicas. Todos eles dispoñibles a través da aula virtual.

Proporanse diferentes canles para a presentación das tarefas que, de acordo coa teoría das Intelixencias Múltiples, se adaptan mellor a cada un dos alumnos. Así en cada tema serán de elección unha serie de tarefas que propoñen formas de realización adaptadas a cada unha destas intelixencias (infografía, cómics, videopresentacións, textos...).

A través da aula virtual da materia garantírase o seguimento da materia a aquel alumnado que, por razóns xustificadas, non poida durante algún tempo asistir ás clases.

4.13. Concreción dos elementos transversais

Os elementos transversais do currículo da materia de Filosofía serán os establecidos no currículo oficial da materia:

- A educación cívica e constitucional.
- A comprensión de lectura.
- A corrección na expresión oral e escrita.
- Uso de ferramentas para a comunicación audiovisual e outros elementos de TIC.
- Emprendemento como antítese do estancamento e a pasividade.
- A orientación da conduta cara valores democráticos e éticos.

4.14. Actividades complementarias e extraescolares

As previstas no Plan anual do Centro.

4.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora

A fin de poder mellorar a programación didáctica dos anos vindeiros:

- Recoller na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e cursos.
- Realizar unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Realizárase unha comprobación dos indicadores seguintes:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
9. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
10. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
11. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
12. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
13. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
14. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
15. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

4.16. Plan lector

O proposto para o Plan Lector del Centro

4.17. Plan TIC

- Uso e manexo da información en contextos dixitais.
- Creación de materiais dixitais como resultado das tarefas propostas ao longo do curso.

- Participación en blogs e plataformas dixitais para crear un PLE.
- Aprendizaxe e uso das aulas dixitais en contorno MOODLE.
- Uso da comunidade virtual Agueiro.

5. Valores éticos de 4º de ESO

5.1. Introducción

A materia de valores éticos debe atender a unha formación integral da persoa e afondar no tratamento transversal dos problemas. O decreto que regula esta materia apunta, a oportunidade que “brinda a materia para pór en práctica metodoloxías didácticas activas e contextualizadas que faciliten a participación do alumnado en traballos cooperativos, a realización de tarefas, a aprendizaxe baseada en problemas, o estudo de casos, o traballo por retos, etc., metodoloxías todas elas que lle confiren ao alumnado o papel de axente activo da súa propia formación.

Dado que a materia ten unha presenza semanal de 1 hora, semella importante seleccionar moi ben a metodoloxía e os contidos a desenvolver e potenciar a continuidade con outros cursos e niveis.

5.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

É fundamental o tratamento que esta materia fai de algunhas das competencias básicas do currículo:

- CSC: o respecto polo outro, o respecto á regras do debate, a busca dun consenso e a eliminación de prexuízos.
- CCL: na necesidade de rigor e claridade de expresión. A lectura de textos de pensadores relevantes da nosa cultura aumenta a capacidade lingüística e reflexiva.
- CAA: na busca autónoma de respostas, o crecemento persoal e cognitivo e o aprecio pola creatividade o respecto.
- CCMT: a través da crítica e análise das achegas científicas e tecnolóxicas e a súa influencia nos valores e na vida dos individuos.
- CD: a través dos traballos colaborativos de busca de información nas redes e procesamento da información e comunicación por diferentes canles.

5.3. Concreción de obxectivos

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- j) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

5.4. Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliáveis

Valores éticos. 4º de ESO PRIMEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 1. A dignidade da persoa						
a b c d h	B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH. B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade. B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.	B1.1. Interpretar e valorar a importancia da dignidade da persoa como o valor do que parte e no que se fundamenta a DUDH, subliñando os atributos inherentes á natureza humana e os dereitos inalienables e universais que derivan dela, como o punto de partida sobre o que deben xirar os valores éticos nas relacións humanas a nivel persoal, social, estatal e universal.	VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria.	CAA	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO PRIMEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			ria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.			
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais						
a b c d e g h	B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar.	B2.1. Explicar, baseándose na DUDH, os principios que deben rexer as relacións entre a cidadanía e o Estado, co fin de favorecer o seu cumprimento na sociedade en que viven.	VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.1.3. Elabora unha presentación con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresaíntes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado.	CCL CD CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a c d g h	B2.2. Fenómeno da socialización global. B2.3. Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais. B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflicto entre liberdade de expresión outros dereitos.	B2.2. Explicar en que consiste a socialización global e a súa relación cos medios de comunicación masiva, valorando os seus efectos na vida e no desenvolvemento moral das persoas e da sociedade, e reflexionar acerca do papel que deben ter a ética e o Estado en relación con este tema.	VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc.	CCEC CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.2.2. Sinala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO PRIMEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual.	CCEC CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen os cidadáns e as cidadás.	CCEC CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 3. A reflexión ética						
a d f h	B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH. B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.	B3.1. Recoñecer que a necesidade dunha regulación ética é fundamental no mundo actual de grandes e rápidos cambios, debido á magnitude dos perigos aos que se enfrenta o ser humano, polo que resulta necesaria a súa actualización e a ampliación aos novos campos de acción da persoa, co fin de garantir o cumprimento dos dereitos humanos.	VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como o instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuídores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.1.2. Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía,	CMCCT CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos:

Valores éticos. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.).			Caderno do profesor Caderno do alumnado
adghm	B3.3. Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía.	B3.2. Comprender e apreciar a importancia que teñen para o ser humano do século XXI as circunstancias que o rodean, salientando os límites que lle impoñen e as oportunidades que lle ofrecen para a elaboración do seu proxecto de vida, conforme os valores éticos que libremente elixe e que dan sentido á súa existencia.	VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean, identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a.	CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
abdhl	B3.4. Éticas formais e éticas materiais. B3.5. Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental.	B3.3. Distinguir os principais valores éticos nos que se fundamentan as éticas formais, establecendo a súa relación coa ética kantiana e sinalando a importancia que este filósofo lle atribúe á autonomía da persoa como valor ético fundamental.	VEB3.3.1. Define os elementos distintivos das éticas formais e compáraos cos relativos ás éticas materiais.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.3.2. Explica as características da ética kantiana (formal, universal e racional), así como a importancia da súa achega á ética universal.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.3.3. Aprecia, na ética kantiana, o seu fundamento na autonomía da persoa como valor ético esencial e a súa manifestación no imperativo categórico e as súas formulacións.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
bcd e	B3.6. Ética do discurso, de Apel e Habermas, como unha ética formal, que	B3.4. Identificar a ética do discurso, de Habermas e de Apel como unha ética formal, que	VEB3.4.1. Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o	CAA	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula

Valores éticos. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
g h	ética formal. Relación coa ética de Kant.	salienta o valor do diálogo e o consenso na comunidade, como procedemento para atopar normas éticas xustas.	imperativo categórico que formula, sinalando as similitudes e as diferenzas que posúe co imperativo da ética de Kant.			Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB3.4.2. Utiliza a súa iniciativa persoal e emprendedora para elaborar unha presentación con soporte informático acerca das éticas formais, expresando e elaborando conclusións fundamentadas.	CD CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 4. A xustiza e a política						
a c d h l	B4.1. Democracia e xustiza. B4.2. Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos.	B4.1. Concibir a democracia non só como unha forma de goberno, senón como un estilo de vida cidadá, consciente do seu deber como elemento activo da vida política, colaborando na defensa e na difusión dos dereitos humanos tanto na súa vida persoal como na social.	VEB4.1.1. Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e conservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/as, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza, pagamento dos impostos establecidos, etc.).	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a c d h l	B4.3. Perigos dunha globalización sen valores éticos. B4.4. Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos.	B4.2. Reflexionar acerca do deber da cidadanía e dos Estados de promover o ensino e a difusión dos valores éticos como instrumento indispensables para a defensa da dignidade e os dereitos humanos, ante o perigo que o fenómeno da globalización pode representar para a destrución do planeta e a deshumanización da persoa.	VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o consumismo e a	CAA CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			perda de liberdade humana, etc.).			
			VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vivencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoas; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa e protección da natureza, etc.).	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

Valores éticos. 4º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH)						
a d g h	B5.1. Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética. B5.2. Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais.	B5.1. Apreciar a necesidade das leis xurídicas no Estado, para garantir o respecto aos dereitos humanos, e disertar acerca dalgúns dilemas morais nos que existe un conflito entre os deberes éticos, relativos á conciencia da persoa, e os deberes cívicos que lle impoñen as leis xurídicas.	VEB5.1.1. Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia. VEB5.1.2. Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e principios éticos do individuo e os da orde civil,	CCL CCL CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes 50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 4º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			formulando solucións razoadas, en casos como os de desobediencia civil e obxección de conciencia.			Caderno do alumnado
a b c d e g h	B5.3. Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza.	B5.2. Disertar acerca da teoría de Rawls baseada na xustiza como equidade e como fundamento ético do dereito, e emitir un xuízo crítico acerca dela.	VEB5.2.1. Procura información en internet co fin de definir os principais conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón).	CAA CD	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.2.2. Realiza un xuízo crítico acerca da teoría de Rawls e explica a súa conclusión argumentada acerca dela.	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
a b c d e g h	B5.4. Os DDHH como ideais irrenunciáveis. B5.5. Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social. B5.6. Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH.	B5.3. Valorar a DUDH como conxunto de ideais irrenunciáveis, tendo presentes os problemas e as deficiencias na súa aplicación, especialmente no relativo ao ámbito económico e social, indicando a importancia das institucións e os/as voluntarios/as que traballan pola defensa dos dereitos humanos.	VEB5.3.1. Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para alcanzar polas sociedades e os Estados, e reconece os retos que aínda teñen que superar.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.3.2. Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos e sociais (pobreza, e falta de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda, etc.).	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.3.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual, acerca dalgunhas institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo,	CCEC CD CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor

Valores éticos. 4º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			traballan pola defensa e respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, Organismo Internacional de Enerxía Atómica (OIEA), Organización Mundial da Saúde (OMS), Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura (UNESCO), etc., organizacións non gobernamentais como Greenpeace, UNICEF, Cruz Vermella, Media Lúa Vermella, etc., así como o Tribunal Internacional de Xustiza, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea, etc.			Caderno do alumnado
a b d e g h	B5.7. Dereito á seguridade e a paz. B5.8. Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia. B5.9. Ameazas á paz.	B5.4. Entender a seguridade e a paz como un dereito recoñecido na DUDH (no seu artigo 3) e como un compromiso dos españois e das españolas a nivel nacional e internacional (preámbulo da Constitución española), identificando e avaliando o perigo das novas ameazas que xurdiron nos últimos tempos.	VEB5.4.1. Diserta, en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH).	CCL	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.4.2. Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como unha aspiración colectiva e internacional recoñecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.4.3. Emrende a elaboración dunha presentación, con soporte audiovisual, sobre algunhas das novas ameazas.	CD CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos:

Valores éticos. 4º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			zas para a paz e a seguridade no mundo actual (terrorismo, desastres ambientais, catástrofes naturais, mafias internacionais, pandemias, ataques cibernéticos, tráfico de armas de destrución masiva, de persoas e de órganos, etc.).			Caderno do profesor Caderno do alumnado
a d h	B5.10. As Forzas Armadas na Constitución española. B5.11. Misións das Forzas Armadas. B5.12. Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución.	B5.5. Coñecer a misión atribuída na Constitución española ás Forzas Armadas e a súa relación cos compromisos que España ten cos organismos internacionais a favor da seguridade e a paz, reflexionando acerca da importancia do dereito internacional para regular e limitar o uso e a aplicación da forza e do poder.	VEB5.5.1. Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadá os compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a protección dos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (ONU, OTAN, UE, etc.).	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.5.2. Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria, tanto nacionais como internacionais.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
			VEB5.5.3. Analiza as consecuencias dos conflitos armados a nivel internacional, apreciando a importancia das organizacións internacionais que promoven e vixían o cumprimento dun dereito internacional fundamentado na DUDH.	CSC	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.						
a b e f h m	B6.1. Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos.	B6.1. Identificar criterios que permitan avaliar, de xeito crítico e reflexivo, os proxectos científicos e tecnolóxicos, co fin de valorar a súa idoneidade	VEB6.1.1. Utiliza información de forma selectiva para atopar algúns criterios que cumpra ter en conta para estimar a viabilidade de proxectos	CAA CMCCT CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Produción do alumnado Actitude na Aula Procedementos:

Valores éticos. 4º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
		en relación co respecto aos dereitos e valores éticos da humanidade.	científicos e tecnolóxicos, considerando a idoneidade ética dos obxectivos que pretenden e a avaliación dos riscos e as consecuencias persoais, sociais e ambientais que a súa aplicación poida ter.			Caderno do profesor Caderno do alumnado
a d f g h	B6.2. Códigos deontolóxicos dos axentes sociais.	B6.2. Estimar a necesidade de facer cumprir unha ética deontolóxica a científicos/as, tecnólogos/as e outros/as profesionais.	VEB6.2.1. Comprende e explica a necesidade de apoiar a creación e o uso de métodos de control, e a aplicación dunha ética deontolóxica para científicos/as e tecnólogos/as e, en xeral, para todas as profesións, fomentando a aplicación dos valores éticos no mundo laboral, financeiro e empresarial.	CMCCT CSC CSIEE	50% nas listas de cotexo correspondentes	Instrumentos: Producción do alumnado Actitude na Aula Procedementos: Caderno do profesor Caderno do alumnado

5.5. Concrecións metodolóxicas que require a materia

Tentarase que a aprendizaxe dos diferentes núcleos temáticos poida ser abordada desde a perspectiva ABP (traballo por proxectos) que, pola súa propia natureza debe adaptarse ás características específicas do grupo-aula no que se traballe.

Como indica o Decreto 86 do 25 de Xuño de 2015, a metodoloxía deberá incluír estratexias que teñan como principio respectar a diversidade do alumnado, por iso, e ao fío dos diferentes desenvolvementos temáticos, propóranse diferentes propostas de actividades que teñan como finalidade que o alumno/a poida aplicar a intelixencia predominante en cada un deles, ao mesmo tempo que se fomenta o traballo colaborativo.

Teremos como fío condutor o diario de clase, onde o alumnado irá recollendo, as aprendizaxes, reflexión, creacións e achegas. Este diario de clase se avaliará tendo en conta os criterios de avaliación e a consecución dos estándares de aprendizaxe. O instrumento de avaliación será o presentado no apartado 5.7 Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

5.6. Materiais e recursos didácticos

Os materiais e recursos didácticos estarán a disposición do alumnado na Aula Virtual do curso e serán fundamentalmente:

- Fichas de traballo.
- Apuntes.
- Explicacións do profesor.
- Material en vídeo complementario a cada unidade didáctica.

Non é necesario o uso dun libro de texto, pero o profesor poderá recomendar algún no caso de que o alumnado así o requira.

5.7. Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado

a) Criterios de avaliación

- A habilidade na construción de conceptos e o seu uso efectivo nas diferentes actividades.
- Comprensión e análise dos problemas relacionados coa valoración de procesos de decisión persoal e/ou social.
- Capacidade de xustificación e argumentación das ideas expostas.
- Capacidade de análise dos argumentos e contraargumentos propostos para a resolución de dilemas éticos.
- Comprensión das capacidades de razoamento, sentimentos e vontade na elaboración da personalidade e a toma de decisións.
- Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e os factores fundamentais que inflúen na vida social e no desenvolvemento moral da persoa.
- Ser quen de separar e distinguir os ámbitos privado e público para o ámbito das decisións e accións humanas.
- Conseguir un grao de integración e coherencia entre os coñecementos teóricos dos valores e a aplicación e uso dos mesmos nas súas accións cotiás no centro de ensino.

b) Criterios de cualificación

A nota de avaliación obterase do seguinte modo:

- Traballos na aula recollidos no Diario de clase do alumno/a: 75%.
- Actitude na aula 25%.

Instrumentos de avaliación

- Caderno do profesor para valorar as actitudes na aula.
- Caderno do alumno: onde se avaliarán os traballos realizados e as exposicións na aula rúbrica de avaliación de estándares de aprendizaxe.
- Actitude na aula. Caderno do profesor. Ficha do alumno/a. (max. 2,5 puntos)

• Cumprimento das indicacións do profesor.	0,25
• Respecto do quenda de palabra.	0,25
• Traer o material de traballo.	0,25
• Participación na clase	0,25
• Coidado do material persoal e da aula	0,25
• Manter un comportamento e unha postura correcta	0,25
• Puntualidade e orde nas entradas e saídas da aula	0,25
• Aproveitamento do tempo de traballo persoal	0,25
• Non faltas de asistencia inxustificadas	0,25
• Actitude colaboradora e implicación coa materia	0,25

- Diario de aula (max. 7,5 puntos) no diario de clase serán o medio para medir o grao de consecución dos estándares de aprendizaxe e competencias clave. Os criterios de corrección dos traballos do alumno serán os seguintes:
 - Deberán presentarse todos os traballos na orde na que foron propostos e realizados na aula.
 - No caso de que algún traballo non se realizase no seu momento por causas xustificadas o alumno poderá presentalo para a súa cualificación posterior.
 - Os traballos estarán realizados de forma completa e non poderán estar copiados polos de outros alumnos.

- A presentación dos traballos deberá axustarse ás condicións prescritas na aula.
- A calidade dos traballos presentados, as respostas elaboradas, a boa redacción, o traballo de reflexión, a recompilación de datos, a calidade da exposición oral.

A análise dos niveis de adquisición das competencias claves farase con arrego á seguinte rúbrica:

Rúbrica de avaliación do Diario de Clase

Critério de avaliación	puntuación
A habilidade na construción de conceptos e o seu uso efectivo nas diferentes actividades	1 punto
Comprensión e análise dos problemas relacionados coa valoración de procesos de decisión persoal e/ou social	1 punto
Capacidade de xustificación e argumentación das ideas expostas	1 punto
Capacidade de análise dos argumentos e contraargumentos propostos para a resolución de dilemas éticos	1 punto
Comprensión das capacidades de razoamento, sentimentos e vontade na elaboración da personalidade e a toma de decisións.	1 punto
Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e os factores fundamentais que inflúen na vida social e no desenvolvemento moral da persoa	1 punto
Ser quen de separar e distinguir os ámbitos privado e público para o ámbito das decisións e accións humanas	1 punto
Conseguir un grao de integración e coherencia entre os coñecementos teóricos dos valores e a aplicación e uso dos mesmos nas súas accións cotiás no centro de ensino.	0,5 puntos

A recuperación das diferentes avaliacións no caso de estar suspensas consistirá na elaboración de todos os traballos non presentados e/ou suspensos e na modificación da actitude na seguinte avaliación.

Dada a situación actual provocada pola COVID 19, no caso de un posible confinamento, a avaliación terá en conta unicamente os traballos realizados e entregados polo alumnado a través da aula virtual do centro. Esta programación está baseada en estándares de aprendizaxe mínimos, polo que en caso de confinamento ou semipresencialidade, adaptaránse os contidos (que xa son contidos mínimos), reducíndoos o máximo posible de tal xeito que permitan superar os estándares de aprendizaxe.

c) Criterios de promoción

Para acadar o nivel de suficiencia final o alumnado deberá obter unha cualificación Media do 50% en cada un dos instrumentos de avaliación aplicados: Caderno do alumnado e avaliación da actitude na aula.

d) Avaliación extraordinaria

O exame extraordinario de setembro responderá ao seguinte esquema:

Realización dunha composición sobre calquera dos temas desenvolto no programa cun mínimo de 500 palabras, (5 puntos).

Exemplo:

- Composición cunha extensión mínima de cincocentas palabras.
- Tema: Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.
- Valoración: 10 % presentación; 10% ortografía; 30% expresión; 50% contidos.

5.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

a) Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear o interese que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a aplicación e transferencia do coñecemento.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
6. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
7. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
8. Correspondeuse o traballo do alumnado dentro do grupo coa avaliación obxectiva da materia				
9. A avaliación foi obxectiva				
10. A asistencia e compromiso coa materia foi a adecuada				

b) Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Os materiais son axeitados as capacidades do alumnado e aos contidos da materia				
16. Os cuestionarios son adecuados a cada bloque temático				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

5.9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Por ser este o primeiro curso de desenvolvemento da materia non haberá alumnado coa materia pendente.

5.10. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia

O alumnado que:

- Se incorpore ao curso académico na derradeira avaliación.
- Proveña de plans de estudos anteriores.
 - Realizará un exame final escrito, no que o alumno deberá demostrar especialmente o seu coñecemento dos contidos mínimos e a aplicación dos procedementos establecidos na programación.

Os mesmos criterios servirán para a proba extraordinaria de setembro.

O exame de acreditación responderá ao seguinte esquema:

- Realización dunha composición sobre calquera dos temas desenvolto no programa cun mínimo de 500 palabras, (5 puntos).

Exemplo:

Composición cunha extensión mínima de cincocentas palabras.

Tema: Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.

Valoración: 10 % presentación; 10% ortografía; 30% expresión; 50% contidos.

5.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados

Para levar a cabo a avaliación inicial do alumnado se proporá un dilema moral ao que o alumno deberá dar resposta usando os argumentos que considere pertinentes e utilizando aqueles conceptos que lle permitan xustificar a súa elección.

O exercicio valorárase de acordo aos estándares do test moral de Kohlberg e permitirá situar o nivel moral do individuo segundo a seguinte rúbrica.

NIVEL	ESTADIO	O ben	Razóns	Perspectiva social
I: Preconvencional	1. Heterónomo	Evitar o castigo. Obediencia por si mesma.	Poder superior da autoridade.	Non considera os intereses de outros. Non relaciona puntos de vista. Confunde a perspectiva da autoridade ca propia.
	2. Individualista	Interese individual. Un intercambio xusto. Deixar actuar ao outro segundo os seus intereses.	Servir aos propios intereses recoñecendo os dos demais.	Conciencia dos intereses alleos. O ben é relativo a cada persoa.
II: Convencional	3. Interpesonal	Vivir conforme ao que se espera de un. Ter bos motivos e mostrar interese polos demais. Manter relacións de respecto e gratitude	Necesidade de ser boa persoa diante dos demais e de un mesmo.	Perspectiva respecto a outros individuos. Conciencia de intereses compartidos. Interese pola aceptación social.
	4. Sistema social e conciencia	Cumprir coas promesas. Manter as leis agás en casos extremos. Contribuír á sociedade e ao grupo	Faltar á lei só sería un problema "se todos fixeran o mesmo". Cumprir coas obrigacións.	Diferenza entre o interese social e os acordos entre grupos. Defende o sistema
III: Postconvencional	5. Contrato social	A imparcialidade e o contrato social. Algunhas cousas son boas en si mesmas e mantéñense en todas as sociedades.	Axustarse ás leis polo ben común e os dereitos de todos. As leis deben ser racionais e útiles para o maior número de xente.	É consciente do estado anterior ao social e ve a sociedade coma un contrato. Considera que o punto de vista legal e o moral, en ocasións, entran en conflito.
	6. Principios universais	Identifícase con principios xerais: a igualdade, a dignidade dos individuos.	Crenza en principios morais universais xustificados racionalmente. Coherencia e compromiso persoal. Posibilidade de universalizar e reverter as normas.	Individuo racional que recoñece o feito de que as persoas son fins en si mesmas e debe tratalas dese xeito

En función dos resultados desta proba adaptaranse as actividades propostas nas unidades didácticas e as tarefas finais propostas para cada avaliación.

5.12. Medidas de atención á diversidade

Proporanse medidas de reforzo mediante lecturas, vídeos e outros materiais complementarios para aqueles alumnos que teñan dificultades coas competencias básicas. Todos eles dispoñibles a través da aula virtual.

Proporanse diferentes canles para a presentación das tarefas que, de acordo coa teoría das Intelixencias Múltiples, se adapten mellor a cada un dos alumnos. Así en cada tema serán de elección unha serie de tarefas que propoñen formas de realización adaptadas a cada unha destas intelixencias (infografía, cómics, videopresentacións, textos...).

A través da aula virtual da materia garantirase o seguimento da materia a aquel alumnado que, por razóns xustificadas, non poida durante algún tempo asistir ás clases.

5.13. Concreción dos elementos transversais

Os elementos transversais do currículo da materia de Filosofía serán os establecidos no currículo oficial da materia:

- A educación cívica e constitucional.
- A comprensión de lectura.
- A corrección na expresión oral e escrita.
- Uso de ferramentas para a comunicación audiovisual e outros elementos de TIC.
- Emprendemento como antítese do estancamento e a pasividade.
- A orientación da conduta cara valores democráticos e éticos.

5.14. Actividades complementarias e extraescolares

As previstas no Plan anual do Centro.

5.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora

A fin de poder mellorar a programación didáctica dos anos vindeiros:

- Recoller na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e cursos.
- Realizar unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Realizarase unha comprobación dos indicadores seguintes:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
9. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
10. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
11. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
12. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
13. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
14. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
15. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

5.16. Plan lector

O proposto para o Plan Lector del Centro.

5.17. Plan TIC

- Uso e manexo da información en contextos dixitais.
- Creación de materiais dixitais como resultado das tarefas propostas ao longo do curso.
- Participación en blogs e plataformas dixitais para crear un PLE.
- Aprendizaxe e uso das aulas dixitais en contorno MOODLE.
- Uso da comunidade virtual Aqueiro.

6. Filosofía de 1º de bacharelato

6.1. Introducción e contextualización

Partimos do feito de que neste curso os alumnos toman contacto coa Filosofía por primeira vez. En xeral, todo o alumnado deberase ir familiarizando progresivamente co saber filosófico e a súa terminoloxía.

A programación didáctica correspóndese co indicado no decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece a ordenación e o currículo de bacharelato na comunidade autónoma de Galicia.

Tamén debemos salientar o carácter transversal de aqueles contidos comúns de natureza procedemental que están presentes en todo o currículo. A súa finalidade é o desenvolvemento de destrezas intelectuais básicas, ineludibles en calquera caso para a práctica da reflexión filosófica. Deberán marcar e impregnar, polo tanto, a organización da práctica docente do conxunto do currículo. E non só na orde do traballo puramente intelectual, senón tamén naqueles aspectos do traballo escolar que podemos considerar de índole propiamente profesional: atención ás normas e instrucións de traballo, disposicións e actitudes, puntualidade, responsabilidade na asunción das tarefas, etc.

Cómpre subliñar o dobre carácter, terminal e propedéutico ou de iniciación, desta materia. Terminal porque é o único contacto que terá moitos alumnos e alumnas con esta materia, que como materia troncal será obxecto de Reválida un curso despois. Propedéutico porque achega por primeira vez un catálogo de problemas filosóficos básicos nos que se afondará; e esta iniciación deberá preparar para un posterior desenvolvemento en maior amplitude e profundidade -e en perspectiva diacrónica- destas e doutras problemáticas filosóficas, tal como se propón na materia de Historia da Filosofía do curso seguinte, que xa será materia opcional de modalidade, ou optativa xeral en función dos intereses e matrícula do alumnado.

O equilibrio entre estas dúas finalidades deberá ser preservado nos desenvolvementos didácticos concretos que se fagan nas aulas. Porén, o condicionante da proba de Reválida fai necesario priorizar o primeiro sobre o segundo. Así deberase proporcionar ao alumnado os coñecementos necesarios para superar esa proba e, ao mesmo tempo, promover aqueles traballos que poidan motivar ao alumnado que quere dar continuidade á materia.

6.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

A materia de Filosofía promove no alumnado as seguintes competencias:

- (CSC) o exercicio do pensamento crítico e independente, adquirindo mediante o seu estudo as aptitude en argumentación e o debate de ideas.
- (CCL) nun rexistro lector de nivel conceptual alto e na expresión con claridade de ideas tanto en disertacións orais coma escritas e na expresión do pensamento en diferentes rexistros e niveis
- (CD) na selección de información con criterios de rigorosidade e no uso crítico das novas tecnoloxías e na expresión mediante esquemas, táboas e outros elementos de sistematización da información.

- (CCEC e CMCCT) no coñecemento das implicacións vitais e ideolóxicas dos avances científicos, tecnolóxicos e artísticos.
- (CAA) na independencia no aprendizaxe e no traballo autónomo que permiten creación e a innovación.
- (CSIEE) no emprendemento de proxectos autónomos tanto vitais como empresariais, comprendendo as metas e os valores implicados.

6.3. Concreción de obxectivos por curso

De entre os obxectivos xerais do Bacharelato, a Filosofía debe contribuír á consecución dos seguintes:

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes, e en particular a violencia contra a muller e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.
- g) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e mellora da súa contorna social.
- h) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais.
- i) Comprender os elementos e procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente ea ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
- j) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- k) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

6.4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe

Filosofía. 1º de bacharelato primeiro trimestre						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 1. Contidos transversais						
b d e h m	B1.1. Textos filosóficos e pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas.	B1.1. Ler comprensivamente e analizar de forma crítica textos significativos e breves, pertencentes a pensadores/as destacados/as.	FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía.	CAA	100%	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
b d e	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B1.2. Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.	FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados.	CCL CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Produción dos Alumnos Comentario de texto Instrumentos: Rúbrica Exames
b d e g	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	B1.3. Seleccionar e sistematizar información obtida de distintas fontes.	FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información. FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organizaos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.	CD CSC CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 100%	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica Procedementos: Cuestión temática Comentario de texto Listas de definicións Instrumentos: Exame
d e g	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da in-	B1.4. Analizar e argumentar sobre formulacións filosóficas, elaborando de xeito colaborativo esquemas, mapas	FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Cuestión temática Instrumentos: Rúbrica

Filosofía. 1º de bacharelato primeiro trimestre						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	formación e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais.	dos eixes conceptuais estudados.			Exame
Bloque 2. O saber filosófico						
b d e h	B2.1. Filosofía: sentido, necesidade e historia. B2.2. Saber racional. Explicación prerracional: mito e maxia. Explicación racional: razón e sentidos. B2.3. Funcións e vivencia da filosofía.	B2.1. Coñecer e comprender a especificidade e a importancia do saber racional en xeral e do filosófico en particular, en tanto que saber de comprensión e interpretación da realidade, valorando que a filosofía é, á vez, un saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a creatividade e a innovación.	FIB2.1.1. Recoñece as preguntas e os problemas que veñen caracterizando a filosofía desde a súa orixe, comparando coa formulación doutros saberes, como o científico ou o teolóxico.	CAA	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB2.1.2. Explica a orixe do saber filosófico diferenciándoo dos saberes prerracionais, como o mito ou a maxia.	CCEC CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios 50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
d e	B2.4. Disciplinas teórico-prácticas do saber filosófico. B2.5. Racionalidade teórica e práctica.	B2.2. Identificar as dimensións teórica e práctica da filosofía, os seus obxectivos, as características, as disciplinas, os métodos e as funcións, relacionándoa paralelamente con outros saberes de comprensión da realidade.	FIB2.2.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico, así como as disciplinas que conforman a filosofía.	CAA CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
b d e h	B2.6. O saber filosófico a través da súa historia. Características da filosofía.	B2.3. Contextualizar histórica e culturalmente as problemáticas analizadas e expresar por escrito as achegas máis importantes do pensamento filosófico desde a súa orixe, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas, e argumentando as propias opinións ao respecto.	FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea.	CCEC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual

Filosofía. 1º de bacharelato primeiro trimestre						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
						Exame
b e g	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	B2.4. Comprender e utilizar con precisión o vocabulario filosófico fundamental, realizando un glosario de termos de xeito colaborativo mediante as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías.	FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
b e l	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coa temática filosófica estudada.	B2.5. Analizar de maneira crítica fragmentos de textos significativos e breves sobre a orixe, a caracterización e a vixencia da filosofía, identificando as problemáticas e solucións expostas, distinguindo as teses principais e a orde de argumentación, relacionando os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e coa presentación doutros intentos de comprensión da realidade, como o científico e o teolóxico, ou outros tipos de filosofía, como a oriental.	FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
Bloque 3. O coñecemento						
d e h	B3.1. Teoría do coñecemento. B3.2. Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento e sensibilidade. B3.3. Abstracción. B3.4. Problemas implicados no coñecer: posibilidades, límites e intereses; o irracional.	B3.1. Coñecer de modo claro e ordenado as problemáticas implicadas no proceso do coñecemento humano, analizadas desde o campo filosófico, os seus graos, as ferramentas e as fontes, e expor por escrito os modelos explicativos do coñecemento máis significativos.	FIB3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
d e		B3.2. Explicar e reflexionar sobre o problema do	FIB3.2.1. Coñece e explica teorías acerca do	CCEC	50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios

Filosofía. 1º de bacharelato primeiro trimestre						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
hg	B3.5. Problema filosófico do coñecemento. B3.6. A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación. B3.7. Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e o acceso á verdade.	acceso á verdade, identificando as problemáticas e as posturas filosóficas que xurdiron en torno ao seu estudo.	coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo, e contrasta semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan.		50% Exame	Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB3.2.2. Explica e contrasta criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como no gnoseolóxico, usando con rigor termos como gnoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade, probabilidade, prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese, irracional, etc., e construír un glosario de conceptos de xeito colaborativo, usando internet.	CD CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Lista de definicións Instrumentos: Aula virtual Exame
bd	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionadas coas temáticas filosóficas estudadas.	B3.3. Analizar de forma crítica fragmentos de textos significativos sobre a análise filosófica do coñecemento humano, os seus elementos, as súas posibilidades e os seus límites, valorando os esforzos por alcanzar unha aproximación á verdade arredándose do dogmatismo, da arbitrariedade e dos prexuízos.	FIB3.3.1. Analizar fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros.	CCL	50% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
dehil	B3.8. Filosofía, ciencia e tecnoloxía. Filosofía da ciencia. B3.9. Obxectivos e instrumentos da ciencia.	B3.4. Coñecer e explicar a función da ciencia, os seus modelos de explicación, as súas características, os seus métodos e a tipoloxía do saber científico, expondo as diferenzas e as coincidencias do	FIB3.4.1. Explica os obxectivos, as funcións e os principais elementos da ciencia, manexando termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo.	CMCCT	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame

Filosofía. 1º de bacharelato primeiro trimestre						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	B3.10. Método hipotético-dedutivo. B3.11. Investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais á reformulación dos conceptos clásicos.	ideal e a investigación científica co saber filosófico, como pode ser a problemática da obxectividade ou a adecuación teoría-realidade, argumentando as propias opinións de xeito razoado e coherente.	FIB3.4.2. Constrúe unha hipótese científica, identifica os seus elementos e razoa a orde lóxica do proceso de coñecemento. FIB3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo, causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, entre outros.	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
d e h i l	B3.12. Técnica e tecnoloxía: saber e praxe.	B3.5. Relacionar e identificar as implicacións da tecnoloxía, en tanto que saber práctico transformador da natureza e da realidade humana, reflexionando, desde a filosofía da tecnoloxía, sobre as relacións coa ciencia e cos seres humanos.	FIB3.5.1. Extrae conclusións razoadas sobre a inqueda humana por transformar e dominar a natureza, pónoas ao servizo do ser humano, así como das consecuencias desta actuación, e participa de debates acerca das implicacións da tecnoloxía na realidade social.	CMCCT CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
b d l	B3.13. Reflexións filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución B3.14. Visión aristotélica do quefacer científico.	B3.6. Analizar de xeito crítico fragmentos de textos filosóficos sobre a reflexión filosófica acerca da ciencia, a técnica e a filosofía, identificando as problemáticas e as solucións propostas, distinguindo as teses principais e a orde da argumentación, relacionar os problemas formulados nos textos co estudo na unidade e razoar a postura propia.	FIB3.6.1. Analiza fragmentos de textos breves e significativos de pensadores como Aristóteles, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers ou J. C. Borrón, entre outros.	CMCCT	50% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
d e h i g l	B3.15. Relación entre filosofía e ciencia.	B3.7. Entender e valorar a relación entre a filosofía e a ciencia.	FIB3.7.1. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son o problema dos límites e as posibilidades do coñecemento, a cuestión da obxectividade e a verdade,	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Filosofía. 1º de bacharelato primeiro trimestre						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			a racionalidade tecnolóxica, etc.			
			FIB3.7.2. Investiga e selecciona información en internet, procedente de fontes solventes, sobre as problemáticas citadas, e realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afonde na interrelación entre a filosofía e a ciencia.	CD CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
Bloque 4. A realidade						
d e h	B4.1. A metafísica como explicación teórica da realidade.	B4.1. Recoñecer e valorar a metafísica, disciplina que estuda a realidade en tanto que totalidade, distinguíndoa das ciencias, que versan sobre aspectos particulares desta.	FIB4.1.1. Coñece o que é a metafísica e usa a abstracción para comprender os seus contidos e a súa actividade, razoando sobre eles.	CAA	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
d e h	B4.2. Pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles. B4.3. Interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: problema da aparencia e a realidade. B4.4. Pregunta pola orixe e a estrutura do real. B4.5. Caracterización da realidade: cambio ou permanencia, substancialismo estático fronte ao devir. Esencialismo e existencialismo. B4.6. Necesidade de categorizar racionalmente o real.	B4.2. Coñecer e explicar, desde un enfoque metafísico, os principais problemas que presenta a realidade.	FIB4.2.1. Describe as principais interpretacións metafísicas e os problemas que suscita o coñecemento metafísico da realidade. FIB4.2.2. Comprende e utiliza con rigor conceptos metafísicos como ser, sistema metafísico, realidade, aparencia, materia e espírito, unidade, dualidade, multiplicidade, devir, necesidade, continxencia, transcendencia, categoría e abstracción, materialismo, espiritualismo, existencialismo ou esencialismo, entre outros. FIB4.2.3. Realiza unha análise crítica ante teorías metafísicas diverxentes de interpretación da realidade.	CCEC CCL CAA	50% Cuestionarios 50% Exame 50% Cuestionarios 50% Exame 50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Lista de definicións Instrumentos: Aula virtual Exame Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame

Filosofía. 1º de bacharelato primeiro trimestre						
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			FIB4.2.4. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade, de pensadores como Platón, Aristóteles, Tomás de Aquino, Descartes, Marx, Nietzsche, etc., comparando e establecendo semellanzas e diferenzas entre os enfoques, e disertando coherentemente sobre as posturas históricas.	CAA	50% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
dehihi	B4.7. Cosmovisións científicas sobre o universo. A filosofía da natureza como admiración filosófica pola natureza. B4.8. Paradigma cualitativo organicista: universo aristotélico. B4.9. Universo máquina: visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico: procura das leis universais dun universo infinito. Determinismo, regularidade, conservación, economía e continuidade. B4.10. Visión contemporánea do Universo. B4.11. Reencontro da filosofía e a física na teoría do caos.	B4.3. Coñecer e comparar as explicacións dadas desde as grandes cosmovisións sobre o universo.	FIB4.3.1. Explica e compara dúas das grandes cosmovisións do Universo: o paradigma organicista aristotélico e o modelo mecanicista newtoniano.	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			FIB4.3.2. Describe os caracteres esenciais das interpretacións relativista e cuántica contemporáneas da realidade, explicando as implicacións filosóficas asociadas a eses caracteres.	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			FIB4.3.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos e científicos como cosmovisión, paradigma, Universo, natureza, finalismo, organicismo, determinismo, orde, causalidade, conservación, principio, mecanicismo, materia, relatividade, cuántica, espazo, tempo, azar, determinismo, indeterminismo, probabilidade, gaia e caos, entre outros.	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
dehi	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das	B4.4. Elaborar táboas e/ou mapas conceptuais comparando os caracteres adxudicados historicamente ao Universo,	FIB4.4.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais que comparen os caracteres adxudicados historicamente ao	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Filosofía. 1º de bacharelato primeiro trimestre						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado coas temáticas filosóficas estudadas.	entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.	Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.			
dehim	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas.	B4.5. Ler e analizar de xeito crítico textos filosóficos, epistemolóxicos e científicos sobre a comprensión da realidade, tanto desde o plano metafísico como desde o físico, usando con precisión os termos técnicos estudados, relacionar os problemas presentados nos textos co estudado nas unidades e razoar a postura propia.	FIB4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, clásicos e contemporáneos, que aborden as mesmas problemáticas, e investigar a vixencia das ideas expostas.	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			FIB4.5.2. Reflexiona sobre as implicacións filosóficas que afectan a visión do ser humano en cada cosmovisión filosófico-científica estudada, e argumenta as súas propias ideas de xeito razoado e creativo.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Filosofía. 1º de bacharelato segundo trimestre						
Bloque 1. Contidos transversais						
bd ehm	B1.1. Textos filosóficos e pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas.	B1.1. Ler comprensivamente e analizar de forma crítica textos significativos e breves, pertencentes a pensadores/as destacados/as.	FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía.	CAA	100%	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
bd e	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais,	B1.2. Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade.	FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un	CCL CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Comentario de texto

Filosofía. 1º de bacharelato segundo trimestre						
	manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	dade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.	esfuerzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados.		50% Cuestionarios	Instrumentos: Rúbrica Exames
b d e g	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	B1.3. Seleccionar e sistematizar información obtida de distintas fontes.	FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información.	CD CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.	CAA	100%	Procedementos: Cuestión temática Comentario de texto Listas de definicións Instrumentos: Exame
d e g	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	B1.4. Analizar e argumentar sobre formulacións filosóficas, elaborando de xeito colaborativo esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais.	FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Cuestión temática Instrumentos: Rúbrica Exame
Bloque 5. O ser humano desde a filosofía						
b c d e	B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía filosófica.	B5.1. Recoñecer en que consiste a antropoloxía filosófica.	FIB5.1.1. Utilizar con rigor vocabulario específico da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, emerxencia, azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, vitalismo, determinismo xenético, natureza e cultura.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Lista definicións Instrumentos: Aula virtual Exame

Filosofía. 1º de bacharelato segundo trimestre						
d e h i	B5.2. Implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e bioloxía.	B5.2. Coñecer e explicar as implicacións filosóficas da evolución, en relación cos contidos metafísicos e cos/coas pensados/as xa estudados/as.	FIB5.2.1. Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida ou o indeterminismo, entre outras.	CMCCT	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB5.2.2. Analiza fragmentos breves e significativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterín, A. Gehlen, M. Harris ou M. Ponty, entre outros.	CCEC	50% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
d e g h i l	B5.3. A dialéctica natureza-cultura no proceso de antropoxénese e de construción da identidade propia humana.	B5.3. Recoñecer e reflexionar, de maneira argumentada, sobre a interacción dialéctica entre o compoñente natural e o cultural que caracterizan o ser humano como tal, sendo o culturalmente adquirido condición para a innovación e a creatividade que caracterizan a especie.	FIB5.3.1. Identifica e expón en que consiste o compoñente natural innato do ser humano, e a súa relación cos elementos culturais que xorden nos procesos de antropoxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano.	CCEC CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB5.3.2. Diserta sobre o ser humano en tanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a innovación e a capacidade creativa que caracterizan a nosa especie.	CSIEE CCEC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB5.3.3. Localiza información en internet acerca das investigacións actuais sobre a evolución humana, e reflicte a información seleccionada e sistematizada de xeito colaborativo.	CD CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
a b c e h	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B5.4. Valorar os coñecementos adquiridos nesta unidade, rexeitando os prexuízos tanto etnocéntricos como por motivos físicos, e tamén as actitudes de intolerancia, inxustiza e exclusión.	FIB5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para xulgar os seres humanos e as culturas.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Filosofía. 1º de bacharelato segundo trimestre						
b c d e h	B5.4. Visión grega. Heroe homérico: concepto socrático. Dualismo platónico. Animal racional e político aristotélico. Materialismo e individualismo heleenista. B5.5. Pensamento medieval: creación á imaxe divina; nova concepción do corpo e a alma, da morte e da liberdade. B5.6. Renacemento: antropocentrismo e humanismo. B5.7. Modernidade e século XIX: razón, emocións e liberdade. B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea.	B5.5. Coñecer e reflexionar sobre as concepcións filosóficas sobre o ser humano como tal que se viñeron dando ao longo da filosofía occidental, comparando semellanzas e diferenzas entre as sucesivas formulacións, analizando criticamente a influencia do contexto sociocultural na concepción filosófica, e valorando algunhas formulacións diverxentes que abriron camiño cara á consideración actual da persoa.	FIB5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Cuestión temática Instrumentos: Rúbrica Exame
			FIB5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores.	CCL	50% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
			FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Lista definicións Instrumentos: Aula virtual Exame
b e h	B5.9. Visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo.	B5.6. Comparar a visión filosófica occidental do ser humano coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo, e argumentar as opinións propias sobre semellanzas e diferenzas.	FIB5.6.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente no contexto da filosofía occidental sobre o ser humano, coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
b d e h	B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana. B5.11. Cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia e a necesidade de transcendencia.	B5.7. Disertar, de forma oral e escrita, sobre as temáticas intrinsecamente filosóficas no ámbito do sentido da existencia, como poden ser a cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia ou a necesidade de transcendencia, entre outras.	FIB5.7.1. Diserta, de xeito oral e escrito, sobre as grandes cuestións metafísicas que lle dan sentido á existencia humana.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			FIB5.7.2. Argumenta e razoa, de xeito oral e escrito, acerca dos puntos de vista propios sobre o ser humano, desde a filosofía e sobre diferentes temáticas filosóficas relacionadas co sentido da existencia humana.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Filosofía. 1º de bacharelato segundo trimestre						
b c d e h	B5.12. Reflexión filosófica sobre o corpo. B5.13. Teorías filosóficas sobre a relación entre mente e corpo.	B5.8. Coñecer algunhas teorías filosóficas occidentais sobre o corpo humano, e reflexionar de xeito colaborativo e argumentar acerca dos puntos de vista propios.	FIB5.8.1. Coñece as teorías filosóficas da relación entre mente e corpo (monismo, dualismo e emergentismo), e argumenta sobre esas teorías comparando semellanzas e diferenzas, de forma colaborativa.	CMCCT	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual
Bloque 6. A racionalidade práctica						
a b c d e h	B2.5. Racionalidade teórica e práctica. B6.1. Orixe da ética occidental: Sócrates fronte aos sofistas.	B6.1. Identificar a especificidade da razón na súa dimensión práctica, en tanto que orientadora da acción humana.	FIB6.1.1. Recoñece a función da racionalidade práctica para dirixir a acción humana, aínda recoñecendo os seus vínculos ineludibles coa razón teórica e a intelixencia emocional.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB6.1.2. Explica a orixe da ética occidental no pensamento grego, contrastando, de forma razoada, a concepción socrática coa dos sofistas.	CCEC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
a b c d e	B6.2. A ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral.	B6.2. Recoñecer o obxecto e función da ética.	FIB6.2.1. Explica e razoa acerca do obxecto e a función da ética.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
a b c d e h	B6.3. Principais teorías sobre a moral humana. B6.4. Procura da felicidade. B6.5. A boa vontade: Kant. B6.6. A xustiza como virtude ético-política. B6.7. Relativismo e universalismo moral.	B6.3. Coñecer e explicar as principais teorías éticas sobre a xustiza e a felicidade, e sobre o desenvolvemento moral.	FIB6.3.1. Expresa de xeito crítico as argumentacións das principais teorías éticas sobre a felicidade e a virtude, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	CSIEE CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual
			FIB6.3.2. Expresa de maneira crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a xustiza, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	CSIEE	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual
			FIB6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das	CSC	N50% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos:

Filosofía. 1º de bacharelato segundo trimestre						
			principais teorizacións éticas e sobre o desenvolvemento psicolóxico moral do individuo.			Exame
			FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madurez moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Lista de definicións Instrumentos: Aula virtual Exame
a b c d e h	B6.8. Fundamentos filosóficos do Estado. B6.9. Principais interrogantes da filosofía política.	B6.4. Explicar a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política, como a orixe e a lexitimidade do Estado, as relacións entre o individuo e o Estado ou a natureza das leis.	FIB6.4.1. Identifica a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado, xustiza, dereito, dereitos naturais, Estado democrático e de dereito, legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Lista de definicións Instrumentos: Aula virtual Exame
a b c d e h	B6.10. A xustiza segundo Platón. B6.11. O convencionalismo nos sofistas. B6.12. Realismo político: Maquiavelo. B6.13. Contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu. B6.14. A paz perpetua de Kant. B6.15. Fundamentos filosóficos do capitalismo no século XIX. John Stuart Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx.	B6.5. Coñecer as teorías e os conceptos filosóficos principais que estiveron na base da construción da idea de Estado e das súas funcións, apreciando o papel da filosofía como reflexión crítica.	FIB6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosófico-políticas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas, entre outros.	CCEC CSC	50% Exame	Procedementos: Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Exame
			FIB6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación entre individuo e Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB6.5.3. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dalgúns dos	CSC	50% Exame	Procedementos: Comentario de texto

Filosofía. 1º de bacharelato segundo trimestre						
	B6.16. Disputa política entre Popper e a escola de Frankfurt.		autores estudados, nos que se argumente sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características.			Instrumentos: Exame
			FIB6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade, o autoritarismo e a violencia.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
a b c d e h	B6.17. Función do pensamento utópico.	B6.6. Disertar de xeito oral e escrito sobre a utilidade do pensamento utópico, analizando e valorando a súa función, para propor posibilidades alternativas, proxectar ideas innovadoras e avaliar o xa experimentado.	FIB6.6.1. Reflexiona por escrito sobre as posibilidades do pensamento utópico, e argumenta as súas propias ideas.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
a b c d e h	B6.18. Legalidade e lexitimidade.	B6.7. Distinguir os conceptos de legalidade e lexitimidade.	FIB6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade.	CCL CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
b d e h p	B6.19. Capacidade simbólica. E. Cassirer. B6.20. Creatividade. H. Poincaré.	B6.8. Recoñecer a capacidade simbólica como elemento distintivo da especie humana.	FIB6.8.1. Explica as teses fundamentais de E. Cassirer sobre a capacidade simbólica humana, e as de H. Poincaré sobre o proceso creativo.	CCEC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
b d e h n p	B6.21. Estética filosófica: función e características. B6.22. A arte comO instrumento de comprensión e expresión simbólica da realidade. B6.23. A estética filosófica e a capacidade simbólica do ser humano. A realidade desde a arte, a literatura e a música.	B6.9. Coñecer o campo da estética, reflexionando sobre as contribucións filosóficas realizadas por tres das construcións simbólicas culturais fundamentais.	FIB6.9.1. Comprende e usa conceptos como estética, creatividade, creación, símbolo, signo, arte, experiencia estética, mí-mese, beleza, gusto, subxectividade, xuízo estético e vangarda.	CCL CCEC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Lista de definicións Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB6.9.2. Contrasta e relaciona algunhas construcións simbólicas fundamentais no contexto da cultura occidental, e analiza, de xeito colaborativo, textos literarios, audicións musicais e visualizacións	CAA CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Filosofía. 1º de bacharelato segundo trimestre						
			de obras de arte para explicar os contidos da unidade.			
a b d e h n p	B6.24. Relación da arte coa ética, co coñecemento e coa técnica.	B6.10. Relacionar a creación artística con outros campos como o da ética, o coñecemento e a técnica.	FIB6.10.1. Diserta sobre a relación e a posibilidade transformadora da realidade humana, a creación artística, a ciencia e a ética.	CSC CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
b d e h n p	B6.25. Sentimento, experiencia e xuízo estético. Beleza. Creación artística e sociedade. Abstracción artística e pensamento metafísico. A arte como xustificación ou como crítica da realidade. B6.26. Filosofía e arte. Filosofía e literatura. Filosofía e música.	B6.11. Analizar textos en que se comprenda o valor da arte, a literatura e a música como vehículos de transmisión do pensamento filosófico, utilizando con precisión o vocabulario específico propio da estética filosófica.	FIB6.11.1. Coñece e describe algúns dos elementos fundamentais da reflexión estética sobre a arte, analizando textos significativos de filósofos como Platón, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter Benjamin, Gadamer, Marcuse ou Adorno, entre outros, e aplica esas ideas ao estudo de diversas obras de arte.	CCEC	50% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
			FIB6.11.2. Entende o valor filosófico da literatura, analizando textos breves de pensadores e literatos como Platón, Santo Agostiño, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges ou Camus, entre outros.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			FIB6.11.3. Coñece a visión filosófica da música a través da análise de textos filosóficos sobre as visións dos pitagóricos, de Platón, Schopenhauer, Nietzsche ou Adorno, entre outros, así como mediante audicións significativas.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
d g h n	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B6.12. Reflexionar por escrito sobre algunhas das temáticas significativas estudadas, argumentando as propias posicións, e ampliar en internet a información aprendida.	FIB6.12.1. Diserta de xeito claro e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, e procura e selecciona información en internet que amplíe o xa aprendido.	CD CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Filosofía. 1º de bacharelato terceiro trimestre						
Bloque 1. Contidos transversais						

Filosofía. 1º de bacharelato terceiro trimestre						
b d e h m	B1.1. Textos filosóficos e pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas.	B1.1. Ler comprensivamente e analizar de forma crítica textos significativos e breves, pertencentes a pensadores/as destacados/as.	FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía.	CAA	100%	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
b d e	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B1.2. Argumentar e razoer os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.	FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados.	CCL CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Produción dos Alumnos Comentario de texto Instrumentos: Rúbrica Exames
b d e g	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	B1.3. Seleccionar e sistematizar información obtida de distintas fontes.	FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información.	CD CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.	CAA	100%	Procedementos: Cuestión temática Comentario de texto Listas de definicións Instrumentos: Exame
d e g	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía,	B1.4. Analizar e argumentar sobre formulacións filosóficas, elaborando de xeito colaborativo esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos.	FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Cuestión temática Instrumentos: Rúbrica Exame

Filosofía. 1º de bacharelato terceiro trimestre						
	en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	dementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais.				
b d e	B6.27. Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación desde a filosofía. B6.28. Importancia da comunicación e a súa relación coa linguaxe, a verdade e a realidade.	B6.13. Entender a importancia da comunicación para o desenvolvemento do ser humano e as sociedades.	FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositio, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negociación, persuasión e concepto universal, entre outros.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
b d e	B6.29. Lóxica proposicional.	B6.14. Coñecer en que consiste a lóxica proposicional e apreciar o seu valor para amosar o razoamento correcto e a expresión do pensamento como condición fundamental para as relacións humanas.	FIB6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados.	CAA	50% Exame	Procedementos: Resolución de Problemas Instrumentos: Exame
b d e	B6.30. Retórica e composición do discurso.	B6.15. Coñecer as dimensións que forman parte da composición do discurso retórico, e aplicarlas na composición de discursos.	FIB6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Cuestión temática Resolución exercicio Instrumentos: Aula virtual Exame
b d e	B6.31. Argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos. B6.32. Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da	B6.16. Coñecer e utilizar as regras e as ferramentas básicas do discurso baseado na argumentación demostrativa.	FIB6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demostra as súas propias teses mediante as regras e as ferramentas da argumentación.	CSIEE CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Cuestión temática Instrumentos: Aula virtual Exame

Filosofía. 1º de bacharelato terceiro trimestre						
	xeneralización apresurada.					
			FIB6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia.	CAA	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Resolución de problemas Instrumentos: Aula virtual Exame
			FIB6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito e autores/as contemporáneos/as.	CCEC	50% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
b d e m p	B6.33. A filosofía e a empresa como proxecto racional.	B6.17. Coñecer as posibilidades da filosofía na creación dun proxecto, en xeral, e no ámbito empresarial en particular, e valorar o seu papel potenciador da análise, a reflexión e o diálogo.	FIB6.17.1. Utiliza conceptos con sentido filosófico e aplícaos ao contexto empresarial: principios, saber, orde lóxica, finalidade, demostración, razoamento, indución, dedución, argumentación, sentido, significado, creatividade, diálogo, obxectivo/subxectivo, emocións, globalidade e valor, entre outros.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos Cuestionarios Producción dos alumnos Instrumento: Aula virtual
b e m p	B6.34. O modo metafísico de preguntar para deseñar un proxecto vital e de empresa. B6.35. Os procesos de cuestionamento e a importancia da definición de obxectivos.	B6.18. Comprender a importancia do modo de "preguntar radical" da metafísica para proxectar unha idea ou un proxecto vital ou empresarial, facilitando os procesos de cuestionamento e definición das preguntas radicais e as respostas a estas.	FIB6.18.1. Formula correctamente os interrogantes filosóficos radicais que deben estar na base da creación dun proxecto, tanto vital como laboral, como "que son?", "que fago?", "por que?", "para que?", "cal é o meu obxectivo?", "cal é o seu sentido, a súa razón de ser?", etc., e saber argumentar a defensa das respostas.	CSIEE CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos Cuestionarios Producción dos alumnos Instrumento: Aula virtual
b m p	B6.36. Proceso de análise racional do conxunto dun sistema, dos elementos que o integran e da orde racional que subxace á estrutura lóxica dun proxecto, vital e empresarial.	B6.19. Comprender o valor da teoría do coñecemento, a razón crítica e a lóxica para introducir racionalidade na orixe e no desenvolvemento dun proxecto.	FIB6.19.1. Deseña un proxecto vital ou empresarial, sobre a base da filosofía, valorando a íntima relación entre os pensamentos e as accións, entre a razón e as emocións, a través do diálogo, da argumentación e a linguaxe filosófica.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos Cuestionarios Producción dos alumnos Instrumento: Aula virtual

Filosofía. 1º de bacharelato terceiro trimestre						
b e m	B6.37. Importancia do diálogo e da defensa argumentativa de proxectos, fins e medios.	B6.20. Valorar as técnicas do diálogo filosófico, a argumentación e a retórica para organizar a comunicación entre as partes e a resolución de negociacións e de conflitos, para xerar diálogo baseado na capacidade de argumentar correctamente, para definir e comunicar correctamente o obxectivo dun proxecto.	FIB6.20.1. Coñece e utiliza as ferramentas da argumentación e o diálogo na resolución de dilemas e conflitos dentro dun grupo humano.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos Cuestionarios Producción dos alumnos Instrumento: Aula virtual
a m n	B6.38. Deseño dun proxecto vital e laboral. Papel da Estética no desenvolvemento do pensamento creativo e innovador.	B6.21. Valorar a capacidade da estética filosófica para favorecer o pensamento creativo e innovador que permite adaptarse e anticiparse aos cambios, xerando innovación e evitando o estancamento, valorando así a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade.	FIB6.21.1. Valora a posibilidade de crear tarefas innovadoras, valorando a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos Cuestionarios Producción dos alumnos Instrumento: Aula virtual
a b c m p	B6.39. Importancia da ética para establecer o sistema de valores no traballo.	B6.22. Comprender e apreciar a función axiolóxica da ética para establecer un sistema de valores que permita mellorar o clima laboral, comprendendo que os valores éticos son clave para lograr o equilibrio entre innovación, sustentabilidade e competitividade.	FIB6.22.1. Realiza un decálogo de valores éticos que deben rexer no mundo laboral e de cara á sociedade e á natureza.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos Cuestionarios Producción dos alumnos Instrumento: Aula virtual
			FIB6.22.2. Valora e diserta sobre a importancia do traballo para desenvolvernos como seres humanos, para o avance dunha cultura e para transformar a realidade.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos Cuestionarios Producción dos alumnos Instrumento: Aula virtual

6.5. Concrecións metodolóxicas que require a materia

Por outra banda, para que os estudantes alcancen unha actitude crítica e reflexiva, débeseles dotar das ferramentas necesarias para a expresión do propio pensamento. O esquema ensino-aprendizaxe que se utilizará persegue este obxectivo ao poñer a aprendizaxe dos conceptos en íntima relación coa actividade practica de expresar as ideas persoais facendo uso das ferramentas de traballo intelectual tradicionalmente usadas no quefacer filosófico (comentario de texto, disertación, recesión, valoración de dilemas morais...) . O obxectivo fundamental será o de estimular aos alumnos a pensar de modo autónomo, aprendendo filosofía á vez que filosofan e tratando de fundamentar o que digan ou escriban. Parece, en efecto,

que a mellor demostración de que un alumno sabe aquilo que debe saber é a súa capacidade para manexar argumentalmente a información na análise dun problema concreto.

As ferramentas básicas serán as seguintes:

- **A aula virtual:** realizada na plataforma Moodle do Centro, permitirá un entorno seguro e accesible á documentación do curso e aos vídeos didácticos e titorías para as unidades didácticas abordadas <http://www.edu.xunta.gal/centros/iesbrion/aulavirtual/course/view.php?id=154>
- **A aula ordinaria:** seguirá unha metodoloxía maiéutica:
 - Explicación por parte do profesor dos contidos de cada bloque.
 - Para cada unha das unidades didácticas propostas realizarase na aula un cuestionario de opción múltiple, que se realizará despois de que todas as dúbidas teñan sido aclaradas.
 - En cada unha das avaliacións se dedicará a actividade principal ao manexo dunha das ferramentas básicas do quefacer filosófico: comentario de texto, composición, análise de dilemas morais ou argumentación lóxica.

As orientacións metodolóxicas propostas a continuación apuntan á potenciación e consolidación de competencias traballadas xa en etapas educativas anteriores. De acordo con este criterio, as metodoloxías concretas empregadas polo profesorado nesta materia deberán orientarse a:

- Potenciar unha autonomía progresiva, por parte dos alumnos, na obtención, análise e procesamento da información referida ás cuestións e problemas propostos.
- Promover o diálogo e o debate horizontal entre iguais como un medio para desenvolver estratexias de conceptualización, información e comunicación intelectual.
- Manter un modelo de aprendizaxe funcional no cal as nocións que se van adquirir sexan aplicadas á vida real ou virtual.
- Promover a lectura e análise de textos, así como a composición de textos propios e exposicións orais e escritas.
- Normalizar o uso de vocabulario técnico específico e esixir uns niveis de rigor lóxico e de coherencia argumentativa tanto nas producións orais coma nas escritas.
- Manter unha perspectiva histórica que permita rastrexar as orixes das cuestións filosóficas ou ideolóxicas sometidas a elaboración, análise ou debate.
- Ofrecer instrumentos e estratexias de autoanálise e autoavaliación para detectar os avances e carencias no proceso de aprendizaxe.
- Actuar seguindo pautas de estándares profesionais na esixencia do traballo individual e colectivo: puntualidade, dedicación, actitude, rendementos, seguimento das instrucións de traballo, resultados materiais e formais, etc.

6.6. Materiais e recursos didácticos que se van a utilizar

Os materiais e recursos didácticos estarán a disposición do alumnado na Aula Virtual do curso e serán fundamentalmente:

- **Apuntes** en formato *pdf*, para descargar na aula virtual ou en papel para aquel alumnado que así o requira ou para suplir as deficiencias que o alumnado poda ter de acceso á rede no seu domicilio.
- **Aula virtual** da materia para a presentación de tarefas e realización de cuestionarios.

<http://www.edu.xunta.gal/centros/iesbrion/aulavirtual/course/view.php?id=154>

- **Vídeos e titoriais** de apoio para a realización de tarefas.

Non é necesario o uso dun libro de texto, pero o profesor poderá recomendar algún no caso de que o alumnado así o requira.

6.7. Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado

Estes, criterios que aparecen aquí reflectidos, serán os criterios a seguir en caso de manter durante o curso 2020-21 unha educación presencial, pero dada a situación actual provocada polo COVID 19 temos que contemplar outros escenarios posibles. No caso dun confinamento, a avaliación do alumnado tería en conta os traballos realizados e entregados a través da aula virtual do centro. Esta programación didáctica está baseada en estándares de aprendizaxe mínimos, polo que en caso de confinamento ou semipresencialidade, adaptaránse os contidos (que xa son contidos mínimos), reducíndoos o máximo posible de tal xeito que permitan superar os estándares de aprendizaxe.

a) Criterios de avaliación

Os criterios que se establecen a continuación están orientados a comprobar o grao de consecución, por parte do alumnado, dos contidos e estándares de aprendizaxe prescritos no currículo. Estes criterios concretanse metodoloxicamente no desenvolvemento de oito tipos de acción diferentes que se repiten a través de todo o currículo e que aquí recolleemos de forma global, facendo explícito os criterios de avaliación pormenorizados que describe o currículo. Así, en cada avaliación se avaliará tendo en conta estes oito criterios, aínda que se deberá ter en conta que, tanto o proceso de aprendizaxe como as accións nas que este se pon de manifesto, son sempre complexas; de aí que cada criterio deba ser tomado como un complemento dos outros, como unha perspectiva desde a que completar todo o proceso de avaliación da aprendizaxe.

- Ler comprensivamente e analizar de forma crítica textos significativos e breves, pertencentes a pensadores/as destacados/as. (B1.1./ B.2.5./ B.3.3/B3.6./B4.5./ B6.11./).
- Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia. (B1.4./B1.2./ B.3.2/B5.3./B5.7./B6.6./ B6.12./ B6.16./).
- Seleccionar e sistematizar información obtida de distintas fontes. (B1.3./ B1.4./B1.2./ B.3.2/B5.3./B5.7./B6.6./ B6.12./ B6.16./).
- Elaborar de xeito colaborativo esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais. (B1.4./B4.4/ B6.20./ B6.21./ B6.22./ B6.23./).
- Coñecemento e comprensión dos problemas e teorías analizadas (B2.1./ B2.2./B.3.1./B3.7/B4.1/B4.1/B4.3/B5.1./B5.2/B5.5./B5.6./B5.8./B6.1./B6.2./B6.3./B6.4./B6.5./ B6.8./ B6.9./ B6.13./ B6.14./ B6.15./).
- Incorporación significativa do vocabulario técnico introducido e comprobar o nivel de precisión, exactitude e rigor no seu uso tanto oral como escrito. (B2.4./B3.4/ B6.7./).
- Aplicar os coñecementos ao do contorno vital así tomar conciencia acerca da utilidade dos saberes académicos. (B3.5./B5.4/ B6.10./ B6.17./ B6.18./ B6.19./ B6.20./ B6.21./ B6.22./ B6.23./).
- Corroborar o grao de adquisición dunha perspectiva histórica que permita situar as ideas e acontecementos nun esquema xeral no que se integre a historia do pensamento en Occidente. (B2.3./ (B2.1./ B2.2./ B.3.1./ B3.7/B4.1/ B4.1/ B4.3/B5.1./ B5.2/B5.5./ B5.6./ B5.8./ B6.1./B6.2./B6.3./B6.4./B6.5./ B6.8./ B6.9./ B6.13./ B6.14./ B6.15./).

b) Criterios de cualificación

A proposta de valoración numérica dos resultados da avaliación establecerase segundo as pautas seguintes:

- A valoración dos cuestionarios propostos na aula suporá o 20 % da cualificación global. Realizarase un cuestionario por unidade didáctica.

- A corrección das probas escritas sobre os contidos con arranxo aos estándares de aprendizaxe e o instrumento de avaliación correspondente, suporán o 70 % da cualificación global. Como mínimo realizarase unha proba ou exame trimestral. Para cada avaliación fixarase un tipo de proba baseado nunha ferramenta básica da actividade filosófica (composición, comentario ou argumentación).
- As tarefas de aplicación de coñecementos con arranxo aos estándares de aprendizaxe marcados, que se realicen de forma opcional (lecturas, ensaios, proxectos de investigación, análise de documentos audiovisuais, creación audiovisual, exposicións, etc.) poderá sumar ata un 10% na cualificación (ata 1 punto). Poderá realizarse un máximo de unha por trimestre.

Procedemento	Mínimo	Ponderación	Instrumentos:
Cuestionario pechado: 3 por avaliación	50%	20%	Cuestionario MOODLE
Exame	50 %	65%	EXAME
Traballos propostos	Nivel C na rúbrica de avaliación	15%	RÚBRICA

Tanto a corrección dos cuestionarios como a entrega de traballos terá lugar a través da Aula Virtual ou da plataforma *Aqueiro*.

A suma das cualificacións dos traballos para a obtención da cualificación en cada avaliación establecerase a partir das cualificación dos diferentes procedementos sen redondeo.

Para alcanzar o nivel de suficiencia (5 puntos) nunha avaliación cómpre acadar polo menos o nivel de suficiencia (metade da puntuación sen redondeo) no exame de contidos mínimos esixibles. De non obterse o nivel de suficiencia neste apartado a cualificación máxima que se poderá obter será de 4 puntos.

Cando se produza unha avaliación negativa as actividades de recuperación consistirán en:

- Revisión dos contidos mínimos, realizada en clase, no caso de que non se teña acadado a cualificación suficiente nos exames, e na realización dun novo exame que permita demostrar que se ten acadado o nivel prescrito.

A falta de asistencia aos exames non é recuperable, salvo en caso de xustificación documental médica (en caso de enfermidade) ou de institución oficial (no caso de non asistencia por causas non médicas). A recuperación dos exames aos que se faltou por causa xustificada farase antes da avaliación, de ser posible, ou posteriormente e farase contar a avaliación no caderno do profesor.

Non se contempla a recuperación dos traballos de aplicación ou de aula fora de prazo posto que estes poderán entregarse a través da aula ou do blog do alumno, mesmo fora do período escolar.

Instrumentos de Avaliación

1. Cuestionarios pechados de “escolla múltiple” realizados na aula (un por cada unidade didáctica).
 - a) $\text{Nota} = \text{acertos} - (\text{erros}/3) * (10/\text{preguntas})$.
2. Exames escritos relativos aos contidos de cada avaliación, que combinará as diferentes ferramenta de traballo usadas en cada avaliación (comentario de texto, disertación, valoración de dilemas morais ou argumentación lóxica e retórica).
 - a) Exemplo:
 - **Comentario de texto. 3 puntos repartidos como segue**
 - Resume e análise teórico (ate 1 punto).
 - Argumentación e análise crítico (ate 1 punto).

- Definición e uso de termos relevantes (ate 1 punto).
 - **Cuestión teórica ou problema a desenvolver 3 puntos repartidos como segue:**
 - Coñecementos (temáticos ou metodolóxicos (ate 1 punto).
 - Procedementos lóxicos e/ou argumentación (ate 1 punto).
 - **Organización da información (ate 1 punto).**
 - **Definición de conceptos máx 2 puntos.**
3. Traballos de aplicación propostos na aula, (sínteses informativas, mapas conceptuais, comentarios, cuestionarios etc., de entrega obrigatoria, elaboración de esquemas, seguindo as indicacións precisas que se dean na aula e/ou participación en actividades escolares ou extraescolares do Departamento, lecturas de interese persoal, ou outras tarefas que complementen ou contribúan á consecución dos obxectivos sinalados para esta materia ou apliquen os contidos desta materia a outras áreas ou proxectos do Centro, especialmente aqueles proxectos didácticos recollidos no proxecto educativo do Centro.
4. Participación na V Olimpíada Filosófica de Galicia nalgunha das súas modalidades:
- a) Dilema moral.
 - b) Disertación.
 - c) Fotografía.
 - d) Curta de vídeo.

RÚBRICA PARA TRABALLOS VOLUNTARIOS.				
CRITERIO	A	B	C	D
Contidos	Non se trata o tema mais que superficialmente Non se abordan contidos específicos Non se tiran conclusións Non hai metodoloxía	O tema trátase de forma non significativa Os contidos abordados son pobres Non se tiran conclusións A metodoloxía é insuficiente.	A abordaxe do tema é limitada Abordáanse a maioría dos contidos As limitacións son estudadas parcialmente O método se usa parcialmente Non se extraen conclusións	Está tratado o tema en profundidade Abordáanse todos os contidos delimitados Explicanse as limitacións Usa unha metodoloxía específica Estraense conclusións
Redacción e organización	O aspecto do traballo é descoidado Uso moi deficiente da linguaxe Organización nula das ideas Non se cumpren os apartados	O aspecto do traballo é descoidado Uso deficiente da linguaxe Organización mínima das ideas Non se cumpren todos os apartados	Aspecto coidado A linguaxe é estereotipada A organización de ideas é básica sen contribución persoal Cumprense os apartados propostos	Aspecto coidado e elegante Bo uso da linguaxe Boa organización de ideas Ben a distribución en apartados
Manexo da información	Non se usan fontes de información Non se cita correctamente Non hai bibliografía Non se distingue entre información allea e persoal	Usáanse fontes de información non válidas Non se usa sistema citas Inclúese bibliografía pero de forma incorrecta Non se distingue entre información e creación persoal.	Usáanse fontes de información válidas pero moi básicas Usase un sistema citas non formal Inclúese bibliografía pero de forma incorrecta Distinguese entre información e creación persoal.	Usáanse fontes de información válidas e suficientes Cítanse adecuadamente Inclúese bibliografía de forma correcta Distinguese entre información e creación persoal.

Autonomía	Non hai ningún aspecto do traballo que sexa persoal	Só é persoal a atribución de exemplos e a conclusión de forma mínima	Establece conclusións persoais pero non é quen de analizar o tema desde unha perspectiva propia	Proposta orixinal de análise do tema. Conclusións persoais Autocrítica da propia perspectiva.
------------------	---	--	---	---

c) Criterios de promoción

Para superar a materia deberá obterse cando menos a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das 3 avaliacións, calculada a partir das cualificacións SEN REDONDEO obtidas en cada avaliación ou nos exames de recuperación correspondentes.

d) Avaliacións extraordinarias

O alumnado que non supere o curso na avaliación ordinaria do curso, enfrontará en setembro un exame final de todos os estándares de aprendizaxe do curso.

A cualificación do exame establecerase sobre 10 puntos e o alumno/a deberá conseguir cando menos 5 para superar a materia. O exame terá a forma seguinte:

MODELO DE PROBA EXTRAORDINARIA DE SETEMBRO

- **Comentario de texto. 3 puntos repartidos como segue**
 - Resume e análise teórico (ate 1 punto).
 - Argumentación e análise crítico (ate 1 punto).
 - Definición e uso de termos relevantes (ate 1 punto).

Exemplo

“Toda palabra convertese de forma inmediata nun concepto en tanto que xustamente non debe servir para a experiencia singular e completamente individualizada á que debe a súa orixe, por exemplo como recordo, senón que debe encaixar ao mesmo tempo con innumerables experiencias, por así dicir, mais ou menos similares, xamais idénticas estritamente falando; en suma, con casos puramente diferentes. Todo concepto formase por equiparación de casos non iguais iguais. Do mesmo xeito que é certo que unha folla non é igual a outra, tamén é certo que o concepto folla formouse ao abandonar de forma arbitraria esas diferenzas individuais, ao esquecer as notas distintivas, co que se suscita entón a representación, como se na natureza existise algo separado das follas que fora a “folla”, unha especie de arquetipo primixenio a partires do cal todas as follas terían sido tecidas, deseñadas, calibradas, pintadas, pero por mans tan torpes, que ningún exemplar resultase ser correcto e fidedigno como copia fiel do arquetipo.” Nietzsche, F: *Verdade e Mentira en Sentido Extramoral*. Edit. Circulo de lectores

- **Cuestión teórica ou problema a desenvolver 3 puntos repartidos como segue:**
 - Coñecementos (temáticos ou metodolóxicos (ate 1 punto).
 - Procedementos lóxicos e/ou argumentación (ate 1 punto).
 - Organización da información (ate 1 punto).

Exemplo:

- Formaliza e resolve con axuda das regras básicas o seguinte argumento:
 - “Se o número n é positivo entón n ao cadrado é positivo. Se n é negativo, entón n ao cadrado é positivo. N é positivo ou negativo. Polo tanto, n ao cadrado é positivo”.

- **Definición de conceptos máx 2 puntos**
 - Concepto 1 (0,5 puntos). **Exemplo:** Percepción.
 - Concepto 2 (0,5 puntos). **Exemplo:** Razón.
 - Concepto 3 (0,5 puntos). **Exemplo:** Teoría.
 - Concepto 4 (0,5 puntos). **Exemplo:** Cosmovisión.

6.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

Coa finalidade de constatar a mellora na aprendizaxe do alumnado realizárase unha avaliación inicial no mes de setembro que recolla o grao de consecución das competencias básicas e a capacidade de recepción de contidos filosóficos por parte do alumnado (lectura de textos complexos, capacidade argumentativa, nivel moral, capacidade de reflexión).

Na memoria final indicárase o grao de mellora nas diferentes competencias en cada grupo académico e de non constatare a mellora indicáranse as posibles causas dilo.

Realízase unha valoración dos tempos dedicados a cada unidade didáctica e os obxectivos acadados nela, así como os problemas atopados no seu desenvolvemento.

Finalmente realizárase unha avaliación por parte do alumnado sobre o desenvolvemento da materia, grao de dificultade, problemas acadados, avaliación do material, etc, que se incorporará á memoria final do Departamento.

6.9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O alumnado ca materia pendente realizará unha proba seguindo o modelo extraordinario de setembro.

6.10. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios para superar a materia

Esta materia non é unha materia de continuidade polo que non precisa deste tipo de proba.

6.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Para levar a cabo a avaliación inicial do alumnado se proporá a lectura dun texto con conceptos filosóficos básicos e se pedirá a resposta a unha serie de cuestións que tentarán valorar a súa capacidade de análise e síntese e captación da información.

Sobre a lectura de ese texto se pedirá ao alumno que:

- Seleccione e subliñe a tese principal e as subsidiarias.
- Exprese en un texto mínimo o sentido que tenta transmitir o texto.
- Defina os conceptos máis relevantes.
- Elabore un esquema coa relación entre os conceptos fundamentais do texto.
- Explique a súa posición respecto ao problema de forma que permita valorar a súa capacidade argumental.
- Propoña un exemplo extraído da literatura, o cine, a arte, a política que explique e poña de manifesto a relación entre o problema filosófico e a cultura actual.

O exercicio valorárase de acordo aos estándares de aprendizaxe do bloque 1 do currículo Contidos transversais de acordo á seguinte rúbrica:

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE TRANSVERSAIS	nulo	básico	bo	avanzado
Lectura comprensiva de textos				
Análise crítico e identificación de teses filosóficas				
Elabora e comprende o vocabulario básico				
Elaboración de esquemas y mapas conceptuais				
Creación autónoma e propia				
Organización ordenada do texto escrito				
Uso dos recursos retóricos e lóxicos				
Comprensión de problemas filosóficos				

En función dos resultados desta proba adaptaranse as actividades propostas nas unidades didácticas e as tarefas finais propostas para cada avaliación.

6.12. Medidas de atención á diversidade

Proporanse medidas de reforzo mediante lecturas, vídeos e outros materiais complementarios para aqueles alumnos que teñan dificultades coas competencias básicas. Todos eles dispoñibles a través da aula virtual.

Proporanse diferentes canles para a presentación das tarefas que, de acordo coa teoría das Intelixencias Múltiples, se adapten mellor a cada un dos alumnos. Así en cada tema serán de elección unha serie de tarefas que propoñen formas de realización adaptadas a cada unha destas intelixencias (infografías, cómics, videopresentacións, textos...).

A través da aula virtual da materia garantirase o seguimento da materia a aquel alumnado que, por razóns xustificadas, non poida durante algún tempo asistir ás clases.

6.13. Concreción dos elementos transversais

Os elementos transversais do currículo da materia de Filosofía serán os establecidos no currículo oficial da materia e expostos no Bloque 1: Contidos transversais. Son os seguintes:

- FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores destacados, identifica a problemáticas fundamentais da Filosofía e as solucións expostas.
- FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita con claridade e coherencia.
- FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza a información usando diferentes elementos (textos, vídeos, webs..).
- FIB1.3.2. Construción de listas de vocabulario básico para a filosofía e elaboración de mapas e esquemas.
- FIB1.4.1. Elaboración de táboas cronolóxicas que aseguren unha correcta comprensión da liña histórica do pensamento occidental.

6.14. Actividades complementarias e extraescolares

Neste curso o Departamento de Filosofía realizará as seguintes actividades:

- Concorrenza á VI Olimpíada filosófica de Galicia.
- As propostas no Pan anual do Centro.

6.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

A fin de poder mellorar a programación didáctica dos anos vindeiros:

- Recoller na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e cursos.

- Realizar unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Realizárase unha comprobación dos indicadores seguintes:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
9. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
10. Adecuación do libro de texto				
11. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
12. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
13. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
14. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
15. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
16. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

6.16. Plan lector

Na materia *Filosofía I* suxeríranse, como lecturas voluntarias, as seguintes. O alumnado deberá escoller unha obra de lectura entre as seguintes:

- Asimov, Isaac. *Yo robot*. Los Jet de Plaza & Janés.
- Baroja, Pío, (2004). *El árbol de la ciencia*. Catedra.
- Atwood, Margaret; *El cuento de la criada*. Salamandra.
- Borrell, Joaquín. *La lágrima de Atenea*. Plaza & Janés.
- Bradbury, Ray. *Fahrenheit 451*. Minotauro.
- Albert Camus, (2004). *El extranjero*. Alianza Editorial.
- Delibes, Miguel. *Un mundo que agoniza*. Plaza & Janés.
- Fromm, Erich. *El arte de amar*. Paidós.
- Fromm, Erich. *El miedo a la libertad*. Paidós.
- Hesse, Herman. *Demian*. Alianza Editorial
- Huxley, Aldous. *La isla*. Pocket Edhasa.
- Huxley, Aldous. *Un mundo feliz*. Plaza & Janés
- Muriel Barbery. *La elegancia del erizo*. Seix Barral
- Noah Harari, Yuval, (2015). *Sapiens (De animales a dioses)*. Madrid. Debate
- Orwell, George. *1984*. Destino
- Platón. *Apoloxía de Sócrates*. Alianza Editorial.
- Renault, Mary. *La máscara de Apolo*, Editorial Edhasa.

- Schrobsdorff Angelika; (2016) *Tú no eres como otras madres*. Errata naturae.
- Todorov, Tzvetan. *El miedo a los bárbaros*. Círculo de lectores.
- VV.AA. *La historia más bella del mundo*. Anagrama
- Waltari, Mika. *Sinuhé el egipcio*. Plaza & Janés.
- Yourcenar, Marguerite. *Opus Nigrum*. Alfaguara.

6.17.Plan TIC

- Uso e manexo da información en contextos dixitais.
- Creación de materiais dixitais como resultado das tarefas propostas ao longo do curso.
- Participación en blogs e plataformas dixitais para crear un PLE.
- Aprendizaxe e uso das aulas dixitais en contorno MOODLE.

7. Historia da filosofía

7.1.Introdución e contextualización

A materia de Historia da Filosofía está regulada no DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia. Esta materia retoma a reflexión iniciada polo alumnado coa filosofía de primeiro de Bacharelato, dotándoa dun carácter sistemático e diacrónico. A estreita relación entre estas materias do bacharelato debe manifestarse, tanto na organización docente dos contidos como na actividade reflexiva desenvolvida por cada estudante, que deberá retomar os conceptos e procedementos iniciados no curso anterior e afondar neles. O que a historia da filosofía lle achega ao alumnado é unha construción diacrónica dos principais momentos e autores do pensamento filosófico que servirá, por unha banda, como exemplo de solución a problemas filosóficos e, pola outra, como condicionantes pasados de conceptos e problemas vixentes no día de hoxe.

Hai certos problemas constantes ao longo da historia da filosofía, como a relación entre realidade e aparencia, coñecemento e opinión, o individuo e a sociedade, o problema da liberdade e autorrealización humana, a orixe dos valores morais, a lexitimidade do poder político ou o dominio técnico da natureza.

Os contidos da historia da filosofía están secuenciados en catro grandes etapas históricas: antiga, medieval e renacentista, moderna e contemporánea. En cada unha delas serán abordados unha serie de autores e correntes especialmente significativas, seleccionando os temas máis importantes na súa obra de cara a ter unha visión completa da historia da filosofía.

A temporalización por períodos obedece á necesidade de contextualizar a cada autor e cada tema nun momento histórico determinado, cuns condicionantes sociais, económicos, políticos e culturais que lle dan sentido e serven de medida da súa relevancia. O coñecemento da filosofía vai, pois, da man do coñecemento da sociedade e da historia. As ideas filosoficamente relevantes non son opinións casuais, senón que aparecen para formular claramente e dar algún tipo de solución aos problemas teóricos e prácticos que se lles presentaron a seres humanos concretos.

Esta contextualización por períodos non vai en detrimento da unidade que percorre toda a historia da filosofía, pois ao tempo que cada autor é interlocutor do seu contexto, realiza tamén un diálogo con outros autores pasados e futuros que se enfrontaron a problemas similares e en relación cos cales manifesta a súa débeda ou a súa crítica. A obra escrita dos distintos filósofos cobra unha importancia fundamental, pois é a fonte para coñecer o seu pensamento e tamén para trazar a liña que relacione uns autores con outros. O traballo con textos cobra, polo tanto, unha grande importancia nesta materia como ferramenta de traballo prioritaria. Así mesmo e en consonancia co establecido no desenvolvemento curricular da materia, xunto co comentario de texto, a argumentación e o debate de ideas e a investigación filosófica terán unha importancia fundamental nas tarefas do alumnado.

A materia preséntase en cinco bloques. O primeiro é de contidos comúns e transversais. Os catro bloques seguintes corresponden coas catro épocas máis relevantes da historia no relativo ao pensamento: Grecia Antiga, a Idade Media, a Modernidade e a Ilustración e a filosofía da Idade Contemporánea, que chega a ocuparse de autores/as e problemas actuais. Estes catro bloques están estruturados a través de autores/as salientables, dos/das que se sinala a súa terminoloxía, os textos máis representativos e as súas teorías características, e se contextualizan con outros/as autores/as ou épocas, resaltando á súa vez as súas contribucións á sociedade e á súa época.

7.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

A materia de Historia da Filosofía incide fundamentalmente nas competencias clave fomentando

- a) A competencia en comunicación lingüística (CLL), a través de disertacións, argumentacións, análises de textos relevantes, definicións de termos, diálogos, exposicións orais e escritas, ensaios filosóficos, etc.
- b) As competencias sociais e cívicas (CSC) vense fomentadas polo coñecemento histórico dos problemas actuais e as respostas posibles a eles. Tamén co debate na aula e a argumentación coherente sobre os diferentes problemas.
- c) A materia fomenta a competencia de aprender a aprender (CAA) através da proposta de tarefas de reflexión e investigación.
- d) A competencia dixital (CD) desenvólvese ensinando as claves para a busca de información relevante así como a súa presentación en formatos dixitais e a intervención en Redes Sociais.
- e) A competencia de conciencia e expresións culturais (CSIEE) a través do diálogo entre épocas históricas e as diferentes expresións culturais e as súas relacións históricas, dotarán ao alumnado dunha visión ampla e panorámica da cultura Occidental.

7.3. Concreción dos obxectivos por curso

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable. A materia tentará dotar ao alumnado dun coñecemento dos períodos históricos do pensamento e os seus autores fundamentais, buscando a comprensión das relacións socioeconómicas, políticas científicas e artísticas en cada un dos períodos históricos.
- b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Par iso fomentará o desenvolvemento do hábito de ponderar con criterio opinións contrapostas a partir do contraste entre teorías e correntes filosóficas que se sucederon na historia.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes propiciando debates sobre temas de actualidade e illando os prexuízos infundados.
- d) Apreciar a lectura como medio de enriquecemento persoal e desenvolver un hábito inquisitivo e analítico en relación coa información recibida na vida cotiá.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá. Esta materia incidirá na elaboración de exposicións orais e composicións escritas acerca de temas determinados con claridade, corrección, plenitude e autonomía, exercitando na medida do posible unha reflexión persoal. Comentar textos filosóficos analizando con rigor os seus conceptos e teses e comparándoos coa postura defendida noutros textos de diferente autoría acerca dos mesmos temas.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

- h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

7.4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato PRIMER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
Bloque 1. Contidos transversais						
b d e h	B1.1. Comentario de texto. B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.1. Realizar a análise de fragmentos dos textos máis salientables da historia da filosofía, e ser capaz de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.	HFB1.1.1. Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.	CCL	100% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
			HFB1.1.2. Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas.	CAA CCL	100% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
			HFB1.1.3. Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados.	CAA CCL	100% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
a b c d e	B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.2. Argumentar con claridade e capacidade crítica, oralmente e por escrito, as súas propias opinións sobre os problemas fundamentais da filosofía, dialogando de xeito razoado con outras posicións diferentes.	HFB1.2.1. Argumenta as súas propias opinións con claridade e coherencia, tanto oralmente como por escrito.	CCL CSIEE	Nível C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Comentario de Texto Instrumentos: Rúbrica Exame
			HFB1.2.2. Utiliza o diálogo racional na defensa das súas opinións, e valora a diversidade de ideas e, á vez, apoiándose nos aspectos comúns.	CSC	Nível C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato PRIMER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
b d e g m	B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía.	B1.3. Aplicar adecuadamente as ferramentas e os Procedementos: do traballo intelectual á aprendizaxe da filosofía, realizando traballos de organización e investigación dos contidos.	HFB1.3.1. Sintetiza correctamente a filosofía de cada autor/a, mediante resumos dos seus contidos fundamentais, e clasifícaos nos núcleos temáticos que atravesan a historia da filosofía: realidade, coñecemento, ser humano, ética e política.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.3.2. Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros Procedementos: útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplícaos con rigor.	CAA CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Comentario de texto Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.3.3. Selecciona información de distintas fontes, bibliográficas e de internet, e recoñece as fontes fiables.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.3.4. Realiza redaccións ou disertacións, traballos de investigación e proxectos que impliquen un esforzo creativo e unha valoración persoal dos problemas filosóficos formulados na historia da filosofía.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
d g m	B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía.	B1.4. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na realización e na exposición dos traballos de investigación filosófica.	HFB1.4.1. Utiliza as ferramentas informáticas e da web 2.0. (wikis, blogs, redes sociais, procesador de textos, presentación de diapositivas ou recursos multimedia, etc.) para o desenvolvemento dos traballos.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.4.2. Realiza procuras avanzadas en internet sobre os contidos da investigación, e decide os conceptos adecuados.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual Rúbrica

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato PRIMER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
			HFB1.4.3. Colabora en traballos colectivos de investigación sobre os contidos estudados utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual Rúbrica
Bloque 2. A filosofía na Grecia antiga						
b c d e h	B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos. B2.2. Dialéctica socrática. B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas B2.4. Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto.	B2.1. Coñecer a orixe da filosofía en Grecia e comprender o primeiro gran sistema filosófico, o de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude, en relación coa filosofía presocrática e o xiro antropolóxico de Sócrates e os Sofistas, valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Grecia antiga, e apreciando criticamente o seu discurso.	HFB2.1.1. Utiliza conceptos de Platón como idea, mundo sensible, mundo intelixible, ben, razón, doxa, episteme, universal, absoluto, dualismo, reminiscencia, transmigración, mímese, methexé, virtude e xustiza, entre outros, e aplícaos con rigor.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB2.1.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB2.1.3. Distingue as respostas da corrente presocrática en relación á orixe do Cosmos, os conceptos fundamentais da dialéctica de Sócrates e o convencionalismo democrático e o relativismo moral dos sofistas, identificando os problemas da filosofía antiga, e relacionando esas respostas coas solucións achegadas por Platón.	CAA	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB2.1.4. Respecta o esforzo da filosofía de Platón por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Grecia antiga,	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato PRIMER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
			valorando positivamente o diálogo como método filosófico, o nacemento das utopías sociais, o sentido do gobernante-filósofo ou a súa defensa da inclusión das mulleres na educación.			Exame
b d e h	B2.5. A física de Demócrito. B2.6. Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles. B2.7. Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. O autor e o seu contexto.	B2.2. Entender o sistema teleolóxico de Aristóteles, en relación co pensamento de Platón e a física de Demócrito, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e cos cambios socioculturais da Grecia antiga.	HFB2.2.1. Utiliza con rigor conceptos do marco do pensamento de Aristóteles, como substancia, ciencia, metafísica, materia, forma, potencia, acto, causa, efecto, teleoloxía, lugar natural, indución, dedución, abstracción, alma, monismo, felicidade e virtude, entre outros.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB2.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Aristóteles, examinando a súa concepción da metafísica e da física, o coñecemento, a ética eudemonista e a política, en comparación coas teorías de Platón.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB2.2.3. Describe as respostas da física de Demócrito, identificando os problemas da filosofía antiga, e relaciona esas respostas coas solucións achagadas por Aristóteles.	CAA	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB2.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Aristóteles por contribuír ao desenvolvemento do pensamento occidental, valorando positivamente a formulación científica das cuestións.	CMCCT	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
d e h	B2.8. Doutrinas éticas helenísticas:	B2.3. Coñecer as escolas éticas xurdidas no he-	HFB2.3.1. Describe as respostas das doutrinas éticas helenísticas, e	CMCCT	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato PRIMER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
I	Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo. B2.9. Científicos helenísticos. B2.10. A Biblioteca de Alexandría.	lenismo, como o Epicureísmo, o Estoicismo e o Escepticismo, valorar o seu papel no contexto socio-histórico e cultural da época, e recoñecer a repercusión dos grandes científicos helenísticos, apreciando a gran importancia para occidente da Biblioteca de Alexandría.	identifica algúns dos grandes logros da ciencia alexandrina.			Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
Bloque 3. A filosofía medieval						
b c d e h	B3.1. Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade.	B3.1. Explicar a orixe do pensamento cristián e o seu encontro coa filosofía a través das ideas fundamentais de Agostiño de Hipona, apreciando a súa defensa da liberdade, da verdade e do coñecemento interior ou a historia.	HFB3.1.1. Explica o encontro da filosofía e a relixión cristiá nas súas orixes, a través das teses centrais do pensamento de Agostiño de Hipona.	CCEC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
d e h	B3.2. Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e fe. Vías para a demostración da existencia de Deus. Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto.	B3.2. Coñecer a síntese de Tomé de Aquino, en relación co agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Media.	HFB3.2.1. Define conceptos de Tomé de Aquino, como razón, fe, verdade, deus, esencia, existencia, creación, inmortalidade, lei natural, lei positiva e precepto, entre outros, e aplicaos con rigor.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB3.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Tomé de Aquino, distinguindo a relación entre fe e razón, as vías de demostración da existencia de Deus, e a lei moral, en comparación coas teorías da filosofía Antiga.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB3.2.3. Discrimina as respostas do agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, identificando os problemas da filosofía medie-	CAA	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato PRIMER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
			val, en relación coas solucións achegadas por Tomé de Aquino.			
			HFB3.2.4. Valora o esforzo da filosofía de Tomé de Aquino por contribuír ao desenvolvemento das ideas e os cambios sociais da Idade Media, xulgando positivamente a universalidade da lei moral.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
d e h	B3.4. Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillelmo de Ockham. Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia.	B3.3. Coñecer algunhas das teorías centrais do pensamento de Guillelmo de Ockham, cuxa reflexión crítica supuxo a separación entre razón e fe, a independencia da filosofía e o novo pulo para a ciencia.	HFB3.3.1. Coñece as teses centrais do nominalismo de Guillelmo de Ockham e a súa importancia para a entrada na modernidade.	CCEC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
Bloque 1. Contidos transversais						
b d e h	B1.1. Comentario de texto. B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.1. Realizar a análise de fragmentos dos textos máis salientables da historia da filosofía, e ser capaz de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.	HFB1.1.1. Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.	CCL	100% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
			HFB1.1.2. Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas.	CAA CCL	100% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
			HFB1.1.3. Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados.	CAA CCL	100% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
a b c d e	B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.2. Argumentar con claridade e capacidade crítica, oralmente e por escrito, as súas propias opinións sobre os problemas fundamentais da filosofía, dialogando de xeito razoado con outras posicións diferentes.	HFB1.2.1. Argumenta as súas propias opinións con claridade e coherencia, tanto oralmente como por escrito.	CCL CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Comentario de Texto Instrumentos: Rúbrica Exame
			HFB1.2.2. Utiliza o diálogo racional na defensa das súas opinións, e valora a diversidade de ideas e, á vez, apoiándose nos aspectos comúns.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
b d e g m	B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía.	B1.3. Aplicar adecuadamente as ferramentas e os Procedementos: do traballo intelectual á aprendizaxe da filosofía, realizando traballos de organización e investigación dos contidos.	HFB1.3.1. Sintetiza correctamente a filosofía de cada autor/a, mediante resumos dos seus contidos fundamentais, e clasifícaaos nos núcleos temáticos que atravesan a historia da filosofía: realidade, coñecemento, ser humano, ética e política.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.3.2. Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros Procedementos: útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplícaaos con rigor.	CAA CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Comentario de texto Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.3.3. Selecciona información de distintas fontes, bibliográficas e de internet, e recoñece as fontes fiables.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.3.4. Realiza redaccións ou disertacións, traballos de investigación e proxectos que impliquen un esforzo creativo e unha valoración persoal dos problemas filosóficos formulados na historia da filosofía.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
d g m	B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía.	B1.4. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na realización e na exposición dos traballos de investigación filosófica.	HFB1.4.1. Utiliza as ferramentas informáticas e da web 2.0. (wikis, blogs, redes sociais, procesador de textos, presentación de diapositivas ou recursos multimedia, etc.) para o desenvolvemento dos traballos.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.4.2. Realiza procuras avanzadas en internet sobre os contidos da investigación, e decide os conceptos adecuados.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
						Rúbrica
			HFB1.4.3. Colabora en traballos colectivos de investigación sobre os contidos estudados utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual Rúbrica
Bloque 4. A filosofía na Modernidade e na Ilustración						
b c d e h l	B4.1. A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana. B4.2. F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento. B4.3. Implicacións da revolución científica. B4.4. Realismo político de Maquiavelo.	B4.1. Comprender a importancia do xiro do pensamento occidental que se deu no Renacemento e que anticipa a modernidade, valorando o novo humanismo que enxalza a "dignitas hominis", a investigación dos prexuízos do coñecemento de F. Bacon e as implicacións da Revolución Científica, e coñecer as teses fundamentais do realismo político de N. Maquiavelo.	HFB4.1.1. Comprende a importancia intelectual do xiro do pensamento científico que se deu no Renacemento, e describe as respostas da filosofía humanista sobre a natureza humana. HFB4.1.2. Explica as ideas ético-políticas fundamentais de N. Maquiavelo e compáraas cos sistemas ético-políticos anteriores.	CMCCT CSC	50% Cuestionarios 50% Exame 50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
b c d e h	B4.5. Descartes: O método, o "cogito" (coñecemento e realidade) e o dualismo antropológico. B4.6. Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O autor e o seu contexto.	B4.2. Entender o racionalismo de Descartes, distinguíndoo e relacionándoo coa filosofía humanista e o monismo panteísta de Spinoza, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Moderna.	HFB4.2.1. Identifica conceptos de Descartes como razón, certeza, método, dúbida, hipótese, "cogito", idea, substancia e subxectivismo, entre outros, e aplícaos con rigor. HFB4.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Descartes, analizando o método e a relación entre coñecemento e realidade a partir do "cogito" e o dualismo no ser humano, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval. HFB4.2.3. Identifica os problemas da filosofía moderna e relaciónaos coas solucións aportadas por Descartes.	CCL CCL CCEC	50% Cuestionarios 50% Exame 50% Cuestionarios 50% Exame 50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos:

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
						Aula virtual Exame
			HFB4.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Descartes por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a universalidade da razón cartesiana.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
b c d e h l	B4.7. Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto B4.8. Locke: liberalismo político.	B4.3. Coñecer o empirismo de Hume en relación co liberalismo político de Locke, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna.	HFB4.3.1. Utiliza conceptos de Hume como escepticismo, crítica, experiencia, percepción, inmanencia, asociación, impresións, ideas, hábito, contradición, causa, crenza, sentimento, mérito, utilidade, felicidade, contrato social, liberdade e deber, entre outros, e úsaos con rigor.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB4.3.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Hume, distinguindo os principios e os elementos do coñecemento respecto á verdade, a crítica á causalidade e á substancia, e o emotivismo moral, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval, e co racionalismo moderno.	CMCCT	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB4.3.3. Coñece e explica as ideas centrais do liberalismo político de Locke, identificando os problemas da filosofía moderna, e relaciónaas coas solucións aportadas por Hume.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB4.3.4. Valora o esforzo da filosofía de Hume por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, xulgando positivamente a procura da felicidade colectiva.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
b c d e h	B4.9. A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de natu-	B4.4. Coñecer os principais ideais dos ilustrados franceses, afondando no pensamento de J.J. Rousseau, e valorar a importancia do seu pensamento para o	HFB4.4.1. Comprende os ideais que impulsaron os ilustrados franceses, e explica o sentido e transcendencia do pensamento de Rousseau, a súa crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
	reza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.	xurdimento da democracia mediante unha orde social acorde coa natureza humana.				
b c d e h	B4.10. Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento. B4.11. Lei Moral e paz perpetua. B4.12. Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant. B4.13. Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.	B4.5. Comprender o idealismo crítico de Kant, en relación co racionalismo de Descartes, o empirismo de Hume e a filosofía ilustrada de Rousseau, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna.	HFB4.5.1. Aplica conceptos de Kant como sensibilidade, entendemento, razón, crítica, transcendental, ciencia, innato, xuízo, a priori, a posteriori, facultade, intuición, categoría, ilusión transcendental, idea, lei, fenómeno, nómeno, vontade, deber, imperativo categórico, autonomía, postulado, liberdade, dignidade, persoa, paz e pacto, entre outros, e utilízalos con rigor.	CAA	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB4.5.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Kant, analizando as facultades e os límites do coñecemento, a lei moral e a paz perpetua, comparándoas coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB4.5.3. Describe a teoría política de Rousseau, identificando os problemas da filosofía moderna e relacionándoa coas solucións achegadas por Kant.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB4.5.4. Respecta e razoa o esforzo da filosofía de Kant por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a dignidade e a procura da paz entre as nacións	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato TERCER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
Bloque 1. Contidos transversais						

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato TERCER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
b d e h	B1.1. Comentario de texto. B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.1. Realizar a análise de fragmentos dos textos máis salientables da historia da filosofía, e ser capaz de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.	HFB1.1.1. Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.	CCL	100% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
			HFB1.1.2. Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas.	CAA CCL	100% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
			HFB1.1.3. Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados.	CAA CCL	100% Exame	Procedementos: Comentario de texto Instrumentos: Exame
a b c d e	B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.2. Argumentar con claridade e capacidade crítica, oralmente e por escrito, as súas propias opinións sobre os problemas fundamentais da filosofía, dialogando de xeito razoado con outras posicións diferentes.	HFB1.2.1. Argumenta as súas propias opinións con claridade e coherencia, tanto oralmente como por escrito.	CCL CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Comentario de Texto Instrumentos: Rúbrica Exame
			HFB1.2.2. Utiliza o diálogo racional na defensa das súas opinións, e valora a diversidade de ideas e, á vez, apoiándose nos aspectos comúns.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
b d e g m	B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía.	B1.3. Aplicar adecuadamente as ferramentas e os Procedementos: do traballo intelectual á aprendizaxe da filosofía, realizando traballos de organización e investigación dos contidos.	HFB1.3.1. Sintetiza correctamente a filosofía de cada autor/a, mediante resumos dos seus contidos fundamentais, e clasifícaos nos núcleos temáticos que atravesan a historia da filosofía: realidade, coñecemento, ser humano, ética e política.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato TERCER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
			HFB1.3.2. Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros Procedementos: útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplícalos con rigor.	CAA CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Exame	Procedementos: Produción dos Alumnos Comentario de texto Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.3.3. Selecciona información de distintas fontes, bibliográficas e de internet, e recoñece as fontes fiables.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.3.4. Realiza redaccións ou disertacións, traballos de investigación e proxectos que impliquen un esforzo creativo e unha valoración persoal dos problemas filosóficos formulados na historia da filosofía.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
d g m	B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía.	B1.4. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na realización e na exposición dos traballos de investigación filosófica.	HFB1.4.1. Utiliza as ferramentas informáticas e da web 2.0. (wikis, blogs, redes sociais, procesador de textos, presentación de diapositivas ou recursos multimedia, etc.) para o desenvolvemento dos traballos.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
			HFB1.4.2. Realiza procuras avanzadas en internet sobre os contidos da investigación, e decide os conceptos adecuados.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual Rúbrica
			HFB1.4.3. Colabora en traballos colectivos de investigación sobre os contidos estudados utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual Rúbrica
Bloque 5. A filosofía contemporánea						
b c	B5.1. Marx: o materialismo histórico,	B5.1. Entender o materialismo histórico de	HFB5.1.1. Identifica conceptos de Marx como	CSC	50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato TERCER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
d e h	a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo. B5.2. Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto.	Marx, en relación co idealismo de Hegel e con Feuerbach, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Contemporánea.	dialéctica, materialismo histórico, praxe, alienación, infraestrutura, superestrutura, forzas produtivas, medios de produción, loita de clases, traballo, plusvalor e humanismo, entre outros, e utilizaos con rigor.		50% Exame	Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.1.2. Coñece e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Marx, examinando o materialismo histórico e a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e expón a súa visión humanista do individuo.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.1.3. Identifica os problemas da filosofía contemporánea en relación coas solucións achegadas por Marx.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.1.4. Valora o esforzo da filosofía de Marx por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, xulgando positivamente a defensa da igualdade social.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
b c d e h	B5.3. Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade como metáfora. B5.4. O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O	B5.2. Comprender o vitalismo de Nietzsche en relación co vitalismo de Schopenhauer, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea.	HFB5.2.1. Define conceptos de Nietzsche como crítica, traxedia, intuición, metáfora, convención, perspectiva, xenealoxía, transvaloración, nihilismo, superhome, vontade de poder, e eterno retorno, entre outros, e aplicaos con rigor.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos:

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato TERCER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
	autor e o seu contexto. B5.5. A vontade en Schopenhauer.		Nietzsche, considerando a crítica á metafísica, á moral e á ciencia, a verdade como metáfora, e a afirmación do superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, en comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea.			Aula virtual Exame
			HFB5.2.3. Distingue as respostas de Schopenhauer na súa afirmación da vontade e identifica os problemas da filosofía contemporánea, en relación coas solucións achegadas por Nietzsche.	CCEC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.2.4. Estima o esforzo da filosofía de Nietzsche por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora a defensa da verdade e da liberdade.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
b c d e h	B5.6. Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas filosóficas. O autor e o seu contexto.	B5.3. Entender o raciovitalismo de Ortega y Gasset en relación con figuras da filosofía española, como Unamuno, e do pensamento europeo, e valorar as influencias que recibe e a repercusión do seu pensamento no desenvolvemento das ideas e a rexeneración social, cultural e política de España.	HFB5.3.1. Utiliza conceptos de Ortega y Gasset e aplicaos con rigor, como obxectivismo, ciencia, europeización, filosofía, mundo, circunstancia, perspectiva, razón vital, raciovitalismo, vida, categoría, liberdade, idea, crenza, historia, razón histórica, xeración, home-masa e home selecto, entre outros.	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.3.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía e da análise social de Ortega y Gasset, en relación con posturas filosóficas como o realismo,	CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato TERCER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
			o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, entre outras.			
			HFB5.3.3. Respecta o esforzo da filosofía de Ortega y Gasset por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais e culturais da Idade Contemporánea española, e valoro seu compromiso coa defensa da cultura e da democracia.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
b c d e h	B5.7. Filosofía crítica da escola de Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso. B5.8. Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa. B5.9. Contribución de Habermas ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea. B5.10. Pensamento posmoderno: principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vixencia actual.	B5.4. Coñecer as teses fundamentais da crítica da Escola de Frankfurt, analizando a racionalidade dialóxica de Habermas, relacionándoo coa filosofía crítica da Escola de Frankfurt, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea. Coñecer as teses máis definitorias do pensamento posmoderno, identificando as teses fundamentais de Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e valorar criticamente a súa repercusión no pensamento filosófico a partir de finais do século XX.	HFB5.4.1. Identifica conceptos de Habermas, como coñecemento, interese, consenso, verdade, enunciado, comunicación, desigualdade, ou mundo da vida, e conceptos da filosofía posmoderna, como deconstrución, diferenza, cultura, texto, arte, e comunicación, entre outros, aplicándoos con rigor. HFB5.4.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías da filosofía de Habermas, distinguindo os intereses do coñecemento e a acción comunicativa, e as teorías fundamentais da posmodernidade, analizando a deconstrución da modernidade desde a multiplicidade da sociedade da comunicación.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.4.3. Identifica as respostas da filosofía crítica da escola de Frankfurt e reflexiona sobre elas, identificando os problemas da filosofía contemporánea.	CAA	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.4.4. Estima o esforzo da filosofía de Ha-	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato TERCER TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación (%)*
			bermas e do pensamento posmoderno por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora o seu esforzo na defensa do diálogo racional e o respecto á diferenza.			Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.4.5. Coñece as teses características do pensamento posmoderno, como a crítica á razón ilustrada, á idea de progreso, ao pensamento totalizador e á trivialización da existencia, o crepúsculo do deber, ou a perda do suxeito fronte á cultura de masas, entre outras.	CSC	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame
			HFB5.4.6. Explica e argumenta sobre as principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexiona sobre a súa vivencia.	CAA CCL	50% Cuestionarios 50% Exame	Procedementos: Cuestionarios Comentario de texto Instrumentos: Aula virtual Exame

7.5. Consideracións metodolóxicas que require a materia

As orientacións metodolóxicas propostas apuntan á potenciación e consolidación de certas competencias promovidas xa en etapas educativas anteriores. De acordo con este criterio, as metodoloxías concretas empregadas polos profesores nesta materia deberán orientarse a:

- Espertar a curiosidade e interese do alumnado polos problemas suscitados noutras etapas históricas mediante a planificación de contextos e estratexias de aprendizaxe que o acheguen ao seu contexto vivencial, establecendo similitudes con problemas actuais.
- Propiciar a autonomía na busca e procesamento da información pertinente para os temas tratados.
- Promover a lectura e análise de textos filosóficos e a elaboración de comentarios sobre eles que inclúan reflexións críticas argumentadas.
- Propoñer a planificación e elaboración, por parte das alumnas e dos alumnos, de traballos de investigación ou creación que potencien a relación da Filosofía con outras materias e contextos culturais.
- Mellorar as estratexias de procura de información, xestión e creación de coñecemento a través da Rede.
- Formular as diversas actividades con diferente grao de complexidade en función dos recursos cognitivos necesarios para realizalas, coa dobre finalidade de atender á diversidade dentro da aula e permitir unha autoavaliación axeitada e unha motivación progresiva cara a niveis de maior complexidade.

O comentario de texto, será o exercicio privilexiado para esta materia e un contido procedementa básico. As sínteses conceptuais e o estudo do ámbito histórico e cultural deben complementa-la lectura dos textos. Promoverase nos alumnos e nas alumnas a capacidade de determinar cales son as súas propias necesidades de información, tanto xeral coma específica e como satisfacelas acudindo a obras de consulta. O uso sistemático de fontes bibliográficas de información habituarao aos mecanismos básicos do traballo intelectual. Finalmente, o exercicio da composición fomentará a capacidade de determinar enfoques propios a temas tradicionais, xunto coa capacidade de establecer relacións e de argumentar, habilidades todas elas necesarias para acadar-la madurez intelectual.

O profesorado do Departamento impartirá as clases, suxeitándose aos contidos, que acabamos de sinalar nos apartados anteriores. Cada unidade consta dos seguintes elementos:

- Unha selección de textos filosóficos.
- Unha explicación teórica por parte do profesor.
- Cuestionarios de contidos a realizar na aula virtual.
- Exercicio da técnica de lectura e comprensión de textos.
- Exercicio da expresión escrita e oral en base ao vocabulario técnico e a precisión conceptual que requira cada teoría filosófica.

Todos estes aspectos desenvolveranse cunha metodoloxía activa, que logre a participación de todo o alumnado.

7.6. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar

A materia terá un seguimento tanto a través da clase presencial como da aula virtual. Os materiais serán subministrados a través da aula virtual no seguinte enderezo:

<http://www.edu.xunta.gal/centros/iesbrion/aulavirtual/course/view.php?id=98>

7.7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado

a) Criterios de avaliación

Os criterios que se establecen a continuación están orientados a comprobar o grao de consecución, por parte do alumnado, dos contidos e estándares de aprendizaxe prescritos no currículo. Estes criterios concretanse metodoloxicamente no desenvolvemento de oito tipos de acción diferentes que se repiten a través de todo o currículo e que aquí recolleemos de forma global, facendo explícito os criterios de avaliación pormenorizados que describe o currículo. Así, en cada avaliación se avaliará tendo en conta estes oito criterios, aínda que se deberá ter en conta que, tanto o proceso de aprendizaxe como as accións nas que este se pon de manifesto, son sempre complexas; de aí que cada criterio deba ser tomado como un complemento dos outros, como unha perspectiva desde a que completar todo o proceso de avaliación da aprendizaxe. Estes criterios fan referencia a unha educación presencial, pero dada a situación actual provocada polo COVID19, no caso dun confinamento, a avaliación do alumnado de 2º de Bacharelato, terá en conta o traballo realizado e entregado a través da aula virtual do centro. Esta programación está baseada en estándares de aprendizaxe mínimos, polo que en caso de confinamento ou semipresencialidade, adaptaránse os contidos, reducíndoos o máximo posible de tal xeito que permitan superar os estándares de aprendizaxe e neste caso, seguindo as directrices da CIUG.

- B1.1. Realizar a análise de fragmentos dos textos máis salientables da historia da filosofía, e ser capaz de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas. Este criterio transversal está tamén recollido en cada un dos estándares referidos a os 4 bloques de contidos curriculares que desenvolven os diferentes períodos históricos e autores.

- B.1.2. Argumentar con claridade e capacidade crítica, oralmente e por escrito, as súas propias opinións sobre os problemas fundamentais da filosofía, dialogando de xeito razoado con outras posicións diferentes e Aplicar os coñecementos ao do contorno vital así tomar conciencia acerca da utilidade dos saberes académicos. Este criterio transversal está tamén recollido en cada un dos estándares referidos a os 4 bloques de contidos curriculares que desenvolven os diferentes períodos históricos e autores.
- B.1.3. Aplicar adecuadamente as ferramentas e os procedementos do traballo intelectual á aprendizaxe da filosofía, realizando traballos de organización e investigación dos contidos.
- B.1.4. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na realización e na exposición dos traballos de investigación filosófica.
- Coñecemento e comprensión dos problemas, teorías e autores do currículo (B2.1./B2.2./B2.3/B3.1./B3.2/B3.3/B4.1/B4.2/B4.3/B4.4./B4.5/B5.1./B5.2./B5.3./B6.4./).
- Incorporación significativa do vocabulario técnico introducido e comprobar o nivel de precisión, exactitude e rigor no seu uso tanto oral como escrito. (B2.1./2.2./B2.3/B3.1./B3.2/B3.3/B4.1/B4.2/B4.3/B4.4./B4.5/B5.1./B5.2./B5.3./B6.4./).
- Corroborar o grao de adquisición dunha perspectiva histórica que permita situar as ideas e acontecementos nun esquema xeral no que se integre a historia do pensamento en Occidente. Este criterio transversal está tamén recollido en cada un dos estándares referidos a os 4 bloques de contidos curriculares que desenvolven os diferentes períodos históricos e autores. (B2.1./2.2./B2.3/B3.1./B3.2/B3.3/B4.1/B4.2/B4.3/B4.4./B4.5/B5.1./B5.2./B5.3./B6.4./).

b) Criterios de cualificación

A proposta de valoración numérica dos resultados da avaliación establecerase segundo as pautas seguintes:

- A valoración dos cuestionarios propostos na aula suporá o 20 % da cualificación global (ata puntos). Realizarase un cuestionario por unidade didáctica.
- A corrección das probas escritas sobre os contidos con arranxo aos estándares de aprendizaxe e o instrumento de avaliación correspondente, suporán o 70 % da cualificación global (ata 4 puntos). Como mínimo realizarase unha proba ou exame trimestral. Para cada avaliación fixarase un tipo de proba baseado nunha ferramenta básica da actividade filosófica (composición, comentario ou argumentación).
- As Tarefas de aplicación de coñecementos con arranxo aos estándares de aprendizaxe marcados, que se realicen de forma voluntaria (lecturas, ensaios, proxectos de investigación, análise de documentos audiovisuais, creación audiovisual, exposicións, etc.) poderá sumar ata un 10% na cualificación (ata 1 puntos). Poderá realizarse unha por trimestre.

A comprobación da consecución dos diferentes estándares de avaliación realizarase mediante tres **Procedementos de avaliación**: CUESTIONARIOS, presentación de TRABALLOS PROPOSTOS.

Procedemento	Mínimo	Ponderación	Instrumentos:
Cuestionario pechado: 3 por avaliación	5 puntos sobre 10	20%	Cuestionario MOODLE
Exame	5 puntos sobre 10	70%	EXAME
Traballos propostos na aula virtual	Nivel C na rúbrica de avaliación da avaliación	10%	RÚBRICA

Tanto a corrección dos cuestionarios como a entrega de traballos terá lugar a través da Aula Virtual.

A suma das cualificacións dos traballos para a obtención da cualificación en cada avaliación establecerase a partir das cualificación dos diferentes procedementos SEN REDONDEO.

Para alcanzar o nivel de suficiencia (5 puntos) nunha avaliación cómpre acadar polo menos o nivel de suficiencia (metade da puntuación) no apartado 124, correspondente Á PUNTUACIÓN MÍNIMA REQUIRIDA. De non obterse o nivel de suficiencia neste apartado a cualificación máxima que se poderá obter será de 4 puntos.

Cando se produza unha avaliación negativa as actividades de recuperación consistirán en:

- Realización dun exame de recuperación que permita demostrar que se ten acadado o nivel prescrito. Este exame terá a mesma forma e contidos que o exame proposto para as avaliación extraordinarias.

***A falta de asistencia aos exames non é recuperable, salvo en caso de xustificación documental médica (en caso de enfermidade) ou de institución oficial (no caso de non asistencia por requirimento para exames ou por causa persoal ineludible). A recuperación dos exames aos que se faltou por causa xustificada farase antes da avaliación, de ser posible, ou posteriormente e farase contar a avaliación no caderno do profesor.

Non se contempla a recuperación dos traballos de aplicación ou de aula fora de prazo posto que estes poderán entregarse a través da aula ou do blog do alumno, mesmo fora do período escolar.

Instrumentos de avaliación

1. **Cuestionarios pechados** de “escolla múltiple” realizados na aula (un por cada unidade didáctica).
2. **Exames** relativos aos contidos de cada avaliación, en forma de comentario de texto
3. **Rúbrica** para a corrección dos Traballos de aplicación ou investigación opcionais

Estrutura do exame e criterios de cualificación

O exame conterá tres apartados con subapartados estruturados da seguinte forma

1. Cualificación máxima de 6 ptos.: 3 para o comentario e 3 para a cuestión proposta
 - a) Un comentario do texto que deberá amosar unha axeitada comprensión (conceptos fundamentais e estrutura argumentativa), establecendo tamén unha contextualización da súa temática (no pensamento do autor e na historia da filosofía).

Cualificación máxima.- 3 pt.

- b) Unha cuestión teórica que será cualificada en función da pertinencia dos contidos e da precisión conceptual; asemade coa súa coherencia e articulación discursiva.

Cualificación máxima.- 3 pt.

2. Cualificación máxima de 3 pt.

A cuestión teórica será cualificada cos criterios xa recollidos no apartado anterior (1.b).

3. A cualificación máxima será de 1 pto

- a) Proporanse dous conceptos para identificar ao filósofo relacionado con cada un deles

Cualificación máxima.- 0,5 pt.

- a) Nomear o título de dúas obras dun autor do bloque. A resposta correcta conterá o título completo.

Cualificación máxima.- 0,5 pt.

Nos apartados 1 (a e b) e 2 valorarase tamén a corrección expresiva e gramatical.

EXEMPLO DE EXAME

1. Comenta o fragmento proposto e, a partir do comentario, desenvolve a cuestión que o segue. (Cualificación máxima: 6 pts.: 3 para o comentario e 3 para a cuestión).

TEXTO

«Feitas estas distincións, cómpre examinar as causas, cales e cantas son. E xa que se trata de coñecer, e non cremos ter coñecemento de algo sen antes ter captado en cada caso o porqué (e isto vén sendo captar a causa primeira), é evidente que nós temos que facelo coa xeración e a destrución e con todo cambio natural, a fin de que, coñecendo os seus principios, intentemos encamiñar ata eles cada unha das nosas investigacións.

Nun sentido (a) chámase causa a ese constitutivo inherente do que se fai algo, coma tal o bronce da estatua e a prata da copa e os seus xéneros. Noutro sentido (b) é a forma e o modelo, é dicir, a definición da esencia e os seus xéneros (así a causa da oitava é a relación de dous a un, e en xeral o número), e tamén as partes da definición. E tamén (c) é aquilo de onde xorde o principio primeiro do cambio ou do repouso; así quen toma unha resolución é causa, o pai e causa do fillo, e en xeral o que fai é causa do feito e o que produce un cambio é causa do cambiado. E aínda máis (d), é o fin, aquilo para o que é algo, como a saúde con relación ó paseo. Pois, por que paseamos? Dicimos que para ter saúde e, ó falar así, cremos indicar a causa. E son un medio para o fin todas as cousas que outro move; así o adelgazamento ou a purga, os medicamentos ou os instrumentos cirúrxicos, todos eles son medios para a saúde, pero hai diferenzas entre eles, xa que uns son accións e outros instrumentos.»

ARISTÓTELES, *Física* II-3 194b16-195a3. Tradución de Teresa Amado Rodríguez (USC)

- a) Comenta o texto proposto.
- b) Responde a seguinte cuestión: Física e metafísica en Aristóteles
2. A orixe do cosmos na corrente presocrática. (Cualificación máxima: 3 pts.).
3. Responde as 2 breves cuestións seguintes. (Cualificación máxima: 1 pto.):
- a) Indica a que filósofo corresponden os seguintes conceptos:
- Pensamento discursivo
 - Alma vexetativa
- b) Nomea dúas obras de Platón.

Rúbrica para os traballos voluntarios

RUBRICA PARA TRABALLOS VOLUNTARIOS.				
CRITERIO	A	B	C	D
Contidos	Non se trata o tema mais que superficialmente Non se abordan contidos específicos Non se tiran conclusións Non hai metodoloxía	O tema trátase de forma non significativa Os contidos abordados son pobres Non se tiran conclusións A metodoloxía é insuficiente.	A abordaxe do tema é limitada Abordáanse a maioría dos contidos As limitacións son estudadas parcialmente O método se usa parcialmente Non se extraen conclusións	Está tratado o tema en profundidade Abordáanse todos os contidos delimitados Explícanse as limitacións Usa unha metodoloxía específica Estraense conclusións
Redacción e organización	O aspecto do traballo é descoidado Uso moi deficiente da linguaxe Organización nula das ideas	O aspecto do traballo é descoidado Uso deficiente da linguaxe Organización mínima das ideas	Aspecto coidado A linguaxe é estereotipada A organización de ideas é básica sen contribución persoal	Aspecto coidado e elegante Bo uso da linguaxe Boa organización de ideas

	Non se cumpren os apartados	Non se cumpren todos os apartados	Cumprense os apartados propostos	Ben a distribución en apartados
Manexo da información	Non se usan fontes de información Non se cita correctamente Non hai bibliografía Non se distingue entre información allea e persoal	Usáanse fontes de información non válidas Non se usa sistema citas Inclúese bibliografía pero de forma incorrecta Non se distínguese entre información e creación persoal.	Usáanse fontes de información válidas pero moi básicas Usase un sistema citas non formal Inclúese bibliografía pero de forma incorrecta Distínguese entre información e creación persoal.	Usáanse fontes de información válidas e suficientes Cítanse adecuadamente Inclúese bibliografía de forma correcta Distínguese entre información e creación persoal.
Autonomía	Non hai ningún aspecto do traballo que sexa persoal	Só é persoal a atribución de exemplos e a conclusión de forma mínima	Establece conclusións persoais pero non é quen de analizar o tema desde unha perspectiva propia	Proposta orixinal de análise do tema. Conclusións persoais Autocrítica da propia perspectiva.

c) Criterios de promoción

Para superar a materia deberá obterse cando menos a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das 3 avaliacións, calculada a partir das cualificacións SEN REDONDEO obtidas en cada avaliación ou nos exames de recuperación correspondentes.

d) Avaliacións extraordinarias

O alumnado que non supere o curso na avaliación ordinaria do curso, enfrontará en setembro un exame final de **TODOS OS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE DO CURSO**.

A cualificación do exame establecerase sobre 10 puntos e o alumno/a deberá conseguir cando menos 5 para superar a materia.

O modelo de exame e os criterios de cualificación serán os mesmos que aparecen no apartado de Criterios de cualificación.

7.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

a) Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear o interese que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a aplicación e transferencia do coñecemento.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
6. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
7. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
8. Correspondeuse o traballo do alumnado dentro do grupo coa avaliación obxectiva da materia				
9. A avaliación foi obxectiva				
10. A asistencia e compromiso coa materia foi a adecuada				

b) Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				

2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Análizanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Os materiais son axeitados as capacidades do alumnado e aos contidos da materia				
16. Os cuestionarios son adecuados a cada bloque temático				
17. Avaliáase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

7.9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O alumnado coa materias de Historia da Filosofía pendente no curso anterior terá a mesma atención que o resto do alumnado do curso, pero poderá optar por conservar a cualificación obtida durante o curso anterior nos:

- Traballos que teña superados no curso anterior.
- Cuestionarios realizados na aula virtual.

O Exame para este alumnado seguirá o modelo do curso 2015-16: realización dunha composición, dos autores impartidos en cada avaliación. A este efecto conservaranse os textos e cuestións propostas no curso anterior e que poden seguirse na aula Virtual da materia.

Exemplo:

Modelo de exame

Lea atentamente o seguinte e texto de ARISTÓTELES e a partir del responda ás cuestións que se formulan.

- Teña en conta que se trata de cuestións relacionadas entre si. Procure integrar as respostas nunha composición redactada de maneira unitaria.
- Na avaliación da proba teranse en conta non só os contidos do exposto (coñecemento da materia), senón tamén as calidades formais da exposición, tanto nos aspectos relativos ao uso dun vocabulario apropiado, coma no referente á corrección sintáctica, ortográfica e retórica.

TEXTO

Xa que existen dúas clases de virtude, a dianoética e a ética, a dianoética xorde e medra principalmente pola aprendizaxe e por iso precisa de experiencia e de tempo. En cambio a ética xorde do costume, por iso o seu nome varía un pouco do de costume. Deste feito resulta evidente que ningunha das virtudes éticas se dá en nós por natureza, pois nada do que existe por natureza cambia por costume. Así, por exemplo, a pedra, que por natureza vai para abaixo, non se afaría a ir para arriba por máis que se intentase meterlle o costume tirándoa moitas veces para arriba, nin o lume se afaría a ir para abaixo, nin ningunha outra cousa que é de certa natureza podería afacerse a ter outra distinta. Así é que as virtudes non se producen por natureza nin contra a natureza, senón porque temos de noso aptitude para recibilas e perfeccionalas mediante o costume. Ademais, de todo o que está na nosa natureza, primeiro acadamos as capacidades e logo desenvolvemos as actividades (isto é evidente no tocante ós sentidos; non adquirimos os sentidos por ver moitas veces ou oír moitas veces, senón o contrario: usámoslos porque os temos, non os temos porque os usamos). En cambio, as virtudes adquirímolos porque antes as exercitamos, como ocorre coas demais artes. Pois o que hai que facer despois de aprendelo, aprendémolo facéndoo. Por exemplo, facémonos

construtores construíndo e citaristas tocando a cítara. Así, tamén, practicando a xustiza facémonos xustos, moderados practicando a moderación e fortes practicando a fortaleza. Proba disto é o que sucede nas cidades. Os lexisladores fan bos ós cidadáns ensinándolles certos costumes, e esa é a vontade de todo lexislador; os que non o fan ben equivócanse e niso se distingue un bo réxime dun mal réxime. ARISTÓTELES, *Ética a Nicómaco*, libro II, 1103a14

CUESTIÓNS PRINCIPAIS ÁS QUE DEBE DAR RESPONSTA A COMPOSICIÓ

I. Marco histórico e conceptual : (avaliación:de 0 a 2,5 puntos)

- Situar o autor do texto no marco histórico-cultural e filosófico da súa época.
- Cuestión contextual: O tránsito cara á época helenística.

II. Cuestión de comprensión: (avaliación:de 0 a 6 puntos)

- Lea atentamente o texto e a partir del responda á seguinte cuestión temática: A ética aristotélica: ethos e praxe, o concepto de areté.

III. Coñecemento específico: (avaliación:de 0 a 1,5 puntos)

- Atendendo á problemática do texto e á cuestión temática, expoña –con claridade e rigor conceptual–, as relacións (de semellanza ou diferenza) con outros autores, correntes filosóficas ou épocas da “Historia da Filosofía”.
- Comentario persoal.

7.10. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato

Esta materia non é unha materia de continuidade polo que non precisa deste tipo de proba.

7.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados

Para levar a cabo a avaliación inicial do alumnado se proporá a lectura dun texto con conceptos filosóficos básicos e se pedirá a resposta a unha serie de cuestións que tentarán valorar a súa capacidade de análise e síntese e captación da información.

Sobre a lectura de ese texto se pedirá ao alumno que:

- Seleccione e subliñe a tese principal e as subsidiarias.
- Exprese en un texto mínimo o sentido que tenta transmitir o texto.
- Defina os conceptos máis relevantes.
- Elabore un esquema coa relación entre os conceptos fundamentais do texto.
- Explique a súa posición respecto ao problema de forma que permita valorar a súa capacidade argumental.
- Propoña un exemplo extraído da literatura, o cine, a arte, a política que explique e poña de manifesto a relación entre o problema filosófico e a cultura actual.

O exercicio valorárase de acordo aos estándares de aprendizaxe do bloque 1 do currículo Contidos transversais de acordo á seguinte rúbrica:

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE TRANSVERSAIS	nulo	básico	bo	avanzado
Lectura comprensiva de textos				

Análise crítico e identificación de teses filosóficas				
Elabora e comprende o vocabulario básico				
Elaboración de esquemas y mapas conceptuais				
Creación autónoma e propia				
Organización ordenada do texto escrito				
Uso dos recursos retóricos e lóxicos				
Comprensión de problemas filosóficos				

En función dos resultados desta proba adaptaranse as actividades propostas nas unidades didácticas e as tarefas finais propostas para cada avaliación.

7.12. Medidas de atención á diversidade

Proporanse medidas de reforzo mediante lecturas, vídeos e outros materiais complementarios para aqueles alumnos que teñan dificultades coas competencias básicas. Todos eles dispoñibles a través da aula virtual.

Proporanse diferentes canles para a presentación das tarefas que, de acordo coa teoría das Intelixencias Múltiples, se adapten mellor a cada un dos alumnos. Así en cada tema serán de elección unha serie de tarefas que propoñen formas de realización adaptadas a cada unha destas intelixencias (infografía, cómics, videopresentacións, textos...)

A través da aula virtual da materia garantirase o seguimento da materia a aquel alumnado que, por razóns xustificadas, non poida durante algún tempo asistir ás clases.

7.13. Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda

- B1.1. Comentario de texto.
- B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.
- B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía.
- B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía.

7.14. Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.

Neste curso o Departamento de Filosofía realizará as seguintes actividades:

- Concorrenza á V Olimpiada filosófica de Galicia.
- As presentes na Programación Anual do Centro.

7.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora

A fin de poder mellorar a programación didáctica dos anos vindeiros:

- Recollerase na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e cursos.
- Realizarase unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Realizarase unha comprobación dos indicadores seguintes:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				

4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
9. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
10. Adecuación do libro de texto				
11. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
15. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
16. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
19. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

7.16. Plan lector

O proposto para o Plan Lector del Centro.

7.17. Plan TIC

- Uso e manexo da información en contextos dixitais.
- Creación de materiais dixitais como resultado das tarefas propostas ao longo do curso.
- Participación en blogs e plataformas dixitais para crear un PLE.
- Aprendizaxe e uso das aulas dixitais en contorno MOODLE.

8. Psicoloxía

8.1. Introducción e contextualización

A materia de Psicoloxía é unha materia de libre configuración, a que se pode acceder desde calquera das vías do Bacharelato e que proporciona coñecementos fundamentais para o mundo actual xa que serve, tanto de orientación da propia conduta como de introdución aos coñecementos específicos que precisa calquera profesional da saúde ou de traballos que requiran e teñan as relacións persoais, laborais ou sociais como finalidade.

A materia organízase en seis bloques: "A psicología como ciencia", "Fundamentos biolóxicos da conduta", "Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria", "Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, intelixencia e pensamento", "A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade" e "Psicología social e das organizacións". Daquela, desde a consideración da disciplina como ciencia, analízanse os fundamentos biolóxicos da conduta, as capacidades cognitivas como a percepción, a memoria e a intelixencia, afondando na aprendizaxe e na construción da nosa personalidade individual e social.

8.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

A materia de Psicología, desde a dobre vertente humanística e científica, pode colaborar dun xeito representativo e versátil a fomentar o espírito científico, a capacidade de aprender sobre o mundo (CMCCT) e moi particularmente sobre a propia capacidade de aprender e as súas técnicas (CAA). A actualidade dos seus contidos e as múltiples experiencias prácticas permiten un tratamento transversal da materia que incide no coñecemento das relacións entre os diferentes ámbitos da cultura (CSC) e fai necesario usar as redes sociais e tratamento da información procurando deste xeito un dominio nestes eidos (CD). Como disciplina que pode cooperar na mellora xenérica das condicións de vida das persoas e, ao mesmo tempo, patrocinar, desde o autoconhecimento, o xenuíno desenvolvemento persoal, é unha materia que permite desenvolver o espírito emprendedor (CSIEE). A metodoloxía que aplicaremos na materia insistirá de forma especial na capacidade expositiva do alumnado, tanto de forma escrita, icónica ou verbal (CLL).

8.3. Concreción dos obxectivos por curso

Para esta materia consideramos esenciais os seguintes obxectivos propostos para o Bacharelato, obxectivos que adecuaremos aos contidos específicos da materia

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, fundamentalmente adquirindo os coñecementos científicos necesarios para sustentar unha igualdade de xénero e o respecto aos dereitos dos individuos, insistindo no especial dereito á saúde, tanto física coma psíquica.
- b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais, para o que serán especialmente útiles os coñecementos adquiridos na materia.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
- g) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
- h) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- i) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos e o estatuto específico da Psicoloxía como ciencia e os seus límites.
- j) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural, relacionando o ámbito da materia con diferentes expresións culturais.
- k) Impulsar condutas e hábitos saudables en relación coa saúde psíquica.

8.4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe

Psicoloxía. 2º de bacharelato PRIMEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 1. A psicoloxía como ciencia						
b e h l	B1.1. A psicoloxía desde as súas orixes en Grecia ata o século XIX. B1.2. Constitución da psicoloxía como saber autónomo: Wundt, Watson, James e Freud. B1.3. Diversidade de acepcións do	B1.1. Entender e apreciar a especificidade e a importancia do coñecemento psicolóxico, como ciencia que trata da conduta e os procesos mentais do individuo, valorando que se trata dun saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a investigación e a innovación.	PSB1.1.1. Explica e constrúe un marco de referencia global da psicoloxía, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicoloxía	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato PRIMEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	<p>termo psicología ao longo da súa evolución.</p> <p>B1.4. Obxecto propio da psicología. A psicología e outros saberes.</p>		<p>ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt.</p>			
			<p>PSB1.1.2. Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicología desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes.</p>	CMCCT	<p>Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos</p> <p>50% Cuestionarios</p>	<p>Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos</p> <p>Instrumentos: Aula virtual</p>
d e l	<p>B1.5. Obxectivos que caracterizan a psicología.</p> <p>B1.6. Facetas teórica e práctica da psicología, e ámbitos de aplicación.</p> <p>B1.7. Metodoloxías da investigación psicolóxica: métodos e obxectivos.</p>	<p>B1.2. Identificar a dimensión teórica e práctica da psicología, os seus obxectivos, as súas características e as súas ramas e técnicas de investigación, relacionándoas, como ciencia multidisciplinar, con outras ciencias cuxo fin é a comprensión dos fenómenos humanos, como a filosofía, a bioloxía, a antropología, a economía, etc.</p>	<p>PSB1.2.1. Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicología: describir, explicar, predicir e modificar.</p>	CMCCT	<p>Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos</p> <p>50% Cuestionarios</p>	<p>Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos</p> <p>Instrumentos: Aula virtual</p>
			<p>PSB1.2.2. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicología, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.</p>	CSC	<p>Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos</p> <p>50% Cuestionarios</p>	<p>Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos</p> <p>Instrumentos: Aula virtual</p>
			<p>PSB1.2.3. Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os méto-</p>	CAA	<p>Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos</p> <p>50% Cuestionarios</p>	<p>Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos</p> <p>Instrumentos: Aula virtual</p>

Psicología. 2º de bacharelato PRIMEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			dos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.).			
a d e g h	B1.8. Achegas máis importantes da psicoloxía na comprensión dos fenómenos humanos. Problemas tratados e conclusións ofrecidas. B1.9. Teorías psicolóxicas: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía. B1.10. Textos de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.	B1.3. Recoñecer e expresar as achegas máis importantes da psicoloxía, desde os seus inicios ata a actualidade, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas polas correntes psicolóxicas contemporáneas, e realizando unha análise crítica de textos significativos e breves de contido psicolóxico, identificando as problemáticas formuladas e relacionándoas co estudado na unidade.	PSB1.3.1. Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB1.3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicoloxía de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais.	CD CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
Bloque 2. Fundamentos biolóxicos da conduta						
e g h i	B2.1. Anatomía do encéfalo humano. Comparativa co doutros animais.	B2.1. Explicar a evolución do cerebro humano desde un enfoque antropolóxico, distinguindo as	PSB2.1.1. Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos

Psicología. 2º de bacharelato PRIMEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	B2.2. Filoxénese da evolución do cerebro humano e relación coa conduta.	súas características específicas das doutros animais, co fin de apreciar a importancia do desenvolvemento neurolóxico e as consecuencias que delas se derivan.	en comparación co humano, valéndose de medios documentais. PSB2.1.2. Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana.		50% Cuestionarios	Instrumentos: Aula virtual
				CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
degi	B2.3. Morfoloxía da neurona. Sinapse, impulso nervioso e neurotransmisores. B2.4. Áreas do cerebro e as funcións que executan.	B2.2. Analizar e apreciar a importancia da organización do sistema nervioso central, fundamentalmente do encéfalo humano, distinguindo as localizacións e as funcións que determinan a conduta dos individuos	PSB2.2.1. Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB2.2.2. Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas.	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
ehil	B2.5. Técnicas de investigación da actividade cerebral: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos. B2.6. Impulso que deron as técnicas de investigación do cerebro para o estudo do comportamento e a solución dalgunhas patoloxías.	B2.3. Entender e valorar as técnicas actuais de investigación do cerebro e o seu impacto no avance científico acerca da explicación da conduta e na superación dalgúns trastornos e dalgunhas doenzas mentais.	PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB2.3.2. Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
acegi	B2.7. Bases xenéticas da diferenza entre a conduta feminina e a masculina.	B2.4. Comprender e recoñecer algunhas das bases xenéticas que determinan a conduta humana.	PSB2.4.1. Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e inves-	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos:

Psicología. 2º de bacharelato PRIMEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	B2.8. Doenzas causadas por alteracións xenéticas. Anomalía na conduta. Síndromes.	mana, apreciando a relación de causa e efecto que pode existir entre ambas as dúas e destacando a orixe dalgunhas doenzas producidas por alteracións xenéticas.	tiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina.		50% Cuestionarios	Aula virtual
			PSB2.4.2. Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, delección, etc.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB2.4.3. Localiza e selecciona información en internet acerca de distintos tipos de doenzas causadas por alteracións xenéticas, tales como a síndrome de Down, a síndrome de Turner, a síndrome do miaño de gato ou a síndrome de Klinefelter, entre outras.	CD CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
b c d h	B2.9. Sistema endócrino. Glándulas e hormonas, e influencia na conduta. Influencia na diferenza entre a conduta feminina e a masculina.	B2.5. Investigar e resumir a influencia do sistema endócrino sobre o cerebro e os comportamentos derivados diso, co fin de valorar a importancia da relación entre ambos.	PSB2. 5.1. Realiza, en colaboración grupal, un mapa conceptual do sistema endócrino, apreciando a súa influencia na conduta humana e os seus trastornos, por exemplo: hipófise e depresión, tiroide e ansiedade, paratiroide e astenia, suprarrenais e delirios, páncreas e depresión, sexuais e climatario, etc.	CMCCT CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB2.5.2. Investiga as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres, e os seus efectos na conduta, valorando o coñecemento destas diferenzas como un Instrumentos: que permite un entendemento e unha comprensión mellores entre as persoas de diferente sexo.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 3. Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria						
b d e g h l m	<p>B3.1. Percepción: elementos e fases do proceso.</p> <p>B3.2. Teorías sobre a percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicología.</p> <p>B3.3. Leis da percepción da Gestalt.</p> <p>B3.4. Ilusións ópticas e trastornos perceptivos.</p> <p>B3.5. Algúns fenómenos perceptivos: constancia perceptiva, percepción subliminar e extrasensorial, membro fantasma e percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle), etc.</p>	<p>B3.1. Comprender a percepción humana como un proceso construtivo eminentemente subxectivo e limitado, no cal ten a súa orixe o coñecemento sobre a realidade, valorando o ser humano como un procesador de información.</p>	<p>PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecéndoo dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transducción, transmisión e recepción).</p>	CMCCT	<p>Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos</p> <p>50% Cuestionarios</p>	<p>Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos</p> <p>Instrumentos: Aula virtual</p>
			<p>PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicología.</p>	CAA CCEC	<p>Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos</p> <p>50% Cuestionarios</p>	<p>Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos</p> <p>Instrumentos: Aula virtual</p>
			<p>PSB3.1.3. Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías).</p>	CSIEE	<p>Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos</p> <p>50% Cuestionarios</p>	<p>Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos</p> <p>Instrumentos: Aula virtual</p>
			<p>PSB3.1.4. Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia.</p>	CD	<p>Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos</p> <p>50% Cuestionarios</p>	<p>Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos</p> <p>Instrumentos: Aula virtual</p>
			<p>PSB3.1.5. Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle) entre outros, e expón as súas</p>	CD	<p>Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos</p> <p>50% Cuestionarios</p>	<p>Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos</p> <p>Instrumentos: Aula virtual</p>

Psicología. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			conclusións a través de soportes de presentación informáticos.			
b d e h	B3.6. Factores individuais e sociais que inflúen na percepción.	B3.2. Explicar e apreciar a relevancia das influencias individuais e sociais no fenómeno da percepción, valorando críticamente tanto os seus aspectos positivos como os negativos.	PSB3.2.1. Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport e Kramer.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
b d e g m	B3.7. A memoria. Atención e concentración. B3.8. Tipos de atención. B3.9. Alteracións da atención. B3.10. Tipos de memoria. Relación entre eles e utilidade que teñen na aprendizaxe humana. B3.11. Esquecemento: causas. B3.12. A memoria e os efectos producidos nela por desuso, interferencia, falta de motivación, etc. B3.13. Distorsións e alteracións da memoria.	B3.3. Coñecer e analizar a estrutura, os tipos e o funcionamento da memoria humana, investigando as achegas dalgunhas teorías actuais, co fin de entender a orixe e os factores que inflúen no desenvolvemento desta capacidade no ser humano, e utilizar as súas achegas na súa propia aprendizaxe.	PSB3.3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir. PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana. PSB3.3.3. Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das principais causas do esquecemento, tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por depresión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora conclusións.	CCL CSIEE CAA CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			PSB3.3.4. Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB3.3.5. Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnesia, a paramnesia e os falsos recordos, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
Bloque 4. Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, intelixencia e pensamento						
b d e g h m	B4.1. Teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico; aprendizaxe por ensaio-erro; condicionamento instrumental; teoría cognitiva; aprendizaxe social. B4.2. Técnicas de condicionamento na publicidade. B4.3. Factores que inflúen na aprendizaxe: coñecementos previos adquiridos, capacidades, personalidade, estilos cognitivos, motivación, actitudes e valores.	B4.1. Explicar as principais teorías sobre a aprendizaxe, identificando os factores que cada unha delas considera determinantes neste proceso, co obxecto de iniciarse na comprensión deste fenómeno e das súas aplicacións no campo social, e utilizar os seus coñecementos para mellorar a súa propia aprendizaxe.	PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB4.1.2. Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual.	CCEC CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB4.1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores.		50% Cuestionarios	
b d e g m	B4.4. Teorías actuais sobre a intelixencia: teoría factorial de Spearman, multifactorial de Thurstone, e teorías de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. B4.5. Fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget. B4.6. O CI e os problemas da medición da intelixencia. B4.7. Procesos cognitivos superiores: pensamento, razoamento e creatividade.	B4.2. Comprender os procesos cognitivos superiores do ser humano, como a intelixencia e o pensamento, mediante o coñecemento dalgunhas teorías explicativas da súa natureza e o seu desenvolvemento, distinguindo os factores que inflúen nel e investigando a eficacia das técnicas de medición utilizadas e o concepto de CI, co fin de entender esta capacidade humana.	PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB4.2.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB4.2.3. Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB4.2.4. Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
b h	B4.8. A intelixencia emocional e as súas competencias.	B4.3. Recoñecer e valorar a importancia da intelixencia emocional no desenvolvemento psíquico da persoa.	PSB4 3.1. Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos:

Psicología. 2º de bacharelato SEGUNDO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional.		50% Cuestionarios	Aula virtual
a b h m	B4.9. Posibilidades, alcance, límites e perigos da intelixencia artificial.	B4.4. Reflexionar sobre as posibilidades da intelixencia artificial e xulgar criticamente os seus alcances e os seus límites, co fin de evitar a equivocada humanización das máquinas pensantes e a deshumanización das persoas.	PSB4.4.1. Avalía, en traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade.	CMCCT CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 5. A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade.						
b d e g m	B5.1. Teorías sobre a motivación: homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas. B5.2. Causas da frustración. Clasificación dos conflitos de Lewin. B5.3. Alternativas á frustración: agresión, logro indirecto, evasión, depresión ou aceptación. B5.4. Motivación e consecución de logros no ámbito laboral e no educativo.	B5.1. Explicar e valorar a importancia da motivación, a súa clasificación e a súa relación con outros procesos cognitivos, desenvolvendo os supostos teóricos que a explican e analizando as deficiencias e os conflitos que no seu desenvolvemento conducen á frustración.	PSB5.1.1. Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións. PSB5.1.2. Recorre á súa iniciativa para realizar unha presentación, con medios informáticos, acerca das causas da frustración, partindo da clasificación dos conflitos de Lewin e valorando as respostas alternativas a esta, como a agresión, o logro indirecto, a evasión, a depresión ou a súa aceptación (tolerancia á frustración).	CAA CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			PSB5.1.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre a importancia da motivación no ámbito laboral e educativo, analizando a relación entre motivación e consecución de logros.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
b d e g h m	B5.5. Teorías da personalidade B5.6. Fases do desenvolvemento da personalidade B5.7. Métodos de avaliación da personalidade e as súas limitacións. B5.8. Relación entre a conciencia e os procesos inconscientes. B5.9. Drogas; alteracións de conciencia e de personalidade. B5.10. Identidade e autoestima.	B5.2. Comprender o que é a personalidade, analizando as influencias xenéticas, ambientais e culturais sobre as que se edifica, as teorías que a estudan e os factores motivacionais, afectivos e cognitivos necesarios para a súa axeitada evolución, en cada fase do seu desenvolvemento.	PSB5.2.1. Describe, establecendo semellanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no coñecemento da natureza humana.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB5.2.2. Recorre á súa iniciativa persoal para realizar unha presentación, a través de medios audiovisuais, sobre as fases do desenvolvemento da personalidade, por exemplo segundo a teoría psicanalista, e elaborar conclusións sobre os cambios que se producen en cada unha delas.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB5.2.3. Analiza, valorando criticamente, as limitacións dalgúns métodos e estratexias para a avaliación da personalidade, como son as probas proxectivas (test de Rorschach, TAT, test da frustración de Rosenzweig, etc.), as probas non proxectivas (16 FP, NEO-PI-R e MMPI) e as técnicas fisiolóxicas (tomografías, etc.).	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB5.2.4. Diserta sobre a complexa relación entre a función da conciencia e os procesos inconscientes, analizando al-	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			gúns fenómenos inconscientes, como os soños ou a hipnose.			
			PSB5.2.5. Investiga, en traballo grupal, sobre os estados alterados de conciencia provocados polas drogas, valorando criticamente a súa influencia nas alteracións da personalidade, e presenta as súas conclusións de maneira argumentada.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB5. 2.6. Indaga sobre a relación entre identidade e autoestima, valorando criticamente a importancia do concepto de si mesmo/a e as repercusións que iso ten no desenvolvemento persoal e vital.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
b c e g h m	B5.11. Perspectivas, modelos de estudo e métodos usados para tratar as psicopatoloxías. B5.12. Trastornos en relación ás necesidades biolóxicas e ás adicións. B5.13. Trastornos en relación ás emocións. B5.14. Trastornos en relación a elementos corporais. B5.15. Trastornos en relación á personalidade. B5.16. Trastornos en relación ao desenvolvemento evolutivo.	B5.3. Entender e reflexionar sobre a complexidade que implica definir o que é un trastorno mental, describindo algúns dos factores xenéticos, ambientais e evolutivos implicados, co fin de comprender as perspectivas psicopatolóxicas e os seus métodos de estudo.	PSB5.3.1. Describe perspectivas e modelos de estudo da psicopatoloxía, e reflexiona sobre os métodos utilizados por cada unha delas.	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB5.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para realizar un cadro esquemático, en colaboración grupal e utilizando medios informáticos, acerca das características relativas a algúns tipos de trastornos, por exemplo os asociados ás necesidades biolóxicas e ás adicións (sexuais, alimentarias, drogodependencias, etc.), ás emocións (ansiedade e depresión), a elementos corporais (psicosomáticos, somatomorfos e disociativos), á personalidade (esquizoide, paranoide, limítrofe, dependente, narcisista, antisocial, etc.), ao	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			desenvolvemento evolutivo (autismo, atraso mental, déficit de atención e hiperactividade, da aprendizaxe, asociados á vellez), etc.			
b d e g h	B5.17. Componentes hereditarios e aprendidos dos afectos. B5.18. Relación entre emoción e cognición. B5.19. Emocións primarias, secundarias e autoconscientes. B5.20. Teorías sobre a emoción, como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico. A psicoafectividad e o equilibrio da persoa. B5.21. Trastornos e problemas emocionais.	B5.4. Recoñecer e valorar os tipos de afectos, así como a orixe dalgúns trastornos emocionais, co obxecto de espertar o seu interese polo desenvolvemento persoal desta capacidade.	PSB5.4.1. Explica os tipos de afectos (sentimento, emoción e paixón), especificando os seus determinantes hereditarios e aprendidos, e analizando a relación entre emoción e cognición.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB5.4.2. Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristeza, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade, hostilidade, humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.).	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividad no equilibrio da persoa.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB5.4.4. Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maníaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte audiovisual, e elabora as súas conclusións.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
b e m	B5.22. Importancia da afectividade e da sexualidade na maduración da persoa. Psicología da sexualidade. B5.23. Comunicación emocional: linguaxe verbal e non verbal.	B5.5. Coñecer a importancia que na maduración da persoa teñen as relacións afectivas e sexuais, analizando criticamente os seus aspectos fundamentais.	PSB5.5.1. Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicología da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB5.5.2. Diserta sobre a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotiá, e expón de xeito claro e argumentado as súas conclusións.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
Bloque 6. Psicología social e das organizacións						
a b c g	B6.1. Impacto das diferenzas culturais no comportamento individual: a súa influencia nos esquemas cognitivos, na personalidade e na vida afectiva. B6.2. Proceso de socialización. Influencia no desenvolvemento persoal dos grupos, os papeis e os status sociais. B6.3. Orixe social das actitudes persoais. Influencia en condutas violentas en distintos ámbitos. B6.4. Roles sociais de xénero e as súas consecuencias no pensamento e na conduta do home e da muller	B6.1. Comprender e apreciar a dimensión social do ser humano, e entender o proceso de socialización como a interiorización das normas e valores sociais, apreciando a súa influencia na personalidade e na conduta das persoas.	PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB6.1.2. Realiza unha presentación, colaborando en grupo e utilizando medios informáticos, sobre o proceso de socialización humana e a influencia dos grupos, os papeis e os status sociais no desenvolvemento da persoa.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB6.1.3. Investiga acerca da orixe social das actitudes persoais, valorando a súa utilidade para a predición da conduta humana e a súa influencia en condutas de violencia escolar, laboral,	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato TERCEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			doméstica e de xénero, entre outras.			
a b c d e g h m	B6.5. Procesos psicolóxicos de masas: impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica. B6.6. Estudo psicolóxico das masas de Gustav Le Bon. Contaxio de sentimentos e emocións, e perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. B6.7. Psicología de Erikson e a súa explicación das condutas radicais e irracionais nalgúns grupos. B6.8. Medidas para previr a conversión das persoas en masa.	B6. 2. Coñecer e valorar os procesos psicolóxicos das masas, a súa natureza, as características e as pautas de comportamento, co fin de evitar as situacións de vulnerabilidade en que da persoa poida perder o control sobre os seus propios actos.	PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica, entre outras.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB6.2.2. Utiliza e selecciona información acerca do estudo psicolóxico das masas, realizado por Gustav Le Bon, e elabora conclusións acerca do poder da persuasión, o contaxio de sentimentos e emocións que se produce nas masas e os seus efectos na perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB6.2.3. Indaga na psicología de Erikson e destaca algunhas das causas psicolóxicas explicativas que sinala acerca dos actos terroristas ou do pensamento radical e irracional que se pon de manifesto en seguidores/as de equipos deportivos, artistas, grupos políticos, relixiosos, etc.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB6.2.4. Elabora conclusións, en colaboración grupal, e formula pautas de conduta preventivas co fin de evitar que as persoas se convertan en parte da masa, perdendo o control da súa conduta, dos seus pensamentos e dos seus sentimentos.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Psicología. 2º de bacharelato TERCEIRO TRIMESTRE						
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
b e h m	B6.9. Aplicación da Psicología no mundo laboral. Recursos humanos: selección de persoal, integración na empresa, e evolución persoal e profesional. B6.10. Aplicación da psicología no mundo laboral. Factores psicolóxicos e desenvolvemento laboral: adaptación, innovación, traballo colaborador, xestión de coñecementos, creatividade, autoestima, proposición de retos, motivación, fomento da participación, autonomía e xeración de ambientes creativos. B6.11. Aplicación da psicología no mundo laboral. Riscos da saúde psicolóxica laboral.	B6.3. Entender e describir a importancia da psicología no campo laboral e o desenvolvemento das organizacións, reflexionando sobre a importancia do liderado como condición necesaria para a xestión das empresas, reflexionando sobre os erros psicolóxicos que se producen na súa xestión e procurando os recursos axeitados para afrontar os problemas.	PSB6.3.1. Comenta e aprecia a importancia da aplicación da psicología no mundo laboral, en temas tales como os aspectos psicolóxicos que inflúen na produtividade e no desenvolvemento empresarial, a importancia dos métodos e das técnicas psicolóxicas para a selección de persoal segundo os perfís laborais e a resolución de conflitos, etc.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB6.3.2. Procura e selecciona información sobre recursos humanos: selección de persoal e desenvolvemento de programas profesionais favorecedores da integración do persoal traballador na empresa, e a súa evolución persoal e profesional.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB6.3.3. Describe a importancia dos factores psicolóxicos que inflúen no desenvolvemento laboral, como a adaptación, a innovación, o traballo colaborador, a xestión de coñecementos, a creatividade e a autoestima, identificando factores fundamentais, como a proposición de retos, a motivación, o fomento da participación, a autonomía e a xeración de ambientes creativos, mediante exemplos de casos concretos e reflexionando criticamente sobre a súa aplicación en diversos ámbitos de traballo.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% Cuestionarios	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			PSB6.3.4. Investiga, en páxinas de internet, acerca dos principais riscos da saúde laboral,	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos:

Psicoloxía. 2º de bacharelato TERCEIRO TRIMESTRE						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			como son o estrés, a ansiedade, o mobbing e a síndrome de Burnout.		50% Cuestionarios	Aula virtual

8.5. Consideracións metodolóxicas que requira a materia

Dado o carácter humanístico-científico desta disciplina, cremos que esta debe desenvolverse preferentemente desde un punto de vista transversal e práctico. A fin de dar ao alumnado un contexto en función dos seus intereses académicos e persoais, os traballos propostos ao alumnado terán un desenvolvemento transversal que permita por unha parte adquirir os coñecementos disciplinares e, por por outra, aplicarlos a contextos culturais, sociais ou disciplinares do seu interese.

Esta metodoloxía pasa pola xeración de tarefas ou situacións-problema, que o alumnado deberá resolver facendo un uso axeitado dos coñecementos disciplinares e integrando diferentes competencias. Inclúirán prácticas de traballo individual e cooperativo.

A corrección destas producións de traballo do alumnado reflectirase mediante rúbricas de avaliación por unidade didáctica.

Coa finalidade de comprobar uns mínimos nos coñecementos da materia por parte do alumnado, realizaránse por cada unidade didáctica cuestionarios de aplicación de coñecementos. Estes cuestionarios serán pechados a fin de garantir a súa obxectividade.

8.6. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar

A materia terá un seguimento tanto a través da clase presencial como da aula virtual.

O material didáctico a empregar será:

- **Libro de texto:** Psicoloxía. Edit. Xerais. ISBN 978-84-9121-035-1
- **Documentais.**

8.7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado

Estes serían os criterios a seguir no caso de ensino presencial, pero dada a situación actual, provocada polo COVID 19, e diante dun escenario de confinamento, a avaliación tería en conta unicamente os traballos realizados e entregados polo alumnado a través da aula virtual do centro. Esta programación está baseada en estándares de aprendizaxe mínimos, polo que en caso de confinamento ou semipresencialidade, adaptaránse os contidos mínimos, reducíndoos o máximo posible de tal xeito que permitan ao alumnado superar os estándares de aprendizaxe.

a) Criterios de avaliación

A continuación presentase un resumo dos criterios de avaliación expresados no currículo:

- B1.1. Entender e apreciar a especificidade e a importancia do coñecemento psicolóxico, como ciencia.
- B1.2. Identificar a dimensión teórica e práctica da psicoloxía, os seus obxectivos, as súas características e as súas ramas e técnicas de investigación.

- B1.3. Recoñecer e expresar as achegas máis importantes da psicoloxía, desde os seus inicios ata a actualidade, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas.
- B2.2. Analizar e apreciar a importancia da organización do sistema nervioso central, e as funcións que determinan a conduta dos individuos.
- B2.3. Entender e valorar as técnicas actuais de investigación do cerebro e o seu impacto no avance científico.
- B2.4. Comprender e recoñecer algunhas das bases xenéticas que determinan a conduta humana, apreciando a relación de causa e efecto que pode existir entre ambas as dúas e destacando a orixe dalgúns doenzas producidas por alteracións xenéticas.
- B2.5. Investigar e resumir a influencia do sistema endócrino sobre o cerebro e os comportamentos derivados diso, co fin de valorar a importancia da relación entre ambos.
- B3.1. Comprender a percepción humana como un proceso construtivo eminentemente subxectivo e limitado, no cal ten a súa orixe o coñecemento sobre a realidade.
- B3.2. Explicar e apreciar a relevancia das influencias individuais e sociais no fenómeno da percepción, valorando criticamente tanto os seus aspectos positivos como os negativos.
- B4.1. Explicar as principais teorías sobre a aprendizaxe.
- B4.2. Comprender os procesos cognitivos superiores do ser humano, como a intelixencia e o pensamento, distinguindo os factores que inflúen nel.
- B4.3. Recoñecer e valorar a importancia da intelixencia emocional no desenvolvemento psíquico da persoa.
- B4.4. Reflexionar sobre as posibilidades da intelixencia artificial e xulgar criticamente os seus alcances e os seus límites.
- B5.1. Explicar e valorar a importancia da motivación, a súa clasificación e a súa relación con outros procesos cognitivos.
- B5.2. Comprender o que é a personalidade, analizando as influencias xenéticas, ambientais e culturais sobre as que se edifica, as teorías que a estudan.
- B5.3. Entender e reflexionar sobre a complexidade que implica definir o que é un trastorno mental, describindo algúns dos factores xenéticos, ambientais e evolutivos implicados.
- B5.4. Recoñecer e valorar os tipos de afectos, así como a orixe dalgúns trastornos emocionais.
- B5.5. Coñecer a importancia que na maduración da persoa teñen as relacións afectivas e sexuais
- B6.1. Comprender e apreciar a dimensión social do ser humano, e entender o proceso de socialización.
- B6.2. Coñecer e valorar os procesos psicolóxicos das masas, a súa natureza, as características e as pautas de comportamento.
- B6.3. Entender e describir a importancia da psicoloxía no campo laboral e o desenvolvemento das organizacións.

b) Criterios de cualificación

A comprobación da consecución dos diferentes estándares de avaliación realizarase mediante tres **Procedementos de avaliación**: CUESTIONARIOS, presentación de TRABALLOS PROPOSTOS.

Procedemento	Mínimo	Ponderación	Instrumento
Cuestionario: 2 por avaliación	5 puntos sobre 10	40%	CUESTIONARIO

Traballos propostos na aula virtual	Nivel C na rúbrica de avaliación da avaliación	60%	RÚBRICA
-------------------------------------	--	-----	---------

Tanto a corrección dos cuestionarios como a entrega de traballos terá lugar a través da Aula Virtual.

A Media dos traballos para a obtención da cualificación en cada avaliación establecerase a partir das cualificación dos diferentes procedementos SEN REDONDEO.

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na repetición e entrega dos traballos NON REALIZADOS OU CUALIFICADOS NEGATIVAMENTE e/ou a REPETICIÓN DOS CUESTIONARIOS (segundo as dificultades que teña que superar o alumno/a). Para a súa corrección terase en conta a mesma ponderación que na avaliación ordinaria.

Instrumentos de avaliación

- Cuestionarios pechados** de “escolla múltiple” realizados na aula (un por cada unidade didáctica).
- Traballos de aplicación propostos na aula**, (sínteses informativas, mapas conceptuais, comentarios, cuestionarios etc., de entrega obrigatoria, elaboración de esquemas, seguindo as indicacións precisas que se dean na aula e/ou participación en actividades escolares ou extraescolares do Departamento, lecturas de interese persoal, ou outras tarefas que complementen ou contribúan á consecución dos obxectivos sinalados para esta materia ou apliquen os contidos desta materia a outras áreas ou proxectos do Centro, especialmente aqueles proxectos didácticos recollidos no proxecto educativo do Centro. Os traballos avaliaranse mediante as seguintes rúbricas de avaliación por trimestres:

Primeira avaliación

RÚBRICA: BLOQUE 1					
Critério de avaliación	Estándares	A	B	C mínimo agar-dable	D
PS-B1.1	2º-PSB1.1.1 - Explica e constrúe un marco de referencia global da psicoloxía, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt.	Elaboración deficiente e pouco coitada. Non persoal	Elabora mapas e esquemas pero non están todos os autores nin se distinguen etapas	Elabora mapas e esquemas completos pero a orde lóxica está mal elaborada	Elabora mapas completos, lóxicamente correctos e orixinais
PS-B1.1	2º-PSB1.1.2 - Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicoloxía desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes.	Non logra	Realiza pero usando ideas alleas	Usa ideas persoais pero non afonda nas cuestións	Usa ideas persoais e perspectiva crítica
PS-B1.2	2º-PSB1.2.1 - Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicoloxía: describir, explicar, predicir e modificar.	Non completa a tarefa	Comprende os obxectivos de forma incorrecta	Comprende e propón os obxectivos de forma correcta	Comprende os obxectivos de forma correcta e aplícaos a problemas específicos
PS-B1.2	2º-PSB1.2.2 - Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicoloxía, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental,	Non comprende nin aplica a distinción	Aplica a distinción de forma incorrecta en ocasións	Aplica a distinción de forma correcta sempre e con exemplos	Aplica a distinción e é quen de facelo de forma práctica e en contextos reais

	etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.				
PS-B1.2	2º-PSB1.2.3 - Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.).	Descoñece a meirande parte dos métodos	Cofece case todos os métodos pero non os describe correctamente	Describe correctamente os métodos e os seus obxectivos pero non valora	Valora obxectivamente os diferentes métodos propondo exemplos e casos
B1.3	2º-PSB1.3.1 - Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas.	Non distingue as cuestións psicolóxicas	Confunde cuestións psicolóxicas con cuestións filosóficas ou doutras ciencias	Identifica ben as cuestións psicolóxicas e as solucións propostas	Identifica ben as cuestións e é quen de xerar unha opinión persoal
B1.3	2º-PSB1.3.4 - Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais	Non usa	Usa de forma deficiente	Usan unha ferramenta dixital de forma efectiva	Usa mais dunha ferramenta de exposición de forma complementaria
B1.3	2º-PSB1.3.2 - Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.	Non investiga nos temas de forma autónoma	Investiga pero non recoñece a información relevante nin xera un criterio	Investiga e recoñece información relevante	É quen de usar a información relevante para xerar nova información
B1.3	2º-PSB1.3.3 - Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicoloxía de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.	Non comprende nin analiza o texto de xeito autónomo	A comprensión dos textos é mínima e non saca conclusión del	Comprende os textos e saca conclusións pero estas son moi básicas e non as explica	Comprende os textos e as conclusións son importantes e están ben elaboradas

RÚBRICA: BLOQUE 2

Critério de avaliación	Estándares	A	B	C mínimo agarvable	D
PS-B2.2	2º-PSB2.2.1 - Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores.	Non se realiza ou non se utilizan medios gráficos de representación	A representación é moi limitada e faltan a maior parte dos conceptos fundamentais	Están os conceptos fundamentais pero a representación non é propia, nin está persoalizada	A presentación é propia e persoal. Presenta as relacións dunha forma clara e precisa
PS-B2.2	2º-PSB2.2.2 - Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas.	Non realiza investigación autónoma límitase a repetir o tema	Realiza unha pequena investigación pero non selecciona ben o material nin emprega un criterio científico	Selecciona ben os materiais e realiza unha investigación autónoma pero as respostas son insuficientes	Realiza unha investigación concienzuda e o traballo realizado está completo e é persoal

PS-B.2.1	2º-PSB2.1.1 - Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais en comparación co humano, valéndose de medios documentais.	Non realiza investigación autónoma límitase a repetir o tema	Realiza unha pequena investigación pero non selecciona ben o material nin emprega un criterio científico	Selecciona ben os materiais e realiza unha investigación autónoma pero as respostas son insuficientes	Realiza unha investigación concienzuda e o traballo realizado está completo e é persoal
PS-B.2.1	2º-PSB2.1.2 - Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana	Non comprende a maior parte do proceso de filoxénese do cerebro nin é quen de explicalo	Comprende unha boa parte do proceso pero a explicación carece de rigor	Comprende o proceso, a explicación e rigorosa pero os medios expresivos non son persoais, nin usa as ferramentas adecuadas para a exposición	Comprende o proceso, a explicación e rigorosa e a exposición das ideas é persoal e creativa. Utiliza ben as ferramentas informáticas adecuadas.
PS-B.2.3	2º-PSB2.3.1 - Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.	Non investiga nos temas de forma autónoma	Investiga pero non reconece a información relevante nin xera un criterio	Investiga e reconece información relevante	É quen de usar a información relevante para xerar nova información
PS-B.2.3	2º-PSB2.3.2 - Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías.	Non busca información nin comprende conceptualmente o tema	Non é quen de relacionar os conceptos aprendidos aplicándoos a un exemplo	Comprende a maior parte dos conceptos e os reconece, pero non é quen de crear unha valoración na aplicación	Coñece e comprende os conceptos, aplícaos e emite unha valoración autónoma aplicándoa no contexto
PS-B.2.4	2º-PSB2.4.1 - Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina.	Non busca información nin comprende conceptualmente o tema	Non é quen de relacionar os conceptos aprendidos aplicándoos a un exemplo	Comprende a maior parte dos conceptos e os reconece, pero non é quen de crear unha valoración na aplicación	Coñece e comprende os conceptos, aplícaos e emite unha valoración autónoma aplicándoa no contexto
PS-B.2.4	2º-PSB2.4.2 - Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, delección, etc.	Non busca información nin comprende conceptualmente o tema	Non é quen de relacionar os conceptos aprendidos aplicándoos a un exemplo	Comprende a maior parte dos conceptos e os reconece, pero non é quen de crear unha valoración na aplicación	Coñece e comprende os conceptos, aplícaos e emite unha valoración autónoma aplicándoa no contexto

Segunda avaliación

RÚBRICA: BLOQUE 3					
Criterio de avaliación	Estándares	A	B	C mínimo agarvable	D
PS-B3.1	2º-PSB3.1.1 - Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción)	O esquema elaborado recolle todos os elementos traballados no curso e	O esquema presentado é unha recreación dun esquema previa-	O esquema non está completo aínda que están os elementos esenciais	O esquema é moi limitado, faltan os conceptos principais e non se amosan

	ción), recoñecéndoo dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transdución, transmisión e recepción).	as relacións entre eles e son lóxicamente correctas. É persoal.	mente publicado, pero é completo e correcto		as relacións entre eles
PS-B3.1	2º-PSB3.1.2 - Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía.	Usa os coñecementos adquiridos nas análises dos diferentes documentos dun xeito persoal e ben integrado	Usa a información adquirida sobre o tema en diferentes momentos, mais dun xeito non integrado, salpicando a tarefa sen conectar con esta	Usa pouca información do tema para desenvolver os exercicios e cando o fai non é pertinente	Non usa información do tema en ningún momento e as respostas aos exercicios non teñen nivel conceptual adecuado.
PS-B3.1	2º-PSB3.1.3 - Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías).	O mural está completo, presentase un exemplo por lei e son orixinais e recollidos polo propio alumno/a	Están representadas todas as leis pero non é capaz de poñer exemplos persoais	Só están representadas algunhas leis, pero son as principais. Os exemplos non son recollidos polo propio alumno	Non se elaboran mais que algunhas das leis e os exemplos non son pertinentes nalgúns ou todos os casos
PS-B3.1	2º-PSB3.1.4 - Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia	A información recollida de diferentes fontes está ben seleccionada e citada no documento final	Recóllese información pertinente de diferentes fontes pero en moitos casos non se citan	Recóllese información pero non é pertinente ou está mal estruturada e usada. Non se citan as fontes	O resultado é froito dunha opinión anecdótica sen que se teña recollido información
PS-B3.1	2º-PSB3.1.5 - Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle) entre outros, e expón as súas conclusións a través de soportes de presentación informáticos.	Recoñece os fenómenos perceptivos nos diferentes documentos a analizar e fai comentarios axeitados e persoais sobre eles	Recoñece os fenómenos perceptivos nos documentos a analizar pero non é quen de valoralos nin de facer un comentario persoal	Só recoñece algún dos fenómenos perceptivos nos documentos nin comenta sobre eles	Non recoñece a maioría dos fenómenos perceptivos nos documentos nin comenta sobre eles
PS-B3.2	2º-PSB3.2.1 - Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport e Kramer.	Coñece e recoñece os principais aspectos cognitivos e é quen de realizar un experimento de propia creación sobre eles	Coñece e recoñece os principais aspectos cognitivos e é quen de realizar de novo un experimento xa realizado sobre eles	Plantexa e explica os diferentes aspectos cognitivos pero non é quen de experimentar con eles nin recoñecer a súa importancia en diferentes áreas	Non coñece nin explica os principais aspectos cognitivos
PS-B3.3	2º-PSB3.3.1 - Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir.	Recoñece a importancia da atención e a concentración nos diferentes documentos a analizar e fai co-	Recoñece a importancia da atención e a concentración no documento a analizar pero non é quen de valoralos nin	Só menciona a atención e a concentración como importantes pero sen explicalos nin usalos no seu comentario dos documentos	Non fala dos procesos de atención e concentración

		mentarios axeitados e persoais sobre eles	de facer un comentario persoal		
PS-B3.3	2º-PSB3.3.2 - Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana.	Sitúa os trastornos que se poden visualizar nos documentos propostos e introduce ademais un esquema persoal que permite situalos no conxunto dos procesos da memoria	Sitúa os trastornos que se poden visualizar nos documentos propostos e introduce ademais un esquema copiado que permite situalos no conxunto dos procesos da memoria	Sitúa os trastornos que se poden visualizar nos documentos propostos ou introduce un esquema copiado que permite situalos no conxunto dos procesos da memoria pero sen relacionar estes dous aspectos entre si	Non é quen de situar os trastornos que se poden visualizar nos documentos propostos nin introduce un esquema que permita situalos no conxunto dos procesos da memoria
PS-B3.3	2º-PSB3.3.3 - Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das principais causas do esquecemento, tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por represión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora conclusións.	Sitúa os trastornos que se poden visualizar nos documentos propostos e introduce ademais un esquema persoal que permite situalos no conxunto dos procesos da memoria	Sitúa os trastornos que se poden visualizar nos documentos propostos e introduce ademais un esquema copiado que permite situalos no conxunto dos procesos da memoria	Sitúa os trastornos que se poden visualizar nos documentos propostos ou introduce un esquema copiado que permite situalos no conxunto dos procesos da memoria pero sen relacionar estes dous aspectos entre si	Non é quen de situar os trastornos que se poden visualizar nos documentos propostos nin introduce un esquema que permita situalos no conxunto dos procesos da memoria
PS-B3.3	2º-PSB3.3.4 - Procura e selecciona información en páxinas web Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado.	A información recollida de diferentes fontes está ben seleccionada e citada no documento final	Recóllese información pertinente de diferentes fontes pero en moitos casos non se citan	Recóllese información pero non é pertinente ou está mal estruturada e usada. Non se citan as fontes	O resultado é froito dunha opinión anecdótica sen que se teña recollido información
PS-B3.3	2º-PSB3.3.5 - Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnnesia, a paramnesia e os falsos recordos, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora.	Toma exemplos dos documentos para explicar as diferentes alteracións da memoria e fai comentarios persoais explicativos sobre elas	Toma exemplos dos documentos para explicar as diferentes alteracións da memoria e recoller comentarios doutros explicativos sobre elas	Toma exemplos dos documentos para explicar as diferentes alteracións da memoria, aínda que son incompletos e non fai comentarios persoais explicativos sobre elas	Non é quen de recoller os exemplos das alteracións da memoria dos documentos.

RÚBRICA: BLOQUE 3

Critério de avaliación	Estándares	A	B	C mínimo agradable	D
------------------------	------------	---	---	--------------------	---

PS-B4.1	2º-PSB4.1.1 - Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos creativos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos pero non son creativos	Están as teorías no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes
PS-B4.1	2º-PSB4.1.2 - Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual.	O alumno recoñece as principais técnicas de condicionamento e as aplica en contextos concretos	Recoñece algunhas técnicas de condicionamento pero falla na aplicación a contextos concretos	Só é quen de definir a teoría do condicionamento pero non a recoñece nas súas aplicacións	Non é quen de definir as técnicas de condicionamento nin as recoñece nas súas aplicacións
PS-B4.1	2º-PSB4.1.3 - Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores.	Recoñece nun contexto os factores que inflúen na aprendizaxe, é quen de describilos e reflexiona sobre o seu alcance dun xeito persoal.	Coñece os factores que inflúen na aprendizaxe pero non os recoñece facilmente nin pode dar unha opinión persoal aplicada a un contexto.	Coñece os factores que inflúen na aprendizaxe dun xeito teórico e a reflexión que fai non é persoal.	Non recoñece a maior parte dos factores que inflúen na aprendizaxe nin é quen de definilos e valoralos.
PS-B4.2	2º-PSB4.2.1 - Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos creativos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos pero non son creativos	Están as teorías no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes
PS-B4.2	2º-PSB4.2.2 - Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos creativos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos pero non son creativos	Están as teorías no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes
PS-B4.2	2º-PSB4.2.3 - Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia.	Sabe o que é o CI e reflexiona criticamente sobre o seu uso aplicándoo a un contexto.	Sabe o que é o CI e reflexiona criticamente sobre o seu uso, pero non é quen de aplicalo a un contexto	Sabe o que é o CI pero non reflexiona criticamente sobre o seu uso nin aplica o concepto a ningún contexto	Non coñece a definición de CI nin as súas escalas e aplicacións
PS-B4.2	2º-PSB4.2.4 - Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións.	É quen de aplicar a definición de pensamento e os seus factores a unha reflexión crítica sobre un contexto determinado	Coñece os factores do pensamento e reflexiona a nivel teórico sobre eles pero non é quen de aplicalos á valoración dun contexto	Coñece os factores do pensamento pero non os define con rigor nin é quen de aplicalos	A definición de pensamento que usa é errónea e está mal aplicada

PS-B4.3	2º-PSB4.3.1 - Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional.	É capaz de dar unha valoración crítica persoal sobre as teorías da intelixencia emocional	Cofece as teorías da intelixencia emocional e valóraas teoricamente pero non emite un xuízo persoal ao respecto	Cofece as teorías da intelixencia emocional pero non é quen de valoralas, nin sequera de forma teórica	Explica deficientemente as teorías da intelixencia emocional.
PS-B4.4	2º-PSB4.4.1 - Avalía, en traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade.	É quen de facer unha reflexión persoal sobre as diferenzas e similitudes entre IA e intelixencia humana aprofundando nos problemas éticos que pode planxear.	Traballa cos conceptos de intelixencia artificial e humana pero non é quen de valorar ou reflexionar criticamente sobre eles	Non aplica os diferentes factores da intelixencia á análise da intelixencia artificial en comparación coa humana. Usa só definicións xerais.	Non é quen de recoñecer as diferenzas entre IA e intelixencia humana nin facer unha reflexión crítica sobre estes conceptos.

RÚBRICA: BLOQUE 4

Critério de avaliación	Estándares	A	B	C mínimo agarvable	D
PS-B4.1	2º-PSB4.1.1 - Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos creativos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos pero non son creativos	Están as teorías no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes
PS-B4.1	2º-PSB4.1.2 - Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual.	O alumno recoñece as principais técnicas de condicionamento e as aplica en contextos concretos	Recoñece algunhas técnicas de condicionamento pero falla na aplicación a contextos concretos	Só é quen de definir a teoría do condicionamento pero non a recoñece nas súas aplicacións	Non é quen de definir as técnicas de condicionamento nin as recoñece nas súas aplicacións
PS-B4.1	2º-PSB4.1.3 - Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores.	Recoñece nun contexto os factores que inflúen na aprendizaxe, é quen de describilos e reflexiona sobre o seu alcance dun xeito persoal.	Cofece os factores que inflúen na aprendizaxe pero non os recoñece facilmente nin pode dar unha opinión persoal aplicada a un contexto.	Cofece os factores que inflúen na aprendizaxe dun xeito teórico e a reflexión que fai non é persoal.	Non recoñece a maior parte dos factores que inflúen na aprendizaxe nin é quen de definilos e valoralos.
PS-B4.2	2º-PSB4.2.1 - Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos creativos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos pero non son creativos	Están as teorías no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes

PS-B4.2	2º-PSB4.2.2 - Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos creativos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos pero non son creativos	Están as teorías pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes
PS-B4.2	2º-PSB4.2.3 - Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia.	Sabe o que é o CI e reflexiona criticamente sobre o seu uso aplicándoo a un contexto.	Sabe o que é o CI e reflexiona criticamente sobre o seu uso, pero non é quen de aplicalo a un contexto	Sabe o que é o CI pero non reflexiona criticamente sobre o seu uso nin aplica o concepto a ningún contexto	Non coñece a definición de CI nin as súas escalas e aplicacións
PS-B4.2	2º-PSB4.2.4 - Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións.	É quen de aplicar a definición de pensamento e os seus factores a unha reflexión crítica sobre un contexto determinado	Coñece os factores do pensamento e reflexiona a nivel teórico sobre eles pero non é que de aplicalos á valoración dun contexto.	Coñece os factores do pensamento pero non os define con rigor nin é quen de aplicalos	A definición de pensamento que usa é errónea e está mal aplicada
PS-B4.3	2º-PSB4.3.1 - Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional.	É capaz de dar unha valoración crítica persoal sobre as teorías da intelixencia emocional	Coñece as teorías da intelixencia emocional e valóraas teoricamente pero non emite un xuízo persoal ao respecto	Coñece as teorías da intelixencia emocional pero non é quen de valoralas, nin sequera de forma teórica	Explica deficientemente as teorías da intelixencia emocional.
PS-B4.4	2º-PSB4.4.1 - Avalía, en traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade.	É quen de facer unha reflexión persoal sobre as diferenzas e similitudes entre IA e intelixencia humana aprofundando nos problemas éticos que pode plantexar.	Traballa cos conceptos de intelixencia artificial e humana pero non é quen de valorar ou reflexionar criticamente sobre eles	Non aplica os diferentes factores da intelixencia á análise da intelixencia artificial en comparación coa humana. Usa só definicións xerais.	Non é quen de recoñecer as diferenzas entre IA e intelixencia humana nin facer unha reflexión crítica sobre estes conceptos.

Tercera avaliación

RÚBRICA: BLOQUE 5						
Criterio de avaliación	Estándares	A	B	C mínimo agarvable	D	C o n p e t e n c i a

						S C I A V E
PS-B5.1	2º-PSB5.1.1 - Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das ne-cesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos creativos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos pero non son creativos	Están as teorías no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes	C A A
PS-B5.1	2º-PSB5.1.2 - Recorre á súa iniciativa para realizar unha presentación, con medios informáticos, acerca das causas da frustración, partindo da clasificación dos conflitos de Lewin e valorando as respostas alternativas a esta, como a agresión, o logro indirecto, a evasión, a depresión ou a súa aceptación (tolerancia á frustración).	O alumno recoñece as principais técnicas e as aplica en contextos concretos	Recoñece algunhas técnicas e teorías pero falla na aplicación a contextos concretos	Só é quen de definir a teoría pero non a recoñece nas súas aplicacións	Non é quen de definir as técnicas nin as recoñece nas súas aplicacións	C S I E E
PS-B5.1	2º-PSB5.1.3 - Argumenta, en colaboración grupal, sobre a importancia da motivación no ámbito laboral e educativo, analizando a relación entre motivación e consecución de logros.	O alumno recoñece as principais técnicas e as aplica en contextos concretos	Recoñece algunhas técnicas e teorías pero falla na aplicación a contextos concretos	Só é quen de definir a teoría pero non a recoñece nas súas aplicacións	Non é quen de definir as técnicas nin as recoñece nas súas aplicacións	C S I E E
PS-B5.2	2º-PSB5.2.1 - Describe, establecendo semellanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no coñecemento da natureza humana.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos creativos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos pero non son creativos	Están as teorías no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes	C A A
PS-B5.2	2º-PSB5.2.2 - Recorre á súa iniciativa persoal para realizar unha presentación, a través de medios audiovisuais, sobre as fases do desenvolvemento da personalidade, por exemplo segundo a teoría psicanalista, e elaborar conclusións sobre os cambios que se producen en cada unha delas.	O percorrido polas partes constitutivas das personalidades está completo, ben estruturado e é creativo	O percorrido polas partes constitutivas das personalidades está completo, ben estruturado pero non está aplicado á realidade	O percorrido polas partes constitutivas das personalidades está completo, pero a súa estrutura non está elaborado nin se aplica á realidade	O percorrido polas partes constitutivas das personalidades está incompleto, mal estruturado e sen aplicación concreta	C S I E E
PS-B5.2	2º-PSB5.2.3 - Analiza, valorando criticamente, as limitacións dalgúns métodos e estratexias para a avaliación da personalidade, como son as probas proyectivas (test de Rorschach, TAT, test da frustración de Rosenzweig, etc.), as probas non proyectivas (16 FP, NEO-PI-R e MMPI) e as técnicas fisiolóxicas (tomografías, etc.).	Faise unha avaliación exhaustiva de cada método e realízase unha aplicación práctica	Faise unha avaliación teórica e superficial pero se realiza unha aplicación práctica	Faise unha avaliación teórica e superficial pero sen unha aplicación práctica	A avaliación é parcial e nada estruturada, non se fai aplicación práctica	C N C T
PS-B5.2	2º-PSB5.2.4 - Diserta sobre a complexa relación entre a función da conciencia e os procesos inconscientes, analizando algúns fenómenos inconscientes, como os soños ou a hipnose.	Coñece e establece unha definición de conciencia en función de diferntes teorías e a	Coñece e establece unha definición de conciencia respecto unha formulación teórica e a	Coñece e establece unha definición de conciencia per sen relación con teorías psicolóxicas	Non hai definición precisa de conciencia e non se aplica a ningún contexto nin exemplo.	C C L

		aplica a diferente contextos	aplica a diferente contextos	a a algún contexto concreto		
PS-B5.2	2º-PSB5.2.5 - Investiga, en traballo grupal, sobre os estados alterados de conciencia provocados polas drogas, valorando criticamente a súa influencia nas alteracións da personalidade, e presenta as súas conclusións de maneira argumentada.	A investigación é exahustiva, con metodoloxía científica e parte práctica. Presenta memoria.	A investigación é exahustiva, con metodoloxía científica e parte práctica. Non presenta memoria.	A investigación é teórica sen metodoloxía científica e sen parte práctica.	Non hai investigación propia-mente dita só recompilación de datos sobre a temática.	C S C
PS-B5.2	2º-PSB5.2.6 - Indaga sobre a relación entre identidade e autoestima, valorando criticamente a importancia do concepto de si mesmo/a e as repercusións que iso ten no desenvolvemento persoal e vital.	As definicións están ben construídas e as relacións factorais tamén. A valoración é persoal e crítica.	As definicións están ben construídas e as relacións factorais tamén. A valoración é teórica e non persoal	As definicións están ben construídas pero a relación con outros factores non es correcta ou non está explícita A valoración é persoal pero non teórica	As definicións non están ben construídas e as relacións factorais tampouco. A valoración non está presente ou é errónea	C S I E E
PS-B5.3	2º-PSB5.3.1 - Describe perspectivas e modelos de estudo da psicopatoloxía, e reflexiona sobre os métodos utilizados por cada unha delas.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos	Están as teorías no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes	C M C T
PS-B5.3	2º-PSB5.3.2 - Utiliza a súa iniciativa persoal para realizar un cadro esquemático, en colaboración grupal e utilizando medios informáticos, acerca das características relativas a algúns tipos de trastornos, por exemplo os asociados ás necesidades biolóxicas e ás adicións (sexuais, alimentarias, drogodependencias, etc.), ás emocións (ansiedade e depresión), a elementos corporais (psicosomáticos, somatomorfos e disociativos), á personalidade (esquizoide, paranoide, limítrofe, dependente, narcisista, antisocial, etc.), ao desenvolvemento evolutivo (autismo, atraso mental, déficit de atención e hiperactividade, da aprendizaxe, asociados á velez), etc.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos	Están as teorías no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes	C A A
PS-B5.4	2º-PSB5.4.1 - Explica os tipos de afectos (sentimento, emoción e paixón), especificando os seus determinantes hereditarios e aprendidos, e analizando a relación entre emoción e cognición.	Recoñécense os diferentes tipos de afectos e analízase no contexto as relacións entre eles, situandoos con exemplos	Distingúense teoricamente os diferentes tipos de afectos pero non se analizan no contexto.	Só se distinguen parcialmente os diferentes tipos de afectos e recoñécense parcialmente no contexto.	Non se fai distinción entre tipos de afectos nin se recoñecen no contexto	C C L
PS-B5.4	2º-PSB5.4.2 - Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristura, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade, hostilidade, humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.).	Recoñécense os diferentes tipos de emocións e analízase no contexto as relacións entre eles e pon exemplos	Distingúense teoricamente os diferentes tipos de emocións pero non se analizan no contexto.	Só se distinguen parcialmente os diferentes tipos de emocións e recoñécense parcialmente no contexto.	Non se fai distinción entre tipos de emocións nin se recoñecen no contexto	C C L

PS-B5.4	2º-PSB5.4.3 - Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa.	Aplicase o cadro das emocións e a teoría de Paul Ekman e recoñécese a aplicación das súas teorías no exemplo. Propóñense alternativas teóricas	Aplicase o cadro das emocións e a teoría de Paul Ekman e recoñécese a aplicación das súas teorías no exemplo.	Aplicase o cadro das emocións e a teoría de Paul Ekman pero non se recoñece a aplicación das súas teorías no exemplo.	Non se aplica ningunha teoría sobre as emocións e o recoñecemento das mesmas no contexto é moi deficiente.	C S C
PS-B5.4	2º-PSB5.4.4 - Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maníaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte audiovisual, e elabora as súas conclusións.	Presentase un esquema completo, persoal e ben estruturado lóxicamente, con exemplos prácticos	O esquema está completo pero a estrutura é confusa e pouco visible. Da exemplos	no esquema pero a orde é deficiente Non se relacionan coas súas definicións nin se poñen exemplos	O esquema está mal construído, incompleto e non se poñen exemplos ou os que están non son pertinentes	C D
PS-B5.5	2º-PSB5.5.1 - Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicoloxía da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc.	Pon exemplos no contexto e valoraos desde diferentes posicións teóricas. Da unha interpretación persoal	Pon exemplos no contexto e valoraos desde diferentes posicións teóricas. Non da unha interpretación persoal	Pon exemplos no contexto e valoraos desde unha única posición teórica. Non da unha interpretación persoal	Pon exemplos no contexto pero non os valora desde ningunha posición teórica. Non da unha interpretación persoal	C S C

c) Avaliación extraordinaria

Aqueles alumnos/as que non superen a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das 3 avaliaci3ns deber3n presentarse a un exame final de todos os est3ndares de aprendizaxe do curso.

A cualificaci3n do exame establecerase sobre 10 puntos e o alumnado deber3 conseguir cando menos 5 para superar a materia. O exame ter3 a forma seguinte:

- Cuesti3n de desenvolvemento tem3tico (m3x. 2 puntos).
- 4 cuesti3ns con resposta pechada (m3x. 4 puntos).
- Comentario de texto con cuesti3ns (2 puntos).
- Explicaci3n dun exemplo/ caso pr3ctico ou (2 puntos).

Exemplo de exame extraordinario

1. Desenvolve unha redacci3n sobre o tema: As orixes da Psicoloxía. M3nimo 300 palabras (max. 2 puntos).
2. Cubre os cadros seguintes, ben relacionando entre s3 os elementos ou enchendo os oc3s:
 - a) Relaciona cada autor coa súa teor3a (1 punto).

Autor	Teor3a psicol3xica
•	Existencia do inconsciente
•	Necesidade de potenciar a autorealizaci3n
•	Os procesos psicol3xicos teñen unha base qu3mica e non mec3nica
•	A conduta humana e un proceso est3mulo resposta
•	A Percepci3n organizada por unha forma
•	desenvolvemento cognitivo pasa por etapas fixas

<ul style="list-style-type: none"> • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • A conciencia conforma a personalidade do individuo dunha forma dinámica
---	---

b) Define e describe cada rama da Psicoloxía (1 punto).

Rama da Psicoloxía	Ocúpase de...
Psicobioloxía	
Psicoloxía escolar	
Psicoloxía laboral	
Psicoloxía clínica	

c) Sitúa en cada recadro a denominación que recibe cada área do cerebro (1 punto).

d) Relaciona cada debuxo cunha lei da percepción (1 punto).

3. Comenta o seguinte texto, explicando de que tema está falando e a súa relación con algúnha área de estudio da Psicoloxía (2 puntos).

WASHINGTON.- Un científico de Nova York explicou onte como logrou que un cego volva ver grazas a uns eléctrodos implantados no seu cerebro e conectados a unha cámara de televisión montada nun par de gafas. Aínda que non ve no sentido convencional do termo, o doente pode distinguir os contornos dos obxectos así como letras e números de gran tamaño situados sobre un fondo e manexar un ordenador. Fonte *El Mundo*.

4. Propón e xustifica un método de traballo (experimento, estudo...) que permita corroborar a seguinte hipótese: “As persoas que leen menos teñen menor capacidade de memoria e atención” (2 puntos).

8.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

a) Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear o interese que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a aplicación e transferencia do coñecemento.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
6. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
7. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
8. Correspondeuse o traballo do alumnado dentro do grupo coa avaliación obxectiva da materia				
9. A avaliación foi obxectiva				
10. A asistencia e compromiso coa materia foi a adecuada				

b) Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumnado as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Os materiais son axeitados as capacidades do alumnado e aos contidos da materia				
16. Os cuestionarios son adecuados a cada bloque temático				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

8.9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Neste curso académico non existen persoas nesta situación por ser o primeiro ano de aplicación desta materia.

8.10. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato

A materia non é unha materia chave e xa que logo non precisa estes procedementos.

8.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados

Realizarase unha avaliación inicial no mes de setembro que consistirá en:

Cuestionario que incluírá os seguintes aspectos:

- Motivacionais (as razóns de elección da materia).

- Coñecementos previos da materia: traballos realizados previamente, coñecementos biolóxicos e científicos relacionados.
- Expectativas de futuro respecto á continuidade de estudos na materia.
- Visión previa da Psicoloxía.
- Capacidades e intereses do alumnado.
- Acceso a recursos analóxicos e/ou dixitais.

En función dos resultados desta avaliación previa, proporanse ao alumnado actividades que correspondan, ben coa súa necesidade de adquisición de coñecementos técnicos cara estudos futuros, ben cos seus intereses persoais de forma que a aprendizaxe serva para completar outras áreas do seu interese.

8.12. Medidas de atención á diversidade.

En función das capacidades do alumnado e os seus intereses realizaranse modificacións na proposta de traballos que tentarán responder a un necesario axuste entre necesidade, capacidades do alumno e contidos da materia. Tamén poderán variarse os tempos e elementos da probas extraordinarias, sempre en función dun informe previo das necesidades por parte do Departamento de Orientación.

Tamén se tomarán en conta as posibilidades de acceso aos recursos analóxicos e/ou dixitais que teña o alumnado.

8.13. Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda

O pensamento autónomo, crítico e rigoroso e o uso de hábitos de investigación fomentarase en todos os traballos propostos. Especialmente deseñase unha proposta de tarefa que teña en conta a reflexión metacognitiva que axude ao alumnado a aprender por si mesmo e transferir o aprendido.

O uso dun aula virtual e dun blog do alumno fará que o uso das tecnoloxías da información sexa transversal e continuo ao longo do curso. Todas as tarefas deberán presentarse en formato dixital.

O uso da información e a expresión da mesma en diferentes soportes, en liña co concepto de alfabetizacións múltiples.

8.14. Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.

As propostas no Plan Anual do Centro.

8.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora

A fin de poder mellorar a programación didáctica dos anos vindeiros:

- Recoller na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e cursos.
- Realizar unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Realizarase unha comprobación dos indicadores seguintes:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				

7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
9. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
10. Adecuación do libro de texto				
11. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

8.16. Plan TIC

OBXECTIVOS

Proposta de traballo con ferramentas dixitais: presentacións, vídeo-leccións...

Proposta de traballo en portafolios dixitais (formato blog ou similar).

Colaboración e seguimento do Blog da materia: <http://psykheenbach.blogspot.com.es/>

Colaboración e seguimento no Facebook: <https://www.facebook.com/psikeenbacharelato/>

9. Filosofía 4º ESO

9.1. Introducción e contextualización

A materia de Filosofía de cuarto curso de ESO ten un carácter introductorio. O seu obxectivo será sentar as bases para que o alumnado poida iniciarse na reflexión crítica sobre os diferentes saberes. Iniciar ao alumnado no "preguntar radical" partindo da experiencia persoal, os coñecementos adquiridos e a integración dos saberes nunha panorámica xeral que lle permita adquirir conciencia das súas interconexións.

A materia procura incidir na formación dun pensamento autónomo e no fomento da capacidade de pensar, argumentar e debater sobre as grandes cuestións que están involucradas en todos os ámbitos do pensamento.

A materia terá tamén unha dimensión práctica que insistirá no fomento dunha actitude reflexiva e crítica que non acepte nada preconcebido, e dunha capacidade dialóxica, que sexa capaz de construír coñecemento en comunidade.

9.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

Esta materia contribúe a desenvolver especialmente as seguintes competencias: comunicación lingüística, aprender a aprender, competencias sociais e cívicas, e conciencia e expresións culturais. De todas estas competencias, a fundamental pode ser a competencia de aprender a aprender, que dotará ao alumnado das ferramentas necesarias para completar a súa visión do mundo, afrontar a vida e os estudos con maior autonomía e formalo como persoa.

9.3. Concreción dos obxectivos por curso

- Asumir responsablemente os seus debers exercitarse no diálogo.
- Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas.

- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado e coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas.
- i) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- j) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade.
- k) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- l) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega.

9.4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe

Filosofía. 4º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
Bloque 1. A filosofía						
b e f h	B1.1. Conceptos do bloque "A filosofía": filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia, prexuízo, etc. B1.2. Modos de pensar: coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir, crear.	B1.1. Comprender o que é a reflexión filosófica, diferenciándoa doutros tipos de saberes que estudan aspectos concretos da realidade e do individuo.	FIB1.1.1. Define e utiliza conceptos como filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia ou prexuízo, e elabora un glosario con eles.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB1.1.2. Distingue entre, coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir e crear.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
b e h l	B1.3. Explicación racional (logos) e mitolóxica (mito). B1.4. Comparativa de textos míticos e	B1.2. Coñecer a orixe da filosofía occidental (onde, cando e por que xorde), distinguíndoa dos saberes prerracionais, o mito e a maxia, en tanto que	FIB1.2.1. Explica as diferenzas entre a explicación racional e a mitolóxica, en comparación ta	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
	racionalis ao respecto da cosmo-xénese e a antro-poxénese.	saber práctico, e comparándoa con algunhas características xerais das filosofías orientais.	mén con algunhas características xerais das filosofías orientais. FIB1.2.2. Le textos interpretativos e descritivos da formación do Cosmos e o ser humano, pertencentes ao campo mitolóxico e ao campo racional, e extrae semellanzas e diferenzas nas formulacións.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
h l	B1.5. A pregunta polo arché nos presocráticos: solucións de Heráclito, Parménides e Demócrito.	B1.3. Identificar o primeiro interrogante filosófico da filosofía grega, a pregunta pola orixe, e coñecer as primeiras respostas dadas polos primeiros pensadores gregos.	FIB1.3.1. Describe as primeiras respostas presocráticas á pregunta polo arché, coñece os seus autores e reflexiona por escrito sobre as solucións de interpretación da realidade expostas por Heráclito, Parménides e Demócrito.	CCEC CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 10% nos cuestionario	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
a h l	B1.6. O individuo e a polis en Sócrates e en Protágoras.	B1.4. Coñecer o xiro antropolóxico da filosofía no século V a.C., explicando algunhas das ideas centrais de Sócrates e de Protágoras, e reflexionando sobre a aplicación práctica da filosofía respecto ao individuo e a sociedade en que vive.	FIB1.4.1. Compara a interpretación do ser humano e a sociedade defendida por Sócrates coa exposta por Protágoras, e argumenta a súa propia postura.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
g h	B1.7. A necesidade de dar sentido como substancial ao ser humano.	B1.5. Reflexionar e argumentar, de xeito escrita e oral, sobre o interese, especificamente humano, por entenderse a si mesmo e o que o rodea.	FIB1.5.1. Realiza pequenos ensaios, argumentando as súas opinións de xeito razoado, no que pretenda dar sentido a algún conxunto de experiencias.	CAA CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
h l	B1.8. Funcións da filosofía nas súas vertentes teórica e práctica.	B1.6. Recoñecer as funcións da filosofía en tanto que saber crítico que aspira a fundamentar, analizar e argumentar sobre os problemas últimos da realidade, desde unha vertente tanto teórica como práctica.	FIB1.6.1. Diserta sobre as posibilidades da filosofía segundo as súas funcionalidades.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
Bloque 2. Identidade persoal						

Filosofía. 4º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Ob- xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
b e g	B2.7. A filosofía da mente e a neurociencia.	B2.7. Investigar en internet en que consiste a filosofía da mente e a neurociencia, e seleccionar a información máis significativa.	FIB2.7.1. Invesiga e selecciona información significativa sobre conceptos fundamentais de filosofía da mente.	CCL CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
d h	B2.8. A motivación e os conceptos asociados: emoción, sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.	B2.8. Identificar a función e a importancia da motivación como factor enerxético e direccional da vida humana nas súas múltiples dimensións.	FIB2.8.1. Define e utiliza con rigor conceptos como motivación, emoción, sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
Bloque 4. Pensamento						
b h	B4.1. Conceptos do bloque "Pensamento": razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro. B4.2. Características da racionalidade humana.	B4.1. Comprender a facultade racional como específica do ser humano e as súas implicacións, analizando en que consiste a racionalidade e cales son as súas características.	FIB4.1.1. Define e utiliza conceptos como razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro. FIB4.1.2. Explica o que é a racionalidade e describe algunhas das súas características.	CCL CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
h l	B4.3. Posibilidades e límites da razón.	B4.2. Explicar as teses básicas dalgunhas concepcións filosóficas sobre as posibilidades e os límites da razón.	FIB4.2.1. Explica a concepción sobre as posibilidades da razón.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
f	B4.4. Racionalidade teórica e racionalidade práctica. Teoría e experiencia.	B4.3. Distinguir a racionalidade teórica da racionalidade práctica, así como teoría e experiencia.	FIB4.3.1. Identifica as dúas posibilidades de aplicación da racionalidade: teórica e práctica.	CAA CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
d h l	B4.5. Concepcións contemporáneas sobre a intelixencia.	B4.4. Coñecer a concepción contemporánea sobre a intelixencia, incidindo na teoría da intelixencia emocional de Daniel Goleman.	FIB4.4.1. Explica as teses centrais da teoría da intelixencia emocional.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO PRIMER TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
	B4.6. Teoría da intelixencia emocional.		FIB4.4.2. Argumenta sobre a relación entre a razón e as emocións.	CCL CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
b g h	B4.7. A verdade e os seus tipos: a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso. B4.8. Papel do erro na procura da verdade. O erro como oportunidade.	B4.5. Comprender algúns dos principais tipos de verdade (a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso) e reflexionar sobre a posibilidade de alcanzar a verdade absoluta.	FIB4.5.1. Define algúns tipos de verdade, como son a verdade como correspondencia, a verdade segundo o pragmatismo americano e a verdade desde o perspectivismo. FIB4.5.2. Reflexiona sobre a parte positiva de equivocarse e a importancia do erro como posibilidade de procura de novas estratexias e solucións.	CCL CAA CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
Bloque 2. Identidade persoal						
b d h	B2.1. Conceptos do bloque "Identidade persoal": personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicoloxía humanística, psicanálise, etc.	B2.1. Comprender a profundidade da pregunta "quen son?", coñecendo algunhas respostas dadas desde a psicoloxía e a filosofía, reflexionar e valorar a importancia de coñecerse a si mesmo/a, e expresalo por escrito.	FIB2.1.1. Define e utiliza conceptos como personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicoloxía humanística, psicanálise, e elabora un glosario con eses termos.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
h	B2.2. A personalidade.	B2.2. Definir o que é a personalidade, así como os principais conceptos relacionados con ela.	FIB2.2.1. Define e caracteriza o que é a personalidade.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
h	B2.3. Teorías sobre a personalidade	B2.3. Coñecer e explicar as teses centrais dalgúns teorías sobre a personalidade.	FIB2.3.1. Coñece as teses fundamentais sobre a personalidade e argumenta sobre iso.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
a b d g h	B2.4. Etapas do desenvolvemento da identidade persoal. Tipos de personalidade.	B2.4. Recoñecer as etapas do desenvolvemento da identidade persoal, reflexionando sobre os factores que determinan o éxito e o fracaso, e achega a propia opinión razoada sobre estes dous conceptos.	FIB2.4.1. Le textos literarios nos que se analiza a personalidade dos personaxes, identifica os trazos e os tipos de personalidade, e reflexiona por escrito sobre a temática.	CAA CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
l	B2.5. O inconsciente na psicanálise.	B2.5. Analizar que se entende por inconsciente no marco do pensamento da psicanálise.	FIB2.5.1. Analiza que se entende por inconsciente.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
a b e h n	B2.6. O innato e o adquirido na formación da personalidade.	B2.6. Reflexionar por escrito e dialogar en grupo sobre a posible incidencia que a herdanza xenética e o adquirido teñen na formación da personalidade.	FIB2.6.1. Le e analiza textos filosóficos, literarios ou científicos cuxo punto de reflexión sexa a herdanza adquirida na formación da personalidade, incidindo no autoconhecimento.	CAA CCL CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
d	B2.9. A motivación desde a teoría cognitiva: coñecemento e motivación.	B2.9. Recoñecer, no marco da teoría cognitiva, o valor do coñecemento como elemento motivador da conduta humana, reflexionando sobre a consideración do ser humano como animal racional.	FIB2.9.1. Explica as teses máis importantes da teoría cognitiva acerca do coñecemento e a motivación.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
d h	B2.10. Teoría humanística sobre a motivación. Diferenzas coa teoría cognitivista.	B2.10. Explicar as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación, reflexionando sobre o carácter da motivación como elemento distintivo do ser humano fronte ao simplemente animal.	FIB2.10.1. Explica as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación e expresa a súa opinión razoada ao respecto.	CAA CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB2.10.2. Explica e compara a visión sobre a motivación da teoría cognitivista e a da teoría humanística sobre a motivación.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Ob- xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
d h	B2.11. Condición afectiva humana B2.12. Impulsos, emocións e sentimentos. B2.13. Papel do corpo na afectividade	B2.11. Coñecer a condición afectiva do ser humano, distinguindo entre impulsos, emocións e sentimentos, e recoñecendo o papel do corpo na posibilidade de manifestación do afectivo.	FIB2.11.1. Analiza e argumenta sobre textos breves e significativos de autores salientables sobre as emocións, e argumenta por escrito as propias opinións.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
d h m	B2.14. Incidencia na conduta das emocións: frustración, desexo e amor.	B2.12. Valorar a importancia da relación entre a motivación e o afectivo para dirixir a conduta humana en diferentes direccións e con distinta intensidade.	FIB2.12.1. Analiza textos e diserta sobre a incidencia das emocións, como a frustración, o desexo ou o amor, entre outras, na conduta humana.	CCL CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
b d g h	B2.15. Incidencia na conduta das emocións: A curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito e a compracencia polo estímulo de iniciativas	B2.13. Reflexionar e argumentar sobre a importancia da motivación e das emocións, como a curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito, a compracencia polo estímulo de iniciativas, etc.	FIB2.13.1. Argumenta sobre o papel das emocións para estimular a aprendizaxe, o rendemento, o logro de obxectivos e a resolución de problemas, entre outros procesos.	CAA CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
d g h	B2.16. As emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento.	B2.14. Reflexionar sobre o papel das emocións como ferramenta para ser emprendedor/a e creativo/A.	FIB2.14.1. Analiza textos en que se describe o papel das emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento.	CCL CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
b d g h	B2.17. O ser humano como centro das múltiples perspectivas que se integran no saber orixinario que é a filosofía.	B2.15. Coñecer, desde a historia da filosofía, algunhas das reflexións sobre aspectos que caracterizan o ser humano en canto tal, valorando a función da filosofía como saber orixinario e integrador de múltiples perspectivas cuxo centro común é a persoa.	FIB2.15.1. Desenvolve de forma colaborativa un glosario para publicar en internet, coa terminoloxía filosófica da unidade.	CD CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
h l	B2.18. Teorías sobre a alma de Platón e de Aristóteles.	B2.16. Explicar as teorías da alma de Platón e de Aristóteles, reflexionando sobre a consideración e	FIB2.16.1. Explica a teoría da alma de Platón.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos:

Filosofía. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
	les, e relación nelas entre alma, corpo e afectos.	a relación entre a alma, o corpo e os afectos, que se analizan nesas teorías.				CADERNO DE TRABALLO
			FIB2.16.2. Explica a teoría da alma de Aristóteles.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB2.16.3. Argumenta a súa opinión sobre a relación entre o corpo e a mente ou alma.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
g h l	B2.19. A introspección en Agostiño de Hipona.	B2.17. Coñecer a importancia da introspección sinalada por Agostiño de Hipona, como método de autocoñecemento e de formación da propia identidade.	FIB2.17.1. Explica o que é a introspección segundo Agostiño de Hipona, utilizando este tipo de pensamento en primeira persoa para describirse a si mesmo/a.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
h l	B2.20. O cogito de Descartes B2.21. O home-máquina dos materialistas franceses do século XVIII.	B2.18. Describir e comparar a concepción cartesiana do papel do pensamento como aspecto que define o individuo, fronte ás concepcións materialistas e mecanicistas do home-máquina no materialismo francés do século XVIII.	FIB2.18.1. Expón o significado da tese de Descartes "Penso, logo existo".	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB2.18.2. Expón as súas reflexións sobre as implicacións do materialismo na súa descrición do ser humano.	CCEC CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
h	B2.22. A vontade como elemento definitorio do humano.	B2.19. Coñecer a importancia da facultade da vontade como elemento definitorio do humano.	FIB2.19.1. Explica o que é a vontade.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
d h	B2.23. Reflexión filosófica sobre a afectividade.	B2.20. Expresar algunhas das consideracións filosóficas sobre o afectivo.	FIB2.20.1. Argumenta, desde o plano filosófico, sobre o papel das emocións na consideración do ser humano en canto tal.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
g h	B2.24. O ser humano como proxecto.	B2.21. Recoñecer as implicacións filosóficas da idea do home como proxecto.	FIB2.21.1. Expressa e desenvolve a idea de home como proxecto.	CCL CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
Bloque 3. Socialización						
a b g h l	B3.1. Conceptos do bloque "Socialización": individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, globalización, etc.	B3.1. Identificar o "outro" tal como é na súa individualidade e, ao mesmo tempo, identifícalo como un "alter ego" que comparte un espazo e unhas circunstancias comúns, dando lugar á intersubxectividade.	FIB3.1.1. Define e utiliza conceptos como individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, e globalización.	CCL CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
a h l	B3.2. Cultura e sociedade. Componentes socioculturais do ser humano.	B3.2. Recoñecer a dimensión social e cultural do ser humano, identificando e distinguindo os conceptos de cultura e de sociedade.	FIB3.2.1. Define e explica o significado dos conceptos de cultura e de sociedade, facendo referencia aos componentes socioculturais que hai no ser humano.	CCEC CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
a l ñ o	B3.3. Contidos culturais: institucións, ideas, crenzas, valores, obxectos materiais, etc. B3.4. Niveis biolóxico, afectivo e cognitivo na internalización da cultura.	B3.3. Identificar o proceso de construción, os elementos e a lexitimación dunha cultura, valorando esta non só como ferramenta de adaptación ao medio, senón como ferramenta para a transformación e a auto-superación.	FIB3.3.1. Expressa algúns dos principais contidos culturais, como son as institucións, as ideas, as crenzas, os valores, os obxectos materiais, etc. FIB3.3.2. Coñece os niveis aos que se realiza a internalización dos contidos culturais dunha sociedade; é dicir, a nivel biolóxico, afectivo e cognitivo.	CCEC CAA CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
d h	B3.5. Elementos do proceso de socialización: socialización primaria e secundaria.	B3.4. Coñecer os elementos do proceso de socialización e relacionalos coa propia personalidade.	FIB3.4.1. Describe a socialización primaria e secundaria.	CSC		

Filosofía. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
a h	B3.6. Teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e o Estado.	B3.5. Coñecer as teorías sobre a orixe da sociedade e reflexionar de forma escrita sobre elas, argumentando as propias opinións ao respecto.	FIB3.5.1. Explica as teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e o Estado.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
a b d l	B3.7. A civilización. Diferenza entre civilización e cultura. Oriente e Occidente.	B3.6. Comprender o sentido do concepto de civilización, relacionando as súas semellanzas e diferenzas co concepto de cultura.	FIB3.6.1. Explica o que é unha civilización e pon exemplos fundamentados, e investiga e reflexiona sobre as semellanzas e as diferenzas entre oriente e occidente.	CAA CCEC CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
e g h	B3.8. Comunicación. Comunicación non verbal. B3.9. A comunicación na época das tecnoloxías da información e da comunicación.	B3.7. Definir o que é a comunicación, analizando as formas de comunicación non verbal, e a incidencia das novas tecnoloxías da información e da comunicación.	FIB3.7.1. Explica o que é a comunicación e reflexiona sobre as vantaxes e os inconvenientes cando a ferramenta para ela son as novas tecnoloxías.	CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
a g l	B3.10. O individuo como capaz de innovar e crear cambios culturais.	B3.8. Reflexionar sobre o posible papel activo dun/dunha mesmo/a na construción da cultura e, en canto tal, identificarse como ser creativo e innovador, capaz de xerar elementos culturais.	FIB3.8.1. Reflexiona por escrito sobre o papel activo dun/dunha mesmo/a no seu contexto sociocultural, como ser capaz de innovar e xerar cambios culturais.	CCL CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
a b e h l ñ o	B3.11. Diferenzas culturais. Relativismo cultural e etnocentrismo.	B3.9. Reflexionar e indagar sobre o relativismo cultural e o etnocentrismo.	FIB3.9.1. Coñece o relativismo cultural e o etnocentrismo, e reflexiona sobre eles, expresando conclusións propias e achegando exemplos con feitos investigados e contrastados en internet.	CAA CCEC CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
Bloque 5. Realidade e metafísica						
h l	B5.1. Conceptos do bloque "Realidade e metafísica": metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza,	B5.1. Coñecer o significado do termo "metafísica", comprendendo que é a principal disciplina das que compoñen a filosofía, identificando o seu obxectivo fundamen-	FIB5.1.1. Define e utiliza conceptos como metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, contiguo, mecanicismo e determinismo.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
	cosmos, caos, creación, finalismo, continxente, mecanicismo e determinismo. B5.2. Metafísica: o seu obxecto e o seu método.	tal, consistente en realizar preguntas radicais sobre a realidade, e entendendo en que consiste o "preguntar radical".	FIB5.1.2. Define o que é a metafísica, o seu obxecto de coñecemento e o seu modo característico de preguntar sobre a realidade.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
b f h l n	B5.3. A natureza como esencia e como totalidade: o Universo. B5.4. Orixe do Universo. Eternidade ou creación. B5.5. Respostas á pregunta pola finalidade do Universo. B5.6. Respostas á pregunta sobre o posto do ser humano no Universo.	B5.2. Comprender unha das principais respostas á pregunta acerca do que é a natureza e identificar esta non só como a esencia de cada ser, senón ademais como o conxunto de todas as cousas que hai, e coñecer algunhas das grandes preguntas metafísicas acerca da natureza: a orixe e a finalidade do Universo, a orde que rexe a natureza, se é que a hai, e o posto do ser humano no Cosmos, reflexionando sobre as implicacións filosóficas de cada unha destas cuestións.	FIB5.2.1. Expresa as dúas posibles respostas á pregunta pola orixe do Universo (é eterno ou foi creado), e expón as súas reflexións sobre as implicacións relixiosas e filosóficas de ambas as dúas.	CAA CCEC CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB5.2.2. Expón as dúas posturas sobre a cuestión acerca de se o Universo ten unha finalidade, unha dirección, ou se non a ten, e argumenta filosoficamente a súa opinión ao respecto.	CAA CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB5.2.3. Analiza textos cuxo punto de reflexión é a realidade física que nos rodea e os interrogantes filosóficos que suscita.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
Bloque 6. Transformación						
a b g h	B6.1. Conceptos do bloque "Transformación-ética": vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, indeterminismo e condicionamento.	B6.1. Coñecer os dous significados do concepto de liberdade de acción (liberdade negativa e liberdade positiva), e aplicarlos tanto no ámbito da sociedade política como no terreo da vida privada ou a liberdade interior.	FIB6.1.1. Define e utiliza conceptos como vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, indeterminismo e condicionamento.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB6.1.2. Analiza textos breves sobre o tema da liberdade, e argumenta a propia opinión.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
h	B6.2. Libre albedrío e vontade.	B6.2. Comprender o que é o libre albedrío ou a liberdade interior, en relación coa posibilidade de	FIB6.2.1. Explica o que é o libre albedrío e a facultade humana da vontade.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos:

Filosofía. 4º de ESO SEGUNDO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
		autodeterminación dun mesmo e coa facultade da vontade.				CADERNO DE TRABALLO
a f g h	B6.3. Libre albedrío: condicionamentos sociais e políticos. B6.4. Libre albedrío: xenética e neurociencia.	B6.3. Reflexionar e argumentar sobre a relación entre a liberdade interior e a liberdade social e política.	FIB6.3.1. Expón as súas reflexións sobre a posibilidade de que exista ou non o libre albedrío, tendo en conta os avances no coñecemento da xenética e a neurociencia.	CMCCT CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
h	B6.5. O libre albedrío e o determinismo na natureza.	B6.4. Coñecer a existencia de determinismo na natureza, analizando a posibilidade que ten o ser humano de ser libre, tendo en conta que é un ser natural e, en canto tal, sometido ás leis da natureza.	FIB6.4.1. Argumenta sobre as posibilidades do ser humano de actuar libremente, tendo en conta que é un ser natural.	CCL CSC		
h l	B6.6. Posturas filosóficas sobre o libre albedrío: a do estoicismo, a de Kant e a intermedia, que avoga pola non existencia da liberdade absoluta.	B6.5. Recoñecer as tres posturas sobre o problema da liberdade absoluta ou condicionada: a tese estoica, a negación do sometemento da vontade ás leis naturais de Kant e a posición intermedia, que rexeita non a liberdade, senón a liberdade absoluta.	FIB6.5.1. Expresa diferentes posturas de filósofos en torno ao tema da liberdade.	CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
Bloque 5. Realidade e metafísica						
f h	B5.7. Determinismo e Indeterminismo. Teoría do caos.	B5.3. Coñecer as implicacións filosóficas da teoría do caos, comprendendo a importancia de sinalar se a natureza se rexe por leis deterministas ou se rexe polo azar cuántico, e argumentar a propia opinión sobre	FIB5.3.1. Define o que é o determinismo e o indeterminismo, no marco da reflexión sobre se existe unha orde no Universo rexida por leis.	CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
		como afecta esta resposta de cara á comprensión da conduta humana.				
f h l n	B5.8. Sentido da existencia. Vida e morte. B5.9. Sentido da historia. B5.10. Lugar do ser humano no mundo.	B5.4. Reflexionar sobre a interrogación polo sentido da existencia, explicando as teses centrais dalgunhas teorías filosóficas da vida, e disertar razoadamente sobre a vida ou a morte, ou o devir histórico, ou o lugar do individuo na realidade, entre outras cuestións metafísicas.	FIB5.4.1. Coñece as teses centrais do vitalismo de filósofos/as que reflexionan sobre a vida.	CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB5.4.2. Analiza textos literarios, filosóficos e científicos que versan sobre temas metafísicos como a existencia, a morte, o devir histórico ou o lugar do individuo na realidade, e expón as súas propias reflexións ao respecto.	CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
Bloque 6. Transformación						
b d h	B6.7. Conceptos do bloque "Transformación-Estética": estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.	B6.6. Coñecer a estética como a parte da filosofía que estuda o proceso creativo, a experiencia estética e a beleza.	FIB6.6.1. Define e utiliza conceptos como estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.	CCL CMCCT	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
g h	B6.7. Imaxinación humana: características. B6.8. Imaxinación: funcionamento e mecanismos de aparición de novas ideas.	B6.7. Identificar o que é a imaxinación, en tanto que facultade específica do ser humano, explicando como funciona e cales son as súas características.	FIB6.7.1. Le e comenta textos breves e significativos sobre o mecanismo de aparición de ideas novas.	CAA CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB6.7.2. Explica o que é a imaxinación e exemplifícaa mediante a redacción de relatos breves de temática filosófica.	CCL CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
b e g h n	B6.9. Creatividade humana.	B6.8. Recoñecer a capacidade humana da creatividade, en tanto que potencialidade existente en todas as persoas e que se consegue adestrando o cerebro.	FIB6.8.1. Analiza textos de literatura fantástica, considerando os elementos especificamente creativos e reflexionando sobre eles.	CCL CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
g h n	B6.10. Fases do proceso creativo.	B6.9. Coñecer as fases do proceso creativo e reflexionar sobre a importancia de que o pensamento diverxente imaxinativo e o pensamento lóxico e racional traballen xuntos.	FIB6.9.1. Explica as fases do proceso creativo.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
b n	B6.11. Principais técnicas de desenvolvemento da creatividade: revisión de supostos e inversión.	B6.10. Coñecer e aplicar algunhas técnicas de desenvolvemento da creatividade.	FIB6.10.1. Utiliza a técnica de desenvolvemento da creatividade coñecida como de revisión de supostos e inversión, e aplícaa sobre algunha teoría filosófica ou científica.	CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
			FIB6.10.2. Explica as principais técnicas de desenvolvemento da creatividade.	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
a b g h	B6.12. Técnica do brainstorming.	B6.11. Utilizar a técnica do brainstorming para construír unha historia literaria con temática filosófica.	FIB6.11.1. Utiliza de forma colectiva a técnica do brainstorming para reflexionar sobre temas filosóficos tratados durante o curso.	CAA CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
b g h	B6.13. Relación entre liberdade e creatividade.	B6.12. Valorar a liberdade como condición básica para a creatividade innovadora, a conexión entre si das ideas preexistentes e a competitividade.	FIB6.12.1. Argumenta sobre o papel da liberdade como condición fundamental para a creación, e razo a súa opinión.	CCL CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
g h n	B6.14. Elementos que potencian a creatividade: motivación, perseveranza, orixinalidade e medio.	B6.13. Coñecer as características das persoas especialmente creativas, como a motivación, a perseveranza, a orixinalidade e o medio, e investigar sobre como se poden potenciar esas calidades.	FIB6.13.1. Explica as características das persoas especialmente creativas e algunhas das formas en que pode potenciarse esta condición.	CCEC CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO
g	B6.15. Innovación e creación como asunción de riscos.	B6.14. Reflexionar argumentadamente sobre o sentido do risco e a súa relación para alcanzar solucións innovadoras e,	FIB6.14.1. Argumenta sobre a importancia de asumir riscos e saír da chamada zona de confort	CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: CADERNO DE TRABALLO

Filosofía. 4º de ESO TERCEIRO TRIMESTRE						
Ob-xec	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compets clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos: de avaliación
		xa que logo, a posibilidade de evolucionar.	para alcanzar metas e lograr resultados creativos e innovadores.			

9.5. Consideracións metodolóxicas que requira a materia

Ao ser este un curso de iniciación no pensamento filosófico e ter como obxectivo fundamental promover as competencias básicas que farán posible acadar un pensamento reflexivo, crítico e autónomo, ademais de conseguir unha visión de conxunto da reflexión filosófica. A metodoloxía máis adecuada sera o traballo por proxectos que permita un achegamento persoal e práctico á materia. Fundamentalmente xirará aoredor de 4 eixos:

1. Aprender a tomar decisións: propoer, argumentar, elixir.
2. Tratar a información:buscala, organizala, interpretala, asimilala...
3. Transmitir a información: comunicala, facela comprensible, compartila, elaborala...
4. Avaliar as aprendizaxes: tomar conciencia do que sabemos, do que ignoramos, do proceso de obtención do coñecemento.

O eixo vertebrador do proxecto será o cine e, en particular a triloxía Matrix que permitirá afondar e tratar de xeito transversal a totalidade dos estándares do currículo e dotará ao alumnado dun contexto de reflexión sobre as diferentes temáticas do curso.

A fin de organizar o proxecto as actividades individuais e grupais do alumnado orientaránse mediante un caderno de actividades e a construción dun blog de grupo que permitirán realizar as actividades cognitivas necesarias para a consecución das competencias básicas.

9.6. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar

A materia terá un seguimento tanto a través da clase presencial como da aula virtual.

1. Caderno de traballo proporcionado polo profesor.
2. Apuntes e vídeos na aula virtual.

9.7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

a) Criterios de avaliación

- B1.1. Comprender o que é a reflexión filosófica.
- B1.2. Coñecer a orixe da filosofía occidental (onde, cando e por que xorde), distinguíndoa dos saberes prerracionais, o mito e a maxia, en tanto que saber práctico, e comparándoa con algunhas características xerais das filosofías orientais.
- B1.3. Identificar o primeiro interrogante filosófico da filosofía grega, a pregunta pola orixe, e coñecer as primeiras respostas dadas polos primeiros pensadores gregos.

- B1.4. Coñecer o xiro antropolóxico da filosofía no século V a.C., explicando algunhas das ideas centrais de Sócrates e de Protágoras, e reflexionando sobre a aplicación práctica da filosofía respecto ao individuo e a sociedade en que vive.
- B1.5. Reflexionar e argumentar, de xeito escrita e oral, sobre o interese, especificamente humano, por entenderse a si mesmo e o que o rodea.
- B1.6. Recoñecer as funcións da filosofía en tanto que saber crítico que aspira a fundamentar, analizar e argumentar sobre os problemas últimos da realidade, desde unha vertente tanto teórica como práctica.
- B2.1. Comprender a profundidade da pregunta "quen son?", coñecendo algunhas respostas dadas desde a psicoloxía e a filosofía, reflexionar e valorar a importancia de coñecerse a si mesmo/a, e expresalo por escrito.
- B2.2. Definir o que é a personalidade, así como os principais conceptos relacionados con ela.
- B2.3. Coñecer e explicar as teses centrais dalgúns teorías sobre a personalidade.
- B2.4. Recoñecer as etapas do desenvolvemento da identidade persoal, reflexionando sobre os factores que determinan o éxito e o fracaso, e achega a propia opinión razoada sobre estes dous conceptos.
- B2.5. Analizar que se entende por inconsciente no marco do pensamento da psicanálise.
- B2.6. Reflexionar por escrito e dialogar en grupo sobre a posible incidencia que a herdanza xenética e o adquirido teñen na formación da personalidade.
- B2.7. Investigar en internet en que consiste a filosofía da mente e a neurociencia, e seleccionar a información máis significativa.
- B2.8. Identificar a función e a importancia da motivación como factor enerxético e direccional da vida humana nas súas múltiples dimensións.
- B2.9. Recoñecer, no marco da teoría cognitiva, o valor do coñecemento como elemento motivador da conduta humana, reflexionando sobre a consideración do ser humano como animal racional.
- B2.10. Explicar as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación, reflexionando sobre o carácter da motivación como elemento distintivo do ser humano fronte ao simplemente animal.
- B2.11. Coñecer a condición afectiva do ser humano, distinguindo entre impulsos, emocións e sentimentos, e recoñecendo o papel do corpo na posibilidade de manifestación do afectivo.
- B2.12. Valorar a importancia da relación entre a motivación e o afectivo para dirixir a conduta humana en diferentes direccións e con distinta intensidade.
- B2.13. Reflexionar e argumentar sobre a importancia da motivación e das emocións, como a curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito, a compracencia polo estímulo de iniciativas, etc.
- B2.14. Reflexionar sobre o papel das emocións como ferramenta para ser emprendedor/a e creativo/A.
- B2.15. Coñecer, desde a historia da filosofía, algunhas das reflexións sobre aspectos que caracterizan o ser humano en canto tal, valorando a función da filosofía como saber orixinario e integrador de múltiples perspectivas cuxo centro común é a persoa.
- B2.16. Explicar as teorías da alma de Platón e de Aristóteles, reflexionando sobre a consideración e a relación entre a alma, o corpo e os afectos, que se analizan nesas teorías.
- B2.17. Coñecer a importancia da introspección sinalada por Agostiño de Hipona, como método de autoconhecimento e de formación da propia identidade.

- B2.18. Describir e comparar a concepción cartesiana do papel do pensamento como aspecto que define o individuo, fronte ás concepcións materialistas e mecanicistas do home-máquina no materialismo francés do século XVIII.
- B2.19. Coñecer a importancia da facultade da vontade como elemento definitorio do humano.
- B2.20. Expresar algunha das consideracións filosóficas sobre o afectivo.
- B2.21. Recoñecer as implicacións filosóficas da idea do home como proxecto.
- B3.1. Identificar o "outro" tal como é na súa individualidade e, ao mesmo tempo, identificalo como un "alter ego" que comparte un espazo e unhas circunstancias comúns, dando lugar á intersubxectividade.
- B3.2. Recoñecer a dimensión social e cultural do ser humano, identificando e distinguindo os conceptos de cultura e de sociedade.
- B3.3. Identificar o proceso de construción, os elementos e a legitimación dunha cultura, valorando esta non só como ferramenta de adaptación ao medio, senón como ferramenta para a transformación e a autosuperación.
- B3.4. Coñecer os elementos do proceso de socialización e relacionalos coa propia personalidade.
- B3.5. Coñecer as teorías sobre a orixe da sociedade e reflexionar de forma escrita sobre elas, argumentando as propias opinións ao respecto.
- B3.6. Comprender o sentido do concepto de civilización, relacionando as súas semellanzas e diferenzas co concepto de cultura.
- B3.7. Definir o que é a comunicación, analizando as formas de comunicación non verbal, e a incidencia das novas tecnoloxías da información e da comunicación.
- B3.8. Reflexionar sobre o posible papel activo dun/dunha mesmo/a na construción da cultura e, en canto tal, identificarse como ser creativo e innovador, capaz de xerar elementos culturais.
- B3.9. Reflexionar e indagar sobre o relativismo cultural e o etnocentrismo.
- B4.1. Comprender a facultade racional como específica do ser humano e as súas implicacións, analizando en que consiste a racionalidade e cales son as súas características.
- B4.2. Explicar as teses básicas dalgúns concepcións filosóficas sobre as posibilidades e os límites da razón.
- B4.3. Distinguir a racionalidade teórica da racionalidade práctica, así como teoría e experiencia.
- B4.4. Coñecer a concepción contemporánea sobre a intelixencia, incidindo na teoría da intelixencia emocional de Daniel Goleman.
- B4.5. Comprender algúns dos principais tipos de verdade (a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso) e reflexionar sobre a posibilidade de alcanzar a verdade absoluta.
- B5.1. Coñecer o significado do termo "metafísica", comprendendo que é a principal disciplina das que compoñen a filosofía, identificando o seu obxectivo fundamental, consistente en realizar preguntas radicais sobre a realidade, e entendendo en que consiste o "preguntar radical".
- B5.2. Comprender unha das principais respostas á pregunta acerca do que é a natureza e identificar esta non só como a esencia de cada ser, senón ademais como o conxunto de todas as cousas que hai, e coñecer algunhas das grandes preguntas metafísicas acerca da natureza: a orixe e a finalidade do Universo, a orde que rexe a natureza, se é que a hai, e o posto do ser humano no Cosmos, reflexionando sobre as implicacións filosóficas de cada unha destas cuestións.

- B5.3. Coñecer as implicacións filosóficas da teoría do caos, comprendendo a importancia de sinalar se a natureza se rexe por leis deterministas ou se rexe polo azar cuántico, e argumentar a propia opinión sobre como afecta esta resposta de cara á comprensión da conduta humana.
- B5.4. Reflexionar sobre a interrogación polo sentido da existencia, explicando as teses centrais dalgunhas teorías filosóficas da vida, e disertar razoadamente sobre a vida ou a morte, ou o devir histórico, ou o lugar do individuo na realidade, entre outras cuestións metafísicas.
- B6.1. Coñecer os dous significados do concepto de liberdade de acción (liberdade negativa e liberdade positiva), e aplicalos tanto no ámbito da sociedade política como no terreo da vida privada ou a liberdade interior.
- B6.2. Comprender o que é o libre albedrío ou a liberdade interior, en relación coa posibilidade de autodeterminación dun mesmo e coa facultade da vontade.
- B6.3. Reflexionar e argumentar sobre a relación entre a liberdade interior e a liberdade social e política.
- B6.4. Coñecer a existencia de determinismo na natureza, analizando a posibilidade que ten o ser humano de ser libre, tendo en conta que é un ser natural e, en canto tal, sometido ás leis da natureza.
- B6.5. Recoñecer as tres posturas sobre o problema da liberdade absoluta ou condicionada: a tese estoica, a negación do sometemento da vontade ás leis naturais de Kant e a posición intermedia, que rexeita non a liberdade, senón a liberdade absoluta.
- B6.6. Coñecer a estética como a parte da filosofía que estuda o proceso creativo, a experiencia estética e a beleza.
- B6.7. Identificar o que é a imaxinación, en tanto que facultade específica do ser humano, explicando como funciona e cales son as súas características.
- B6.8. Recoñecer a capacidade humana da creatividade, en tanto que potencialidade existente en todas as persoas e que se consegue adestrando o cerebro.
- B6.9. Coñecer as fases do proceso creativo e reflexionar sobre a importancia de que o pensamento diverxente imaxinativo e o pensamento lóxico e racional traballen xuntos.
- B6.10. Coñecer e aplicar algunhas técnicas de desenvolvemento da creatividade.
- B6.11. Utilizar a técnica do brainstorming para construír unha historia literaria con temática filosófica.
- B6.12. Valorar a liberdade como condición básica para a creatividade innovadora, a conexión entre si das ideas preexistentes e a competitividade.
- B6.13. Coñecer as características das persoas especialmente creativas, como a motivación, a perseveranza, a orixinalidade e o medio, e investigar sobre como se poden potenciar esas calidades.
- B6.14. Reflexionar argumentadamente sobre o sentido do risco e a súa relación para alcanzar solucións innovadoras e, xa que logo, a posibilidade de evolucionar.

b) Criterios de cualificación

A comprobación da consecución dos diferentes estándares de avaliación realizarase mediante tres **Procedementos de avaliación**: CUESTIONARIOS, presentación de TRABALLOS PROPOSTOS.

Procedemento	Mínimo	Ponderación	Instrumento
Cuestionario: 2 por avaliación	5 puntos sobre 10	40%	Cuestionario
Traballos propostos na aula virtual	Nivel C na rúbrica de avaliación da avaliación	60%	RÚBRICA

Tanto a corrección dos cuestionarios como a entrega de traballos terá lugar a través da Aula Virtual.

A Media dos traballos para a obtención da cualificación en cada avaliación establecerase a partir das cualificación dos diferentes procedementos SEN REDONDEO.

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na repetición e entrega dos traballos NON REALIZADOS OU CUALIFICADOS NEGATIVAMENTE e/ou a REPETICIÓN DOS CUESTIONARIOS (segundo as dificultades que teña que superar o alumno/a). Para a súa corrección terase en conta a mesma ponderación que na avaliación ordinaria e as seguintes rúbricas de avaliación por trimestres:

Instrumentos de avaliación

1. Cuestionarios pechados de “escolla múltiple” realizados na aula (un por cada unidade didáctica).
2. Traballos de aplicación propostos na aula, (sínteses informativas, mapas conceptuais, comentarios, cuestionarios etc., de entrega obrigatoria, elaboración de esquemas, seguindo as indicacións precisas que se dean na aula e/ou participación en actividades escolares ou extraescolares do Departamento, lecturas de interese persoal, ou outras tarefas que complementen ou contribúan á consecución dos obxectivos sinalados para esta materia ou apliquen os contidos desta materia a outras áreas ou proxectos do Centro, especialmente aqueles proxectos didácticos recollidos no proxecto educativo do Centro.

RUBRICA PARA TRABALLOS VOLUNTARIOS.				
CRITERIO	A	B	C	D
Contidos	Non se trata o tema mais que superficialmente Non se abordan contidos específicos Non se tiran conclusións Non hai metodoloxía	O tema trátase de forma non significativa Os contidos abordados son pobres Non se tiran conclusións A metodoloxía é insuficiente.	A abordaxe do tema é limitada Abordáanse a maioría dos contidos As limitacións son estudadas parcialmente O método se usa parcialmente Non se extraen conclusións	Está tratado o tema en profundidade Abordáanse todos os contidos delimitados Explícanse as limitacións Usa unha metodoloxía específica Estraense conclusións
Redacción e organización	O aspecto do traballo é descoidado Uso moi deficiente da linguaxe Organización nula das ideas Non se cumpren os apartados	O aspecto do traballo é descoidado Uso deficiente da linguaxe Organización mínima das ideas Non se cumpren todos os apartados	Aspecto coidado A linguaxe é estereotipada A organización de ideas é básica sen contribución persoal Cumprense os apartados propostos	Aspecto coidado e elegante Bo uso da linguaxe Boa organización de ideas Ben a distribución en apartados
Manexo da información	Non se usan fontes de información Non se cita correctamente Non hai bibliografía Non se distingue entre información allea e persoal	Usáanse fontes de información non válidas Non se usa sistema citas Inclúese bibliografía pero de forma incorrecta Non se distingue entre información e creación persoal.	Usáanse fontes de información válidas pero moi básicas Usase un sistema citas non formal Inclúese bibliografía pero de forma incorrecta Distinguese entre información e creación persoal.	Usáanse fontes de información válidas e suficientes Cítanse adecuadamente Inclúese bibliografía de forma correcta Distinguese entre información e creación persoal.
Autonomía	Non hai ningún aspecto do traballo que sexa persoal	Só é persoal a atribución de exemplos e a conclusión de forma mínima	Establece conclusións persoais pero non é quen de analizar o tema desde unha perspectiva propia	Proposta orixinal de análise do tema. Conclusións persoais Autocrítica da propia perspectiva.

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na repetición e entrega dos traballos NON REALIZADOS OU CUALIFICADOS NEGATIVAMENTE e/ou a REPETICIÓN DOS CUESTIONARIOS (segundo as

dificultades que teña que superar o alumno/a). Para a súa corrección terase en conta a mesma ponderación que na avaliación ordinaria e as seguintes rúbricas de avaliación por trimestres:

- Instrumentos de avaliación.
- Cuestionarios pechados na aula virtual.
- Traballos individuais e grupais na aula virtual.
- Caderno de traballo do alumno.

Dada a situación actual provocada polo COVID 19 e no caso dun posible confinamento, a avaliación do alumnado tería en conta únicamente os traballos realizados e entregados, nos prazos establecidos, a través da aula virtual do centro. Está programación didáctica está baseada en estándares de aprendizaxe mínimos, polo que en caso de confinamento ou semipresencialidade, adaptaránse os contidos mínimos, reducíndoos o máximo posible de tal xeito que permitan superar os estándares de aprendizaxe.

c) Criterios de promoción

Para superar a materia deberá obterse cando menos a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das 3 avaliacións, calculada a partir das cualificacións SEN REDONDEO obtidas en cada avaliación ou nos exames de recuperación correspondentes.

d) Avaliación extraordinaria:

Aqueles alumnos/as que non superen a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das 3 avaliacións deberán presentarse a un exame final de TODOS OS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE DO CURSO.

A cualificación do exame establecerase sobre 10 puntos e o alumno/a deberá conseguir cando menos 5 para superar a materia. O exame terá a forma seguinte:

Exemplo de exame extraordinario:

9.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

a) Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear o interese que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a aplicación e transferencia do coñecemento.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
6. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
7. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
8. Correspondeuse o traballo do alumnado dentro do grupo coa avaliación obxectiva da materia				
9. A avaliación foi obxectiva				
10. A asistencia e compromiso coa materia foi a adecuada				

b) Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				

3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécese ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Análizanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de tutoría e orientación.				
15. Os materiais son axeitados as capacidades do alumnado e aos contidos da materia				
16. Os cuestionarios son adecuados a cada bloque temático				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

9.9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

Non hai alumnos nesta situación por ser o primeiro ano de implantación da materia.

9.10. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.

A materia non é chave e non é preciso este procedemento.

9.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Realizarase unha avaliación inicial no mes de setembro que consistirá en:

Cuestionario que incluírá os seguintes aspectos:

- Motivacionais (as razóns de elección da materia).
- Coñecementos previos da materia: traballos realizados previamente, coñecementos biolóxicos e científicos relacionados.
- Expectativas de futuro respecto á continuidade de estudos na materia.
- Visión previa da Psicoloxía.
- Capacidades e intereses do alumnado.
- Acceso a recursos analóxicos e/ou dixitais.

En función dos resultados desta avaliación previa, proporanse ao alumnado actividades que correspondan, ben coa súa necesidade de adquisición de coñecementos técnicos cara estudos futuros, ben cos seus intereses persoais de forma que a aprendizaxe sirva para completar outras áreas do seu interese.

9.12. Medidas de atención á diversidade.

En función das capacidades do alumnado e os seus intereses realizaranse modificacións na proposta de traballos que tentarán respotar a un necesario axuste entre necesidade, capacidades do alumno e contidos da materia. Tamén poderán variarse os tempos e elementos da probas extraordinarias, sempre en función dun informe previo das necesidades por parte do Departamento de Orientación.

Tamén se tomarán en conta as posibilidades de acceso aos recursos analóxicos e/ou dixitais que teña o alumnado.

9.13. Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda.

9.14. Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.

As previstas no Plan Anual do Centro

9.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

A fin de poder mellorar a programación didáctica dos anos vindeiros:

- Recoller na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e cursos.
- Realizar unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Realizarase unha comprobación dos indicadores seguintes:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
9. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
10. Adecuación do libro de texto				
11. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

9.16. Plan lector

O proposto para o Plan Lector del Centro.

9.17. Plan TIC

- Uso e manexo da información en contextos dixitais.
- Creación de materiais dixitais como resultado das tarefas propostas ao longo do curso.
- Participación en blogs e plataformas dixitais para crear un PLE.
- Aprendizaxe e uso das aulas dixitais en contorno MOODLE.

10. Antropoloxía

10.1. Introducción e contextualización

A PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA desta materia correspóndese co indicado Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta.

O que diferencia claramente a antropoloxía doutras disciplinas veciñas é, sen lugar a dúbidas, o seu marcado e específico carácter global e comparativo. Os pobos, as crenzas, a cultura... son observados baixo a potente lente dunha análise obxectiva que, de seguro, debe contribuír de xeito decisivo ao coñecemento da persoa como tal e, sinaladamente, como ser social; e hoxe engadiríamos global. Pero, ademais, esta materia proporciona múltiples perspectivas, xa que combina dentro do vasto campo antropolóxico, outras achegas de saberes e perspectivas diversas. A rica combinación de saberes e contribucións que converxen nesta materia convértena nunha área singular para tratar de lle insuflar aos alumnos e ás alumnas un aire de comprensión e universalidade que os/as libere do cinto de etnocentrismo que a cotío preside as súas vidas.

Non debemos esquecer tampouco a importante labor vocacional que pode espertar a materia no alumnado de bacharelato, propoñéndolle vías de aplicación dos coñecementos antropolóxicos a diferentes actividades profesionais.

10.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

A materia de Antropoloxía deberá promover no alumnado a adquisición das seguintes competencias:

- (CSC) buscando a paulatina superación do etnocentrismo e o relativismo cultural e procurando unha visión global dos problemas humanos.
- (CCL) nun rexistro lector de nivel conceptual alto e na expresión con claridade de ideas tanto en disertacións orais coma escritas e na expresión do pensamento en diferentes rexistros e niveis.
- (CD) na selección de información con criterios de rigorosidade e no uso crítico das novas tecnoloxías e na expresión mediante esquemas, táboas e outros elementos de sistematización da información.
- (CCEC e CMCCT) no coñecemento das implicacións vitais, políticas, económicas e sociais do medio ambiente natural e cultural.
- (CAA) na independencia no aprendizaxe e no traballo autónomo que permiten creación e a innovación.
- (CSIEE) no emprendemento de proxectos autónomos de investigación e traballo nalgunha das áreas ou ramas da Antropoloxía.

10.3. Concreción dos obxectivos por curso

De entre os obxectivos xerais do Bacharelato, a Antropoloxía debe contribuír á consecución dos seguintes:

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade. Para iso a Antropoloxía contribúe fomentando actitudes de tolerancia que faciliten o diálogo entre as culturas.
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres fomentando actitudes de tolerancia que faciliten o diálogo entre as culturas.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.
- g) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e mellora da súa contorna social, coñecendo, analizando e comprendendo os procesos que conforman a natureza e a cultura humanas.

- h) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, coñecendo a a especificidade dos estudos antropolóxicos, familiarizándose cos seus métodos de traballo específicos e aplicndoos ao estudo do contorno próximo, a fin de mellorar o coñecemento e valorar o patrimonio cultural de Galicia.
- i) Comprender os elementos e procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente ea ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
- j) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmoe sentido crítico. Para iso a Antropoloxía pode facilitar a transferencia dos coñecementos adquiridos á análise dos problemas fundamentais do mundo actual co fin de comprender as súas causas e implicarse activamente nas súas solucións.
- k) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

10.4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe

Antropoloxía. 1º de bacharelato PRIMERA AVALIACIÓN						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 1. A antropoloxía como saber						
e l	B1.1. Características, obxecto, método e técnicas dos estudos antropolóxicos.	B1.1. Delimitar e precisar o campo de estudo da antropoloxía, así como a súa metodoloxía e as súas técnicas.	ANTB1.1.1. Identifica e distingue, de xeito claro e razoado, o campo de estudo da antropoloxía.	CAA CCL	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB1.1.2. Diferencia a súa metodoloxía e as técnicas ao respecto doutras ciencias e saberes.	CMCCT CCEC	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
g l	B1.2. Ramas da antropoloxía: física, cultural, social e filosófica.	B1.2. Definir e concretar o obxecto peculiar de estudo das ramas da antropoloxía.	ANTB1.2.1. Define e concreta con precisión o obxecto peculiar de estudo das ramas da antropoloxía, distinguindo cada unha a través de textos, e realiza unha presentación empregando as tecnoloxías da información e da comunicación.	CMCCT CCL CD	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
d e	B1.3. Escolas antropolóxicas	B1.3. Distinguir as peculiaridades das escolas antropolóxicas.	ANTB1.3.1. Distingue sinteticamente as características propias das escolas antropolóxicas, elaborando un mapa conceptual.	CAA CCL		
d e l	B1.4. A antropoloxía e outras ciencias sociais.	B1.4. Diferenciar a antropoloxía doutras ciencias sociais.	ANTB1.4.1. Diferencia e explica a antropoloxía	CCL CAA		

Antropoloxía. 1º de bacharelato PRIMERA AVALIACIÓN						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			con respecto a outros saberes e outras ciencias sociais.			
Bloque 2. Antropoloxía física: hominización e humanización						
e h	B2.1. Liña filoxenética humana.	B2.1. Establecer a liña filoxenética humana, dando conta das probas sobre a evolución.	ANTB2.1.1. Reproduce a liña filoxenética humana, utilizando para iso recursos das tecnoloxías da información e da comunicación.	CAA CMCCT CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB2.1.2. Recoñece probas sobre a evolución.	CCEC CAA	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
e g	B2.2. Bases fisiolóxico-biolóxicas do comportamento humano.	B2.2. Describir, a través das tecnoloxías da información e da comunicación, as bases fisiolóxico-biolóxicas do comportamento humano desde a estrutura e a funcionalidade dos sistemas nervioso e endócrino.	ANTB2.2.1. Describe a estrutura e a funcionalidade do sistema nervioso e do endócrino, recorrendo ás tecnoloxías da información e da comunicación.	CD CCL CMCCT	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
a e m	B2.3. Proceso de humanización: explosión cultural.	B2.3. Describir a orixe e a evolución da especie humana, e a arbore xenealóxica dos homínidos ata a explosión cultural.	ANTB2.3.1. Describe e explica, mediante ferramentas informáticas, a orixe e a evolución da especie humana.	CD CCL	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB2.3.2. Constrúe a árbore xenealóxica dos homínidos ata a explosión cultural, e plásmaa nunha produción audiovisual.	CAA CCL CSIEE CD	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
d	B2.4. Relación dialéctica entre o innato e o adquirido.	B2.4. Recoñecer a relación dialéctica entre o innato e o adquirido a partir de diversas teorías e modelos.	ANTB2.4.1. Identifica a relación dialéctica entre o innato e o adquirido a partir da diferenciación de teorías e modelos.	CCL CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Producción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
a e	B2.5. Antropoloxía e arqueoloxía: do	B2.5. Concretar a achega da arqueoloxía	ANTB2.5.1. Describe a achega da antropoloxía e	CCEC CCL	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios

Antropoloxía. 1º de bacharelato PRIMERA AVALIACIÓN						
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
	Paleolítico ao xurdimiento dos primeiros estados modernos.	aos estudos antropolóxicos, amosando o percorrido que vai polos grandes períodos da evolución sociocultural: Paleolítico, Neolítico, revolución urbana e sociedade industrial.	da arqueoloxía ao coñecemento da evolución humana. ANTB2.5.2. Delimita o percorrido que vai polos grandes períodos da evolución sociocultural (Paleolítico, Neolítico, revolución urbana e sociedade industrial), e elabora mapas conceptuais.	CCEC CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Instrumentos: Aula virtual Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
a b c d e	B2.6. Unidade e diversidade do ser humano.	B2.6. Describir a complexidade do ser humano a través da súa peculiar unidade e diversidade.	ANTB2.6.1. Identifica e describe mediante pequenos textos a complexidade do ser humano, a través da súa peculiar unidade e diversidade.	CCL CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual

Antropoloxía. 1º de bacharelato SEGUNDA AVALIACIÓN						
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 3. Antropoloxía cultural						
a b c e h	B3.1. Concepto de cultura.	B3.1 Definir o termo cultura, asumindo a súa complexidade desde diversos puntos de vista.	ANTB3.1.1. Define os trazos característicos da cultura. ANTB3.1.2. Identifica diversas perspectivas na súa concepción.	CCEC CCL CSC CCEC CSC	50% nos cuestionario 50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
a b e	B3.2. Interiorización da cultura: axentes e procesos da endoculturación.	B3.2. Describir a interiorización da cultura, salientando os axentes e os procesos da endoculturación.	ANTB3.2.1. Describe o significado da interiorización da cultura. ANTB3.2.2. Identifica e define os axentes e os procesos de endoculturación.	CCL CCL CSC	 50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual

Antropoloxía. 1º de bacharelato SEGUNDA AVALIACIÓN						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
a b d h m	B3.3. Análise da cultura: perspectivas EMIC e ETIC.	B3.3. Analizar a cultura, distinguindo as perspectivas EMIC e ETIC.	ANTB3.3.1. Analiza algún elemento cultural do seu contorno e compárao adecuadamente con outras manifestacións culturais, distinguindo as perspectivas EMIC e ETIC.	CCEC CSC CSIEE	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
a b c e m p	B3.4. Dinámica das culturas e diversidade cultural.	B3.4. Describir as dinámicas das culturas e a diversidade cultural.	ANTB3.4.1. Describe, analiza e explica algún elemento cultural do seu contorno, comprendendo a complexidade da diversidade cultural global e de Galicia.	CCL CSC CSIEE CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
a b h	B3.5. Sociedade global.	B3.5. Describir os elementos característicos da sociedade global.	ANTB3.5.1. Recoñece, a partir dunha listaxe de trazos culturais e sociais, os elementos característicos da sociedade global.	CCEC CSC	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
a b d e n p	B3.6. Producións culturais.	B3.6. Describir as producións culturais e distinguir as materiais das inmateriais.	ANTB3.6.1. Describe a través dos seus trazos as producións culturais, e distingue as materiais das inmateriais.	CCEC CSC CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			ANTB3.6.2. Describe con argumentación producións materiais e inmateriais de Galicia.	CCL CCEC CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
d e n p	B3.7. Linguaxe.	B3.7. Identificar as relacións entre usos lingüísticos e trazos culturais.	ANTB3.7.1. Identifica relacións entre usos lingüísticos e trazos culturais.	CCL CSC CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos 50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Produción dos Alumnos Instrumentos: Aula virtual
			ANTB3.7.2. Identifica ás relacións entre lingua e cosmovisión, tendo Galicia como exemplo.	CCL CSC CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Antropoloxía. 1º de bacharelato SEGUNDA AVALIACIÓN						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
a b l n p	B3.8. Arte e técnica.	B3.8. Describir os elementos característicos da arte e da técnica, desde unha óptica histórica e antropolóxica.	ANTB3.8.1. Identifica os elementos característicos da arte e da técnica, e diferéncias desde unha óptica histórica e antropolóxica.	CCEC CSC CCL	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB3.8.1. Describe exemplos de manifestacións artísticas e técnicas en Galicia, e compréndeos no seu contexto.	CCL CCEC CCL	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
b e	B3.9. Relixión.	B3.9. Identificar os aspectos formais e semióticos do fenómeno relixioso, así como os principais paradigmas teóricos para a súa interpretación.	ANTB3.9.1. Identifica a través de pequenos textos os aspectos formais e semióticos do fenómeno relixioso	CCL CCEC	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB3.9.2. Define os principais paradigmas teóricos para a súa interpretación.	CAA CCEC CCL	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
e	B3.10. Saber.	B3.10. Describir os fundamentos antropolóxicos do saber.	ANTB3.10.1. Identifica en pequenos textos os fundamentos antropolóxicos do saber.	CCL CAA	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
Bloque 4. Antropoloxía social						
a b c e	B4.1. Sociabilidade constitutiva do ser humano.	B4.1. Describir a sociabilidade e a socialización como trazos inherentes ao ser humano.	ANTB4.1.1. Recoñece e describe a sociabilidade e a socialización como trazos inherentes ao ser humano	CCL CAA CCEC	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
e m o	B4.2. Producción de bens e economía.	B4.2. Analizar os procedementos de produción de bens, así como as bases e os tipos de intercambio económico.	ANTB4.2.1. Describe os procedementos de produción de bens.	CCL CSIEE CAA	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB4.2.2. Recoñece os principais tipos de intercambio e as bases da economía, e exemplifícaos na nosa comunidade.	CAA CSIEE CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Producción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
a b c	B4.3. Reprodución social e sexualidade.	B4.3. Analizar os mecanismos de reprodución social e, especialmente, a comprensión da sexualidade.	ANTB4.3.1. Identifica dun xeito concreto os mecanismos de reprodución	CAA CCEC	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual

Antropoloxía. 1º de bacharelato SEGUNDA AVALIACIÓN						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
			ción social e, especialmente, os trazos típicos da sexualidade.			
a b c g p	B4.4. Relacións de parentesco.	B4.4. Analizar e describir os sistemas terminolóxicos e as teorías sobre o parentesco.	ANTB4.4.1. Analiza e describe os sistemas terminolóxicos sobre o parentesco, utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	CCL CD CAA	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB4.4.2. Analiza as modalidades de organización domésticas e os sistemas de parentesco, prestándolle especial atención á realidade galega.	CCEC CAA	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
a b d e h	B4.5. Lei, orde e conflito. Guerras e xurdimento do Estado.	B4.5. Analizar as relacións entre individuos, o mantemento dunha cohesión política e a resolución dos conflitos por medio de guerras.	ANTB4.5.1. Analiza e identifica as relacións entre individuos.	CCEC CCL CAA CSC	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB4.5.2. Describe o mantemento dunha cohesión política e a resolución dos conflitos por medio de guerras.	CCL CCEC	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
a b c d g	B4.6. Tratamento das diferenzas sociais.	B4.6. Recoñecer o significado da pertenza a grupos estratificados e a súa relación co poder.	ANTB4.6.1. Recoñece, a través de pequenos fragmentos, o significado da pertenza a grupos estratificados.	CCL CCEC CAA	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB4.6.2. Describe a relación dos grupos cos poderes establecidos, utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	CCL CCEC CD CSC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

Antropoloxía. 1º de bacharelato TERCEIRA AVALIACIÓN						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
Bloque 5. Antropoloxía filosófica						

Antropoloxía. 1º de bacharelato TERCEIRA AVALIACIÓN						
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Compet clave	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Instrumentos de avaliación Procedementos de avaliación
d e n	B5.1. Orixe da antropoloxía filosófica.	B5.1. Describir as orixes mediatas e inmediatas da antropoloxía filosófica.	ANTB5.1.1. Describe de xeito sinxelo a orixe da antropoloxía filosófica a comezos do século XX e os seus antecedentes máis afastados.	CCL CAA CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
d e h	B5.2. Análise filosófica da especificidade humana.	B5.2. Caracterizar os trazos distintivos do enfoque filosófico sobre a especificidade humana, desde os puntos de vista simbólico e histórico.	ANTB5.2.1. Identifica dun xeito concreto os trazos distintivos do enfoque filosófico sobre a especificidade humana, desde os puntos de vista simbólico e histórico, en fragmentos filosóficos.	CCL CAA	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
d e n	B5.3. Conciencia da finitude. Historia, vida e morte.	B5.3. Describir a estrutura da subxectividade humana: logos e praxis.	ANTB5.3.1. Describe o logos e a praxis como dimensión característica do suxeito humano.	CCL CCEC CAA	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
b e n	B5.3. Conciencia da finitude. Historia, vida e morte.	B5.4. Analizar o sentido da vida e da morte desde a conciencia da propia finitude.	ANTB5.4.1. Analiza e describe o sentido da vida e da morte tomando como referencia a conciencia da propia finitude, a través de fragmentos filosóficos e literarios.	CCL CAA CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica
b d e n	B5.4. Racionalidade, emotividade e conciencia moral.	B5.5. Analizar a racionalidade e a afectividade como dimensións que conforman as bases éticas da persoa.	ANTB5.5.1. Diferencia os instintos animais básicos da plasticidade da dinámica humana.	CCL CCEC	50% nos cuestionario	Procedementos: Cuestionarios Instrumentos: Aula virtual
			ANTB5.5.2. Identifica os trazos característicos da racionalidade e a afectividade como dimensións que conforman as bases éticas da persoa, mediante pequenos fragmentos filosóficos, literarios ou cinematográficos.	CCL CAA CCEC	Nivel C na rúbrica de avaliación dos traballos	Procedementos: Produción dos Alumnos Instrumentos: Rúbrica

10.5. Consideracións metodolóxicas que requira a materia

Ao tratarse este primeiro de Bacharelato dun curso introdutorio, a materia debe abordar unha panorámica xeral das áreas ás que se refire e deberá dotar ao alumnado da estrutura conceptual e os coñecementos precisos para elixir a perspectiva de estudo antropolóxico que mais se adapte ao seu itinerario de estudos.

As actividades que proporán ao alumnado serán variadas pero cun denominador común: se pretende que o proceso da súa resolución sexa activo e motivador para o alumnado. En xeral poderemos distinguir:

- Actividades de investigación: No contorno inmediato, deberán servir tanto para a aplicación dos coñecementos como das estratexias básicas do traballo de investigación antropolóxico. Tamén nas achegas que na historia da

antropoloxía axudaron a formarse unha idea clara das diferencias e similitudes culturais. Trala lectura das páxinas propostas o alumno deberá reelaborar a información nun documento persoal. En xeral, este tipo de actividades irán encamiñadas a que o alumnado realice tarefas de investigación en diversos materiais, usando para iso textos, documentos gráficos ou a Rede.

- b) O traballo con textos: Non contexto da realización das actividades para a aprendizaxe dos contidos e destrezas, acorde co modelo que aquí estamos propugnando, os textos ocuparán un lugar fundamental, aínda que non serán o único recurso posible. Por unha parte, dada a natureza da materias, o seu uso é inevitable e necesario, posto que a información antropolóxica de culturas alleas non pode ser adquirida de forma empírica. Así que aínda que se ofrezca ao alumnado información a través de medios como a imaxe, o arte ou a música, a explicación e uso dos principais conceptos antropolóxicos só se atopa nas monografías e traballos de campo da materia.

O traballo con textos pretende apartar ao alumnado do memorismo pasivo e harmonizar a aprendizaxe por recepción coa aprendizaxe por descubrimento motivando ao alumnado a realizar unha actividade reconstrutora do aprendido.

Ao longo de cada lección, algúns destes textos ofertaranse unicamente como lectura e outros en cambio irán acompañados de cuestións que inciten á reflexión sobre os mesmos e obrigen ao alumno ou alumna a centrar a atención naqueles conceptos e tesis que o tema sobre o que se está a traballar requira.

- c) O visionado de filmes relacionados coa secuencia de contidos. Esta actividade irá sempre seguida da realización dun traballo sobre a película e a súa relación coa materia. O alumnado estará obrigado a súa realización.

10.6. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar

A materia terá un seguimento tanto a través da clase presencial como da aula virtual:

O libro de texto de referencia para os contidos da materia será:

- *Antropoloxía*. Editorial Xerais. Autora: Alicia Eva Garea Traba

Aula virtual: <http://www.edu.xunta.es/centros/iesames/aulavirtual/course/view.php?id=100>

10.7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

a) Criterios de avaliación

- B1.1. Delimitar e precisar o campo de estudo da antropoloxía, así como a súa metodoloxía e as súas técnicas.
- B1.2. Definir e concretar o obxecto peculiar de estudo das ramas da antropoloxía.
- B1.3. Distinguir as peculiaridades das escolas antropolóxicas.
- B1.4. Diferenciar a antropoloxía doutras ciencias sociais.
- B2.1. Establecer a liña filoxenética humana, dando conta das probas sobre a evolución.
- B2.2. Describir, a través das tecnoloxías da información e da comunicación, as bases fisiolóxico-biolóxicas do comportamento humano desde a estrutura e a funcionalidade dos sistemas nervioso e endócrino.
- B2.3. Describir a orixe e a evolución da especie humana, e a arbore xenealóxica dos homínidos ata a explosión cultural.
- B2.4. Recoñecer a relación dialéctica entre o innato e o adquirido a partir de diversas teorías e modelos.
- B2.5. Concretar a achega da arqueoloxía aos estudos antropolóxicos, amosando o percorrido que vai polos grandes períodos da evolución sociocultural: Paleolítico, Neolítico, revolución urbana e sociedade industrial.

- B2.6. Describir a complexidade do ser humano a través da súa peculiar unidade e diversidade.
- B3.1 Definir o termo cultura, asumindo a súa complexidade desde diversos puntos de vista.
- B3.2. Describir a interiorización da cultura, salientando os axentes e os procesos da endoculturación.
- B3.3. Analizar a cultura, distinguindo as perspectivas EMIC e ETIC.
- B3.4. Describir as dinámicas das culturas e a diversidade cultural.
- B3.5. Describir os elementos característicos da sociedade global.
- B3.6. Describir as producións culturais e distinguir as materiais das inmateriais.
- B3.7. Identificar as relacións entre usos lingüísticos e trazos culturais.
- B3.8. Describir os elementos característicos da arte e da técnica, desde unha óptica histórica e antropolóxica.
- B3.9. Identificar os aspectos formais e semióticos do fenómeno relixioso, así como os principais paradigmas teóricos para a súa interpretación.
- B3.10. Describir os fundamentos antropolóxicos do saber.
- B4.1. Describir a sociabilidade e a socialización como trazos inherentes ao ser humano.
- B4.2. Analizar os procedementos de produción de bens, así como as bases e os tipos de intercambio económico.
- B4.3. Analizar os mecanismos de reprodución social e, especialmente, a comprensión da sexualidade.
- B4.4. Analizar e describir os sistemas terminolóxicos e as teorías sobre o parentesco.
- B4.5. Analizar as relacións entre individuos, o mantemento dunha cohesión política e a resolución dos conflitos por medio de guerras.
- B4.6. Recoñecer o significado da pertenza a grupos estratificados e a súa relación co poder.
- B5.1. Describir as orixes mediatas e inmediatas da antropoloxía filosófica.
- B5.2. Caracterizar os trazos distintivos do enfoque filosófico sobre a especificidade humana, desde os puntos de vista simbólico e histórico.
- B5.3. Describir a estrutura da subxectividade humana: logos e praxis.
- B5.4. Analizar o sentido da vida e da morte desde a conciencia da propia finitude.
- B5.5. Analizar a racionalidade e a afectividade como dimensións que conforman as bases éticas da persoa.

b) Criterios de cualificación

A comprobación da consecución dos diferentes estándares de avaliación realizarase mediante tres **Procedementos de avaliación**: CUESTIONARIOS, presentación de TRABALLOS PROPOSTOS.

Procedemento	Mínimo	Ponderación	Instrumento
Cuestionario: 2 por avaliación	5 puntos sobre 10	40%	Cuestionario
Traballos propostos na aula virtual	Nivel C na rúbrica de avaliación da avaliación	60%	RÚBRICA

Tanto a corrección dos cuestionarios como a entrega de traballos terá lugar a través da Aula Virtual.

A Media dos traballos para a obtención da cualificación en cada avaliación establecerase a partir das cualificación dos diferentes procedementos SEN REDONDEO.

A recuperación das avaliacións parciais durante o curso consistirá na repetición e entrega dos traballos NON REALIZADOS OU CUALIFICADOS NEGATIVAMENTE e/ou a REPETICIÓN DOS CUESTIONARIOS (segundo as dificultades que teña que superar o alumno/a). Para a súa corrección terase en conta a mesma ponderación que na avaliación ordinaria e as seguintes rúbricas de avaliación por trimestres:

Instrumentos de avaliación

1. Cuestionarios pechados de “escolla múltiple” realizados na aula (un por cada unidade didáctica).
2. Traballos de aplicación propostos na aula, (sínteses informativas, mapas conceptuais, comentarios, cuestionarios etc., de entrega obrigatoria, elaboración de esquemas, seguindo as indicacións precisas que se dean na aula e/ou participación en actividades escolares ou extraescolares do Departamento, lecturas de interese persoal, ou outras tarefas que complementen ou contribúan á consecución dos obxectivos sinalados para esta materia ou apliquen os contidos desta materia a outras áreas ou proxectos do Centro, especialmente aqueles proxectos didácticos recollidos no proxecto educativo do Centro.

RUBRICA PARA TRABALLOS VOLUNTARIOS.				
CRITERIO	A	B	C	D
Contidos	Non se trata o tema mais que superficialmente Non se abordan contidos específicos Non se tiran conclusións Non hai metodoloxía	O tema trátase de forma non significativa Os contidos abordados son pobres Non se tiran conclusións A metodoloxía é insuficiente.	A abordaxe do tema é limitada Abordáanse a maioría dos contidos As limitacións son estudadas parcialmente O método se usa parcialmente Non se extraen conclusións	Está tratado o tema en profundidade Abordáanse todos os contidos delimitados Explícanse as limitacións Usa unha metodoloxía específica Estraense conclusións
Redacción e organización	O aspecto do traballo é descoidado Uso moi deficiente da linguaxe Organización nula das ideas Non se cumpren os apartados	O aspecto do traballo é descoidado Uso deficiente da linguaxe Organización mínima das ideas Non se cumpren todos os apartados	Aspecto coidado A linguaxe é estereotipada A organización de ideas é básica sen contribución persoal Cumprense os apartados propostos	Aspecto coidado e elegante Bo uso da linguaxe Boa organización de ideas Ben a distribución en apartados
Manexo da información	Non se usan fontes de información Non se cita correctamente Non hai bibliografía Non se distingue entre información allea e persoal	Usáanse fontes de información non válidas Non se usa sistema citas Inclúese bibliografía pero de forma incorrecta Non se distingue entre información e creación persoal.	Usáanse fontes de información válidas pero moi básicas Usase un sistema citas non formal Inclúese bibliografía pero de forma incorrecta Distinguese entre información e creación persoal.	Usáanse fontes de información válidas e suficientes Cítanse adecuadamente Inclúese bibliografía de forma correcta Distinguese entre información e creación persoal.
Autonomía	Non hai ningún aspecto do traballo que sexa persoal	Só é persoal a atribución de exemplos e a conclusión de forma mínima	Establece conclusións persoais pero non é quen de analizar o tema desde unha perspectiva propia	Proposta orixinal de análise do tema. Conclusións persoais Autocrítica da propia perspectiva.

c) Criterios de promoción

Para superar a materia deberá obterse cando menos a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das 3 avaliacións, calculada a partir das cualificacións SEN REDONDEO obtidas en cada avaliación ou nos exames de recuperación correspondentes.

10.8. Avaliación extraordinaria:

Aqueles alumnos/as que non superen a cualificación de 5 puntos no cálculo da media das 3 avaliacións deberán presentarse a un exame final de TODOS OS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE DO CURSO.

A cualificación do exame establecerase sobre 10 puntos e o alumno/a deberá conseguir cando menos 5 para superar a materia. O exame terá a forma seguinte: Exemplo de exame extraordinario:

Exemplo:

- Comentario de texto. 3 puntos repartidos como segue:
 - Resume e análise teórico (ate 1 punto).
 - Argumentación e análise crítico (ate 1 punto).
 - Definición e uso de termos relevantes (ate 1 punto).
- Cuestión teórica ou problema a desenvolver 3 puntos repartidos como segue:
 - Coñecementos (temáticos ou metodolóxicos (ate 1 punto).
 - Procedementos lóxicos e/ou argumentación (ate 1 punto).
 - Organización da información (ate 1 punto).
 - Definición de conceptos máx 2 puntos.

10.9. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

a) Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear o interese que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a aplicación e transferencia do coñecemento.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
6. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
7. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
8. Correspondeuse o traballo do alumnado dentro do grupo coa avaliación obxectiva da materia				
9. A avaliación foi obxectiva				
10. A asistencia e compromiso coa materia foi a adecuada				

b) Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				

11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Os materiais son axeitados as capacidades do alumnado e aos contidos da materia				
16. Os cuestionarios son adecuados a cada bloque temático				
17. Avaliáase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

10.10. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

Non hai alumnos nesta situación por ser o primeiro ano de implantación da materia.

10.11. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.

A materia non é chave e non é preciso este procedemento.

10.12. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Realizarase unha avaliación inicial no mes de setembro que consistirá en:

Cuestionario que incluírá os seguintes aspectos:

- Motivacionais (as razóns de elección da materia).
- Coñecementos previos da materia: traballos realizados previamente, coñecementos biolóxicos e científicos relacionados.
- Expectativas de futuro respecto á continuidade de estudos na materia.
- Visión previa da Psicoloxía.
- Capacidades e intereses do alumnado.
- Acceso a recursos analóxicos e/ou dixitais.

En función dos resultados desta avaliación previa, proporanse ao alumnado actividades que correspondan, ben coa súa necesidade de adquisición de coñecementos técnicos cara estudos futuros, ben cos seus intereses persoais de forma que a aprendizaxe sirva para completar outras áreas do seu interese.

10.13. Medidas de atención á diversidade.

En función das capacidades do alumnado e os seus intereses realizaranse modificacións na proposta de traballos que tentarán responder a un necesario axuste entre necesidade, capacidades do alumno e contidos da materia. Tamén poderán variarse os tempos e elementos das probas extraordinarias, sempre en función dun informe previo das necesidades por parte do Departamento de Orientación.

Tamén se tomarán en conta as posibilidades de acceso aos recursos analóxicos e/ou dixitais que teña o alumnado.

10.14. Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda.

10.15. **Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.**

- Participación na Olimpiada Galega e Nacional de Filosofía.
- As previstas no Plan Anual do Centro

10.16. **Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.**

A fin de poder mellorar a programación didáctica dos anos vindeiros:

- Recoller na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e cursos
- Realizar unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Realizárase unha comprobación dos indicadores seguintes:

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
9. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
10. Adecuación do libro de texto				
11. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

10.17. **Plan lector**

O proposto para o Plan Lector del Centro.

10.18. **Plan TIC**

- Uso e manexo da información en contextos dixitais.
- Creación de materiais dixitais como resultado das tarefas propostas ao longo do curso.
- Participación en blogs e plataformas dixitais para crear un PLE.
- Aprendizaxe e uso das aulas dixitais en contorno MOODLE.

11. **Aplicación dos plans e proxectos do centro**

11.1. **Plan lector**

O plan lector do departamento terá como obxectivo fundamental traballar os aspectos interdisciplinares que require cada materia e afondar nas temáticas presentadas ao longo do curso para lograr unha integración correcta dos coñecementos e a súa aplicación real na práctica.

Encargaranse traballos que esixirán recoller información de medios diversos, analizala, tratala e reelaborala, de acordo coas indicacións do profesor.

Historia da Filosofía de 2º bacharelato

A materia de Historia de Filosofía desenvólvese ao redor da lectura guiada de textos dos filósofos máis relevantes. Traballárase con escolmas de textos de Platón, Aristóteles, Descartes e Kant, fundamentalmente e propórase a lectura de obras completa de fácil acceso de forma voluntaria:

1º trimestre

Lecturas

- Selección de textos dos autores contemplados no programa.
- *Luces y Sombras el Sueño de la Razón en Occidente*. Felix García Moriyón. Ediciones De la Torre.

Cine

- *El Mundo de Sofía*. Erik Gustavson (1999)

2º trimestre

Lecturas

- Selección de textos dos autores contemplados no programa.

Cine

- *Sócrates* de Rosellini
- *Descartes* de Rosellini.

3º trimestre

Lecturas

- *Verdade e Mentira en Sentido Extramoral*. F. Nietzsche.

Cine

- *El Día que Nietzsche lloró*. Pinchas Perry. 2007

Psicoloxía 2º Bacharelato

O plan lector da materia terá como obxectivo fundamental incidir na ampliación dos coñecementos sobare a materia, a demanda do alumnado e potenciar a transversalidade dos contidos e a súa aplicabilidade a contextos diversos. Encargaranse traballos que esixirán recoller información de medios diversos, analizala, tratala e reelaborala, de acordo coas indicacións do profesor.

1º trimestre

Lecturas

- Selección de textos dos autores contemplados no programa.

- ***El Lenguaje Secreto de la Mente***: guía visual de los misterios de la conciencia (1997). Cohen, D. Circulo de Lectores, S. A. Unha mirada ao interior da conciencia humana que fai un repaso ás cuestións que teñen preocupado a filósofos, científicos e psicólogos ao longo da historia. Unha guía visual e ilustrada que nos permite comprender mellor o que é ser plenamente humanos e nos mete de cheo nos misterios da conciencia.
- ***Neurociencia para Julia***. Xurxo Mariño. Edit. Laetoli "O sistema nervioso —escribe o autor— é a esencia do teu ser. Úsalo agora mesmo para poder ver, ler e comprender este texto; algo que fas con naturalidade e sen esforzo". Neste libro faise un repaso pola estrutura e funcións do noso sistema nervioso, dunha forma amable e comprensible. Un libro ameno para comprendernos mellor a nos mesmos.
- ***O Alienista Machado de Assis*** (2000) Edit. Zeta: O Doutor Simão Bacamarte volta ao seu pobo para dedicarse nel á súa profesión. Despois dun tempo comeza a interesarse polos estudos de psiquiatría e constrúe na cidade un manicomio que chama A Casa Verde, para poder internar aos tolos da zona. Pouco a pouco, o doutor Bracamante vai pechando nel a case todos os habitantes, e construíndo novas tipoloxías de tolemia...
- ***El Curioso Incidente del perro de medianoche*** Mark Haddon (2000) Edit. Salamandra (2007): A través dunha linguaxe sinxela a historia achéganos á mente do protagonista, un rapaz con síndrome de Asperger, e axúdanos a comprendelo. O autismo é unha das enfermidades do sistema nervoso cunha expresión na conduta e na vida dos individuos claramente observable.

Cine

Visionado das seguintes películas:

- ***Despertares*** Penny Marshall (1990) baseáase na epidemia de encefalite alerxica que tivo lugar durante os anos 20. Ou doutor Malcolm Sayer chega novo a prestar servizo na sala de doentes en coma nun hospital de Nova York e un día observa como un doente recolle instintivamente os seus lentes pese a estar en estado catatónico. Entón comeza a experimentar tratamentos que leven á súa curación. A película está baseada na biografía do neurologo Oliver Sachs.
- ***Solaris***: Tarkosky (1972) A acción da película desenvólvese nunha estación espacial que orbita o planeta Solaris. O seu núcleo central son as relacións entre seres humanos cando quedan expostos ante os demais os desexos máis íntimos. Enfrontar o descoñecido require para os individuos esixe un coñecemento do que un é.

2º trimestre

Lecturas

- Selección de textos dos autores contemplados no programa.
- ***Irracionalidad***. El enemigo interior. Sutherland, S. (1996). Madrid: Alianza Editorial. Un libro ameno e accesible sobre os sesgos cognitivos e a formación dos prexuízos. Trátanse os principais erros no razoamento e achegáanse exemplos claros deles e as consecuencias que teñen nas distintas áreas do coñecemento e a vida cotiá.
- ***Enrugas*** novela gráfica de Paco Roca (2007) aborda a vida nunha residencia xeriátrica e o ingreso de Emilio, un antigo executivo que padece Alzheimer. Os síntomas da súa enfermidade e a adaptación a esa nova realidade inflúen tanto nas relacións que establece dentro da residencia coma na súa propia identidade.
- ***Pensar rápido, pensar despacio*** (2014) Daniel Kahneman, Edit. Debate. O libro ofrece unha perspectiva nova do cerebro, en función de dos sistemas que modelan o noso pensamento. O sistema 1, rápido, intuitivo e emocional. O sistema 2 lento, deliberativo e lóxico. Kahneman, experto en teoría das decisións, expón a importancia do pensamento rápido pero tamén os seus erros e sesgos. O libro propón unha animada reflexión sobre como pensamos

e sobre o poder que teñen as intuicións nas nosas decisión para axudarnos a usar distintas técnicas que nos protexan dos fallos mentais e dos problemas que provocan.

- **Yo Robot.** Asimov, I. Edhasa (2009) Unha reunión de relatos nos que se tratan os principais problemas que poderían xurdir nunha suposta mente “positrónica”. Os relatos propoñen diferentes situacións nas que se atoparían os robots intelixentes e aos que especialistas en robótica terán que enfrontarse a novas enfermidades psicolóxicas, paradoxos lóxicos ou inxenosos exercicios intelectuais. A protagonista de boa parte dos relatos é Susan Calvin, experta en robopsicoloxía.

Cine

Visionado das seguintes películas:

- **Memento.** C. Nolan (2000) narra a historia de Leonard, quen despois de sufrir un trauma cerebral que lle causou amnesia anterógrada, non é quen de almacenar novos recordos pero posúe unha memoria sensorial intacta. Para "recordar" crea un sistema usando fotos coas que elabora un rexistro da xente que coñece, os sitios que visita ou os lugares onde debe estar. Os temas centrais da película son a natureza da memoria, a identidade, o tempo e a recreación da realidade.
- **El Milagro de Anna Sullivan.** Arthur Penn (1962) Unha familia contrata a Anna Sullivan, cega, para educar a Helen, unha nena sorda e cega desde os 3 anos. A profesora debe enfrontar a educación dunha nena, xa adolescente, que semella incapaz de someterse a ningunha disciplina e que non pode comunicarse. Hellen vive illada nun mundo propio e o reto da mestra será conseguir romper a burbulla na que vive dotándoa dunha linguaxe que lle permita comunicarse cos demais e comprender o seu mundo.

3º trimestre

Lecturas

- Selección de textos dos autores contemplados no programa.
- **El Universo de las Emociones.** Rafael Bisquerra, Eduard Punset e Palau Gea. Intenta ofrecer unha representación gráfica das emocións humanas unindo ciencia e arte. Inclúe 307 emocións nun mapa que permite visualizar e comprender o noso comportamento como seres humanos. Páxina do proxecto en <http://universodeemociones.com/>
- **La estrategia del Océano Azul.** W. Chan Kim y Renee Mauborgne. Neste libro defínense as novas estratexias de empresa que inciden máis na innovación ca na competencia e, a través do exemplo dunha empresa radicalmente innovadora coma O Cirque du Soleil, podemos ver a nova estrutura organizativa e as consecuencias que ten nas relacións laborais, a selección de persoal ou a promoción e liderado.
- **El método Grönholm.** J. Galceran. (2005) Obra de teatro que representa a historia dos catro últimos aspirantes a conseguir un cargo executivo nunha multinacional. Unha proba conxunta deseñada polos psicólogos da empresa decidirán quen se queda co traballo. A proba convertese nunha loita onde a crueldade e a falta de escrúpulos semella non ter límites.
- **Un Mundo Feliz.** A Huxley. Plaza y Janés, DeBolsillo (2000). A novela describe un mundo no que as emocións e os sentimentos desapareceron, a conduta das persoas condiciónase para que non teñan medo á morte e cumpran as súas funcións sociais e a felicidade provén dunha droga (soma) que non ten efectos secundarios físicos indesexables pero que tende a facer dos individuos seres submisos. A pregunta que nos propón a lectura do libro é como sería o ser humano nese mundo e en que medida serían seres humanos sans. En contraposición a novela mostra tamén a vida en “mal país”, un mundo similar ao que coñecemos, no que o prezo da liberdade e as emocións son a enfermidade, o medo a soidade e a morte.

Cine

Visionado das seguintes películas:

- **Del revés.** Pete Docter (2015). Na película podemos coñecer da man de Riley, a protagonista, como procesa a nosa mente os recordos, as emocións e a percepción da realidade, como construímos a nosa personalidade a través de eses procesos e tamén como se producen as alteracións psicolóxicas que poden dificultar a nosa maduración psicolóxica. A película está baseada na clasificación das emocións de Paul Ekman desenvolta en 1972.
- **La ola.** Denis Gansel (2008). A acción transcorre nun centro educativo alemán, durante a semana de proxectos que ten por obxectivo investigar nos diferentes sistemas políticos. Un grupo de alumnos elixen como opción a Autocracia e o profesor decide que poden realizar o experimento de conformar un grupo dirixido por un líder carismático e deseñar unha organización vertical. O grupo confórmase ao elixir democráticamente ao líder e a través de lemas: “O poder mediante a disciplina”, “forza mediante a comunidade”, “forza a través da acción”, “forza a través do orgullo”. A normas, a forma de vestir ou as relacións dos individuos dentro do grupo van conformando pouco a pouco a organización, ate o punto de que ningún dos individuos que pertencen a el, terá xa control sobre ela.

Filosofía 1º Bacharelato

1º trimestre: o problema da realidade e o seu coñecemento.

Lecturas

- *Platón y el cine: enseñanzas ocultas en las películas de hoy.* Un recorrido por el séptimo arte de la mano de la filosofía y la mitología Christian rodway , kier (argentina), 2009.

Cine

Abordaremos a través do cine Historia da Filosofía e os seus problemas.

- *El Mundo de Sofía.* Erik Gustavson (1999).

2º trimestre:

Lecturas

- *Neurociencia para Xulia* de Xurxo Mariño. Edit. Laetoli.
- *La investigación.* Stalisnaw Lem. Edit. IMPEDIMENTA, 2011.
- *La Fiebre del Heno.* Stalisnaw Lem Edit. IMPEDIMENTA, 2011.

Cine

Abordaremos a través do cine a acomplexidade da percepción e a vinculación entre ilusións perceptivas e a construción subxectiva da realidade.

- *Matrix*, de Bthrs. Wachowski (1999).
- *Abre los Ojos de Aménabar* (1997).

3º trimestre:

Cine

Abordaremos a través do cine o tema autoritarismo e democracia.

- *La Ola*. Denis Gansel (2008).

Lecturas:

- *Un mundo feliz*, Huxley. ed. Planeta DeAgostini, 2006.

Educación para a cidadanía e valores éticos:

Lecturas

- *Lisa*. Matthew Lipman Ediciones De la Torre 2013.
- *El descubrimiento de Harry* Matthew Lipman Ediciones De la Torre 2013.

Cine

- *Intocable* Olivier Nakache (2011).
- *Cadena de Favores* Mimi Leder (2000).
- *La Vida de Pee* Ang Lee (2011).
- *Matar a un Ruiseñor* Robert Mulligan (1962).
- *Precious* Lee Daniels (2009).
- *El Hombre Elefante* David Lynch (1980).
- *Promises* Justine Shapiro (2001).

Medios que se utilizarán para a súa difusión:

- Publicación en Aula virtual de las diversas materias.
- A través del Plan lector del Centro.

11.2. Plan TIC

OBXECTIVOS

Dixitalización dos materiais para as materias do currículo LOMCE.

Construción da aula virtuais para:

2º BACHARELATO

<http://www.edu.xunta.gal/centros/iesbrion/aulavirtual/course/view.php?id=98>

1º DE BACHARELATO

<http://www.edu.xunta.gal/centros/iesbrion/aulavirtual/course/view.php?id=154>

FILOSOFÍA 4º ESO

<http://www.edu.xunta.es/centros/iesames/aulavirtual/course/view.php?id=225> (en fase de transformación á espera da implantación do novo currículo).

VALORES ÉTICOS

<http://www.edu.xunta.es/centros/iesames/aulavirtual/course/view.php?id=43> (en construción).

PSICOLOXÍA

<http://www.edu.xunta.es/centros/iesames/aulavirtual/course/view.php?id=258> (en construción).

ANTROPOLOXÍA

<http://www.edu.xunta.es/centros/iesames/aulavirtual/course/view.php?id=100>

12. Actividades extraescolares e complementarias

12.1. *Conmemoracións*

Prepararanse cartafóis conmemorativos para celebrar as seguintes datas:

- 25 de novembro: Día Internacional contra a Violencia de Xénero.
- Do 1 ao 11 de decembro: Conmemoración da Constitución e do Estatuto de autonomía de Galicia.
- 10 de decembro: Día da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
- 30 de xaneiro: Día da Paz.
- 8 de marzo: Día Internacional da Muller Traballadora.
- 15 de marzo: Día Mundial dos Dereitos do Consumidor.
- Do 10 ao 14 de marzo: Semana da Prensa. Un día desta semana traballarase na aula con xornais.
- Entre o 11 e o 30 de abril: Día do libro.
- 7 de abril: Día Mundial da Saúde.
- 9 de maio : Día de Europa.
- Do 8 ao 17 de maio: Semana das Letras Galegas.
- 5 de xuño: Día Mundial do Ambiente.

12.2. *Saídas fora do centro*

- Neste curso 2020-2021, dada a situación provocada polo COVID 19, non se programan saídas fora do centro.